

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY | TURISTINIS VADOVAS | TRAVEL GUIDE

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

TURISTINIS VADOVAS

TRAVEL GUIDE

Publikacja finansowana ze środków projektu nr LT-PL-2S-165
„Promocja turystyki transgranicznej promującej dziedzictwo kulturowe Litwy i Polski”
w ramach Programu Współpracy INTERREG V-A Litwa-Polska

Leidiny finansuojamas INTERREG V-A Lietuva-Lenkija bendradarbiavimo
programos projekto Nr. LT-PL-2S-165 „Paveldui draugiško turizmo Lietuvos
ir Lenkijos pasienyje skatinimas” lėšomis

The publication financed from the funds of project No. LT-PL-2S-165
„Promotion of heritage friendly tourism in Lithuania-Poland cross border”
within the INTERREG V-A Lithuania-Poland Cooperation Programme

Wydanie I

Polskie Wydawnictwa Reklamowe

Toruń 2019

SPIS TREŚCI

TURINYS

CONTENTS

1.	KOŚCIÓŁ NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSOWEGO W EŁKU ELKO ŠVČ. JĒZAUS ŠIRDIES BAŽNYČIA CHURCH OF THE SACRED HEART OF JESUS IN EŁK	11
2.	KATEDRA ŚW. WOJCIECHA BISKUPA I MĘCZENNIKA ŠVENTOJO VAITIEKAUS VYSKUPO IR KANKINIO KATEDRA CATHEDRAL OF ST ADALBERT, BISHOP AND MARTYR	13
3.	ZABUDOWA ZAMKU KRZYŻACKIEGO KRYŽIUOČIŲ PILIES OBJEKTAI RUINS OF THE TEUTONIC CASTLE	15
4.	MOST DROGOWY PRZY ZAMKU KELIO TILTAS ŠALIA PILIES ROAD BRIDGE TO THE CASTLE	17
5.	WIEŻA CIŚNIEŃ VANDENS BOKŠTAS WATER TOWER	19
6.	KOŚCIÓŁ CHRZEŚCIJAN BAPTYSTÓW KRIKŠČIONIŲ BAPTISTŲ BAŽNYČIA BAPTIST CHURCH	21
7.	PARK SOLIDARNOŚCI SOLIDARUMO PARKAS PARK OF SOLIDARITY	23
8.	BUDYNEK SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ MENO MOKYKLOS PASTATAS SCHOOL OF ART BUILDING	26
9.	BUDYNEK SĄDU TEISMO PASTATAS COURT BUILDING	28
10.	DAWNA SZKOŁA MUZYCZNA BUVUSI MUZIKOS MOKYKLA OLD MUSIC SCHOOL	30
11.	BUDYNEK WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO KUNIGŲ SEMINARIJOS PASTATAS BUILDING OF THE HIGHER THEOLOGICAL SEMINARY	32
12.	SALA SPORTOWA PRZY UL. ARMII KRAJOWEJ SPORTO SALĖ ARMIJOS KRAJOVOS GATVĖJE (UL. ARMII KRAJOWEJ) SPORTS HALL AT UL. ARMII KRAJOWEJ	34
13.	BYŁY BUDYNEK SĄDU, OBECNIE BUDYNEK SZKOŁY BUVĖS TEISMO PASTATAS, ŠIUO METU – MOKYKLOS PASTATAS FORMER COURTHOUSE, NOW A SCHOOL BUILDING	36

14.	BYŁY BUDYNEK SZKOŁY DLA DZIEWCZAŃ, OBECNIE BUDYNEK LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO BUVĘS MERGAIČIŲ MOKYKLOS PASTATAS, ŠIUO METU – BENDROJO LAVINIMO LICĖJAUS PASTATAS BUILDING OF THE OLD SCHOOL FOR GIRLS, AT PRESENT HIGH SCHOOL BUILDING	38
15.	SIEDZIBA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH UL. PIŁSUDSKIEGO 4 SAVIVALDYBĖS BŪSTINĖ PILSUDSKIO G. 4 (UL. PIŁSUDSKIEGO 4) SEAT OF THE MUNICIPAL OFFICE AT UL. PIŁSUDSKIEGO 4	40
16.	CMENTARZ KOMUNALNY I WOJENNY KOMUNALINĖS IR KARO KAPINĖS COMMUNAL AND WAR CEMETERY	42
17.	KAMIENICE Z XIX I XX W. MŪRINIAI XIX IR XX A. NAMAI HISTORIC BUILDINGS DATING TO THE 19TH AND 20TH CENTURIES	44
18.	JEZIORO EŁCKIE ELKO EŽERAS LAKE EŁCKIE	46
19.	RZEKA EŁK ELKO UPĖ THE EŁK RIVER	48
20.	PROMENADA NAD JEZIOREM EŁCKIM PASIVAİKŠČIOJIMO TAKAS PRIE ELKO EŽERO PROMENADE ALONG LAKE EŁCKIE	50
21.	PLAC JANA PAWŁA II JONO PAULIAUS II-OJO AIKŠTĖ PLAC JANA PAWŁA II (JOHN PAUL II SQUARE)	52
22.	PARK MIKOŁAJA KOPERNIKA MIKOLAJAUS KOPERNIKO PARKAS NICOLAUS COPERNICUS PARK	55
23.	GMACH POCZTY GŁÓWNEJ CENTRINIO PAŠTO PASTATAS MAIN POST OFFICE BUILDING	57
24.	KOMPLEKS SPORTOWO-REKREACYJNY SPORTO IR REKREACIJOS KOMPLEKSAS SPORTS AND RECREATION CENTRE	59
25.	SKWER IM. GEN. ALEKSANDRA KRZYŻANOWSKIEGO GENEROLO ALEKSANDRO KŠIŽANOVSKIO (GEN. ALEKSANDRA KRZYŻANOWSKIEGO) SKVERAS GENERAL ALEKSANDER KRZYŻANOWSKI SQUARE	62
26.	POMNIK M. KAJKI M. KAIKOS (M. KAJKA) PAMINKLAS MICHAŁ KAJKA STATUE	64
	NIEZBĘDNIK TURYSTY TURIZMO INFORMACIJA TOURIST INFORMATION	66

1.	ROŽYNAIS GARSĖJANTIS MIESTO SODAS SŁYNAĆY Z RÓŻANYCH KLOMBÓW OGRÓD MIEJSKI THE ALYTUS PUBLIC GARDEN	70
2.	PIRMOJO ALYTAUS ISTORINĖ AIKŠTĖ HISTORYCZNY PLAC I-GO OLITY (ALYTUS) HISTORIC SQUARE OF THE FIRST ALYTUS	74
3.	BUTRIMONIŲ TRIKAMPĖ AIKŠTĖ PLAC TRÓJKĄTNY W BUTRYMAŃCACH (BUTRIMONYS) TRIANGLE CROSSROAD SQUARE IN BUTRIMONYS	76
4.	RUMBONIŲ ŠVČ. TREJYBĖS BAŽNYČIA IR KOREVŲ ŠEIMOS KAPO ANTKAPINIS PAMINKLAS KOŚCIÓŁ PW. TRÓJCY ŚWIĘTEJ I POMNIK CMENTARNY RODZINY KOREWÓW (KOREVAI) W RUMBONIACH (RUMBONYS) CHURCH OF THE HOLY TRINITY AND A GRAVESTONE OF THE KOREVAI FAMILY IN RUMBONYS	78
5.	ALYTAUS ŠV. ANGELŲ SARGŲ BAŽNYČIA IR ŠVENTORIAUS KAPINĖS KOŚCIÓŁ PW. ŚW. ANIOŁÓW STRÓŻÓW I CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY W OLICIE (ALYTUS) CHURCH OF ST GUARDIAN ANGELS WITH A CHURCHYARD CEMETERY IN ALYTUS	80
6.	ALYTAUS ŠV. LIUDVIKO BAŽNYČIA KOŚCIÓŁ PW. ŚW. LUDWIKA W OLICIE (ALYTUS) CHURCH OF ST LUDWIG IN ALYTUS	82
7.	PIVAŠIŪNŲ ŠVENČIAUSIOSIOS MERGELĖS MARIJOS ĖMIMO Į DANGŲ BAŽNYČIA KOŚCIÓŁ PW. WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W PIWASZUNACH (PIVAŠIŪNAI) CHURCH OF THE ASSUMPTION OF THE BLESSED VIRGIN MARY IN PIVAŠIŪNAI	84
8.	PUNIOS ŠV. APAŠTALO JOKŪBO BAŽNYČIA KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JAKUBA APOSTOŁA W PUNI (PUNIA) CHURCH OF ST JAMES THE APOSTLE IN PUNIA	86
9.	SIMNO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ĖMIMO Į DANGŲ BAŽNYČIA KOŚCIÓŁ PW. WNIEBOWZIĘCIA NMP W MIEJSCOWOŚCI SIMNAS CHURCH OF THE ASSUMPTION OF THE BLESSED VIRGIN MARY IN SIMNAS	88
10.	MIROSLAVO ŠVČ. TREJYBĖS BAŽNYČIA KOŚCIÓŁ PW. ŚWIĘTEJ TRÓJCY W MIROSLAWIE (MIROSLAVAS) CHURCH OF THE HOLY TRINITY IN MIROSLAVAS	90
11.	KURNĖNŲ MOKYKLOS STATINIŲ KOMPLEKSAS KOMPLEKS BUDYNKÓW SZKOLNYCH W KURNIANACH (KURNĖNAI) SCHOOL BUILDINGS IN KURNĖNAI	92
12.	ALYTAUS SINAGOGA IR RABINO NAMAS SYNAGOGA I DOM RABINA W OLICIE (ALYTUS) SYNAGOGUE AND RABBI'S HOUSE IN ALYTUS	94
13.	ALYTAUS GYNYBINIS ĮTVIRTINIMAS. PIRMASIS FORTAS UMOCNIENIA OBRONNE OLITY (ALYTUS). PIERWSZY FORT - TWIERDZA ALYTUS FORTIFICATIONS. FORT I - FORTRESS	96

14.	Raižių mečetė Meczet w Rejżach (Raižiai) Mosque in Raižiai	98
15.	ALYTAUS PĖSČIŪJŲ IR DVIRAČIŲ TILTAS MOST DLA PIESZYCH I ROWERZYSTÓW PEDESTRIAN AND CYCLE BRIDGE	100
16.	ALYTAUS PILIAKALNIS GRODZISKO W ALYTUSIE ALYTUS MOUND	102
17.	DIRMIŠKIŲ PILIAKALNIS GRODZISKO W DYRMISZKACH (DIRMIŠKĖS) THE DIRMIŠKĖS MOUND	104
18.	KAUKŲ PILIAKALNIS GRODZISKO W KAUKACH (KAUKAI) THE KAUKAI MOUND	106
19.	PAPĖČIŲ PILIAKALNIS GRODZISKO W PAPECIACH (PAPĖČIAI) THE PAPĖČIAI MOUND	108
20.	PIVAŠIŪNŲ PILIAKALNIS GRODZISKO W PIWASZUNACH (PIVAŠIŪNAI) THE PIVAŠIŪNAI MOUND	110
21.	POTERONIŲ PILIAKALNIS GRODZISKO W POTERONIACH(POTERONIŲ) THE POTERONYS MOUND	112
22.	PUNIOS PILIAKALNIS GRODZISKO PUNIA THE PUNIA MOUND	114
23.	RUMBONIŲ PILIAKALNIS GRODZISKO RUMBONYS THE RUMBONYS MOUND	116
24.	ŽILVIOS PILIAKALNIS GRODZISKO ŽILWIA (ŽILVIOS) THE ŽILVIOS MOUND	118
25.	OLAKALNIS SU KOPLYČIA GÓRA NOR (OLAKALNIS) Z KAPLICĄ MOUNT OLAKALNIS WITH A CHAPEL	120
26.	PAMINKLAS MOKYTOJUI KAZIUI KLIMAVIČIUI POMNIK NAUCZYCIELA KAZIMIERZA KLIMOWICZA (KAZIUI KLIMAVIČIUI) MONUMENT THE TEACHER KAZYS KLIMAVIČIUS	122
27.	VIDZGIRIO BOTANINIS DRAUSTINIS IR RADŽIŪNŲ PILIAKALNIS CHRONIONY OBSZAR PRZYRODY W WIDZGIRIS (VIDZGIRIS) I GRODZISKO W RADZIUNACH (RADŽIŪNAI) VIDZGIRIS NATURE RESERVE AND A MOUND IN RADZIUNAI	124
28.	PUNIOS ŠILAS BÓR PUNIA PUNIA FOREST	126

29.	ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATAS REZERWAT BIOSFERY ŽUWINTAS (ŽUVINTAS) ŽUVINTAS BIOSPHERE RESERVE	128
30.	ALYTAUS KRAŠTOTYROS MUZIEJUS MUZEUM ETNOGRAFIČZNE W OLCIE (ALYTUS) THE ALYTUS MUSEUM OF ETHNOGRAPHY	130
31.	ANZELMO MATUČIO MEMORIALINIS MUZIEJUS MUZEUM PAMIĘCI ANZELMASA MATUTISA (ANZELMAS MATUTIS) ANZELMAS MATUTIS MUSEUM	132
32.	ANTANO JONYNO MEMORIALINIS MUZIEJUS MUZEUM PAMIĘCI ANTANASA JONINASA (ANTANAS JONYNAS) ANTANAS JONYNAS MUSEUM	135
33.	ALYTAUS KRAŠTOTYROS MUZIEJAUS ARCHEOLOGINĖ EKSPOZICIJA EKSPOZYCIJA ARCHEOLOGICZNA MUZEUM ETNOGRAFIČZNEGO W OLCIE (ALYTUS) ARCHAEOLOGICAL EXHIBITION OF ALYTUS MUSEUM OF ETHNOGRAPHY	137
34.	DAILININKO ANTANO ŽMUIDZINAVIČIAUS TĖVIŠKĖ DOM OJCZYSTY ARTYSTY ANTANASA ŽMUIDZINAWICZIUSA (ANTANAS ŽMUIDZINAVIČIUS) HOUSE OF ARTIST ANTANAS ŽMUIDZINAVIČIUS	139
	TURIZMO INFORMACIJA NIEZBĘDNIK TURYSTY TOURIST INFORMATION	141

elk
tu wracam

PL

Ełk z dumą nosi miano stolicy Mazur. Miasto położone jest w północno-wschodniej Polsce, w województwie warmińsko-mazurskim. Liczy ponad 60 tys. mieszkańców i jest doskonale skomunikowany. Od granicy z Litwą miasto dzieli 100 km, z Białorusią - 130 km, a z Rosją - 75 km.

Miasto otoczone jest jeziorami, rzekami i lasami. Zachwyca malowniczością krajobrazów oraz możliwością aktywnego spędzenia czasu. W samym sercu miasta, wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego, rozciąga się promenada. To ponad sześciokilometrowa ścieżka pieszo-rowerowa, będąca doskonałym miejscem na spacer czy rodzinną wycieczkę rowerową.

Ełk to także wymarzone miejsce dla miłośników aktywnego wypoczynku. Bogata baza sportowo-rekreacyjna sprawia, że można tu uprawiać każdą dyscyplinę sportową. Miłośnicy zwiedzania też znajdą coś dla siebie. Zabytkowe kościoły różnych wyznań, XIX-wieczna zabudowa centrum miasta, ruiny zamku krzyżackiego czy nadjeziorna promenada nadają miastu niepowtarzalny charakter.

LT

Elko pasididžiavimas - jam skirtas Mozūrijos sostinės vardas. Miestas yra įsikūręs Lenkijos šiaurrytinėje dalyje, Varmijos-Mozūrijos vaivadijoje. Jame gyvena 60 tūkst. gyventojų. Turi puikiai išvystytas komunikacijas. Nuo sienos su Lietuva miestas nutolęs tik 100 km, nuo Baltarusijos - 130 km, o nuo Rusija - 75 km.

Miestas įsikūręs ežerų, upių ir miškų apsuptyje. Žavi kraštovaizdžių spalvingumu bei aktyvaus laisvalaikio galimybėmis. Miesto širdyje, pačiame centre, Elko ežero pakraščiu tęsiasi promenados takas. Tai virš šešių kilometrų ilgio pėsčiųjų-dviračių takas - puiki vieta pasivaikščiojimams ar šeimos išvykoms dviračiais.

Ełk taip pat yra puiki vieta užsiėmimams lauke. Turtinga sporto ir poilsio bazė, kuri leidžia čia augti, kiekvienas sportas. Lovers apsilankymas taip pat nebus skundžiasi. Elk Siaurojo Geležinkelio, istorinių įvairių denominacijų bažnyčios, XIX a. Miesto centro pastatai, Kryžiuočių pilies griuvėsiai ir ežero pakrantės promenada suteikia miestui unikalų charakterį.

EN

Ełk, proudly referred to as the capital of Masuria, is located in north-eastern Poland, in the Warmia-Masuria Province. It has the population of over 60,000 and is conveniently located. The city lies 100 km from the Lithuanian border, 130 km from the Belarusian border and 75 km from the Russian border.

Ełk is surrounded by lakes, rivers and forests. Beautiful landscapes and endless possibilities of active leisure attract many tourists. An over six-kilometer-long promenade runs along the shore of Lake Ełckie through the heart of the city. With bicycle and walking lanes, it is a great place for a range of outdoor family activities.

Ełk is also a perfect place for outdoor activities. Rich base of sports and recreation that makes you grow here every sport. Lovers visit also will not complain. Elk Narrow-Gauge Railway, historic churches of various denominations, the nineteenth-century buildings of the city center, the ruins of the Teutonic Castle and lakeside promenade give the city a unique character.

**1.
KOŚCIÓŁ
NAJŚWIĘTSZEGO SERCA
JEZUSOWEGO W EŁKU**

...

**EŁKO ŠVČ. JĚZAUS
ŠIRDIES BAŽNYČIA**

...

**CHURCH OF THE SACRED
HEART OF JESUS IN EŁK**

Mieniające się odcieniami czerwieni gmachy zabytkowych budynków tworzą wyjątkowy klimat miasta. Najstarszym jest pochodzący z 1850 r. Kościół pw. Najświętszego Serca Jezusowego. Mieści się on w samym sercu Ełku. Budynek kościoła wzniesiony został w latach 1847-1850. Do 1945 r. służył wspólnocie ewangelickiej. Kościół spłonął w 1914 r. podczas ataku Rosjan na Ełk. Zachowały się jedynie mury zewnętrzne, które wykorzystano przy odbudowie zakończonej w 1925 r. Nowa świątynia - w stylu neogotyckim różniła się jednak nieco od pierwowzoru z 1850 r. Kolejne zniszczenia przy-

Rausvais atspalviais mirguliuojantys senoviniai pastatai kuria unikalią miesto atmosferą. Seniausia miesto bažnyčia pastatyta 1850 m. Tai Šv. Jėzaus Širdies bažnyčia. Ji štovi pačioje Elko širdyje - centre. Šventovė buvo statoma 1847-1850 metais. Iki 1945 m. tarnavo evangelikų bendruomenei. 1914 m., rusams užpuolus Elą, bažnyčia sudegė. Išliko tik išorinės sienos, vėliau panaudotos bažnyčios atstatymui, kuris buvo baigtas 1925 m. Naujoji, neogotikinė šventovė šiek tiek skyrėsi nuo 1850-ųjų metų originalo. Antrojo pasaulinio karo metu šis objektas vėl buvo sunaikintas. Raudonoji armija,

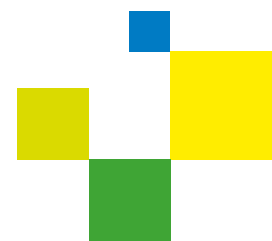
With facades shimmering with all shades of red, historic buildings create a unique atmosphere in Ełk. The oldest architectural treasure, the Church of the Sacred Heart of Jesus, dates back to 1850. Located in the heart of the city, it was constructed in the years 1847-1850. Until 1945 it was used by the local Evangelical community. The church burnt down in 1914 during the Russian invasion. The exterior walls that survived were used in the reconstruction completed in 1925. The new structure had neo-Gothic features and differed slightly from the original from 1850. World War II caused further

niosła II wojna światowa. Działania wojenne i zdobycie Ełku przez Armię Czerwoną spowodowały zniszczenia pierwotnego wyposażenia kościoła (nawet do 50%). W sierpniu 1945 r. kościół został oddany do użytku liturgicznego katolików przybywających do miasta ze wschodnich obszarów II Rzeczypospolitej na miejsce wysiedlanej ludności niemieckiej. W 1946 r. administrator apostolski ks. Bp Teodor Bensch erygował kościół ku czci Najświętszego Serca Jezusowego, a opiekę duszpasterską nad parafią powierzył zakonowi kanoników regularnych laterańskich.

vykdydama karinius veiksmus ir užėmusi Elko miestą, sunaikino originalią bažnyčios įrangą (nuostoliai siekė 50%). 1945 m. rugpjūčio mėn. bažnyčia buvo atiduota katalikams, kurie atvyko į iškeldintų vokiečių vietą iš Antrosios Žečpospolitos rytinės dalies teritoriją. 1946 m. apaštališkasis administratorius vysk. Teodor Bensch erigavo (įsteigė) bažnyčią Švč. Jėzaus Širdies garbei ir šios parapijos pastoraciniais globėjais skyrė Laterano regulinių kanonikų (augustinų) kongregacijos vienuolius.

damage. Military operations and the liberation of Ełk by the Red Army destroyed much of the original decoration (up to 50%). In August 1945, the church was passed to Catholics arriving in Ełk from eastern regions of the Second Polish Republic after the expulsion of Germans. In 1946, the apostolic administrator Bishop Teodor Bensch entrusted the church to the Sacred Heart of Jesus, and care of the parish, to the Canons Regular of the Lateran.

2.

**KATEDRA
ŚW. WOJCIECHA
BISKUPA I MĘCZENNIKA**

...

**ŠV. VYSKUPO IR KANKINIO
VAITIEKAUS KATEDRA**

...

**CATHEDRAL
OF ST ADALBERT,
BISHOP AND MARTYR**

PL

Najstarsza świątynia katolicka konsekrowana w 1903 roku. Gmach wybudowany został w latach 1893-1895 w stylu neogotyckim. Kościół przetrwał obie wojny w nienaruszonym stanie. 25 marca 1992 r. Ojciec Święty Jan Paweł II Bullą „Totus Tuus Poloniae Populus” erygował diecezję ełcką, a kościół pw. Świętego Wojciecha Męczennika podniósł do godności katedry diecezji ełckiej. Od 1994 r. kościół pełni funkcję Sanktuarium Diecezjalnego Matki Boskiej Fatimskiej (figurka z Fatimy sprowadzona została do Ełku w 1990 r.). 8 czerwca 1999 r., podczas VII Pielgrzymki do Ojczyzny papież modlił się w tej świątyni, a następnie celebrował mszę świętą na placu noszącym dzisiaj nazwę Placu Jana Pawła II.

LT

Seniausia katalikų šventovė, konsekruota 1903 m. Pastatyta 1893-1895 m., neogotikinio stiliaus. Bažnyčia abiejų karų metais išliko nesunkinta. 1992 m. kovo 25 d. popiežius Jonas Paulius II-asis Bulla „Totus Tuus Poloniae Populus” įkūrė Elko vyskupiją, o Šv. Vaitiekaus vyskupo ir kankinio bažnyčią nominavo Elko vyskupijos katedra. Nuo 1994 m. bažnyčia atlieka Fatimos Dievo Motinos šventovės funkciją (Fatimos figūrėlė buvo atvežta į Elką 1990 m.). Šventasis Tėvas, savo VII-osios pilgrimage į Tėvynę metu, 1999 m. birželio 8 d. šioje šventovėje meldėsi, o vėliau atnašavo šv. Mišias aikštėje, kuri nuo to laiko buvo pavadinta Jono Pauliaus II-ojo aikšte.

EN

Built in the years 1893-1895 in the neo-Gothic style and consecrated in 1903, this is the oldest Catholic church in Ełk. The church survived World War I and II intact. On March 25, 1992, Pope John Paul II established the Ełk diocese with the bull Totus Tuus Poloniae Populus and the church of St Adalbert the Martyr was appointed a cathedral. Since 1994, the church has also been the Diocesan Sanctuary of Our Lady of Fatima (Our Lady of Fatima statue was brought to Ełk in 1990). On June 8, 1999, during the 7th Pilgrimage to Poland, Pope John Paul II prayed in this church and celebrated the Holy Mass on the square that bears his name today.

3.

**ZABUDOWA ZAMKU
KRZYŻACKIEGO**

...

**KRYŽIUOČIŲ PILIES
PASTATAI**

...

**RUINS OF
THE TEUTONIC CASTLE**

Ełk ma bogatą historię. Tereny wokół miasta Ełku we wczesnym średniowieczu zamieszkiwały pruskie plemiona Jaćwingów. Pod koniec XIII w. ich ziemie zostały podbite przez zakon krzyżacki. W latach 1398-1406 na wyspie na Jeziorze Ełckim wzniesiono zamek, którego pozostałości można oglądać do dzisiaj (aktualnie prowadzi do niego zabytkowy most wybudowany w 1910 roku na Jeziorze Ełckim). Natomiast wzdłuż wschodniego brzegu jeziora zbudowano osadę. Aktualnie budowla zamkowa składa się z dwóch elementów. Po lewej stronie od bramy zauważyć można budynek - XIX wieczne więzienie. Z kolei budynek za bramą niegdyś był gotycką wieżą, natomiast później, po remoncie, zmienił się w obszerny budynek administracyjny. O ile sporne są tezy na temat czasu powstania zamku, o tyle bezdyskusyjny jest powód, dla którego warownia stanęła w tym miejscu. Przez Ełk prowadził wówczas istotny dla krzyżaków szlak handlowy i wojenny na wschód do Grodna. Zamek połączony był z wyspą zwodzonymi mostami. Mimo, że nie należał do największych ani do najlepiej uzbrojonych budowli, był często oblegany, niszczony i odbudowywany aż do potoku szwedzkiego. Wszystko za sprawą położenia na spornym polsko - litewskich terenie. Po raz ostatni spełnił swoją funkcję podczas potopu szwedzkiego, kiedy to mieszkańcy Ełku schronili się tam przed nacierającymi oddziałami Tatarów i hetmana Gosiewskiego. Swoją pierwotną rolę zatracił ostatecznie w 1889 r., kiedy to zmieniono go w więzienie, najpierw pruskie, potem polskie. Ostatni więźniowie opuścili mury zamku w latach 70. XX wieku.

Elkas turi turtingą istoriją. Aplink Elko miestą esančioje teritorijoje ankstyvaisiais viduramžiais gyveno prūsų gentys bei jotvingiai. XIII a. pabaigoje jų žemes užkariavo Kryžiuočių ordinas. 1398-1406 m. Elko ežero saloje buvo pastatyta pilis, kurios likučius galima pamatyti iki šiol (šiuo metu į pilį galima patekti istoriniu tiltu nutiestu 1910 m. per Elko ežerą). Rytinėje ežero pakrantėje buvo įrengta gyvenvietė. Šiuo metu pilies statinys susideda iš dviejų dalių. Kairėje vartų pusėje stovi pastatas, kuris XIX a. atliko kalėjimo funkciją. Kitas statinys, esantis už vartų, tai buvęs gotikinis bokštas, kuris vėliau, po renovacijos, tapo erdviu administraciniu pastatu. Yra keliama nemažai skirtingų prielaidų dėl pilies kūrimo laiko, tačiau neginčytina atrodo būtent šioje vietoje tvirtovės įrengimo priežastis. Pro Elko miestą buvo nutiestas kryžiuočiams svarbus prekybos ir karinių veiksnių kelias, vedantis į rytus, net iki Gardino. Pilį su sala jungė pakeliamieji tiltai. Nors tai nebuvo viena didžiausių ar geriausiai įrengtų tvirtovių, vis dėlto, ji dažnai buvo apgulta, naikinama ir atstatinėjama net iki Švedų tvano. Tai vyko dėl to, kad pilis stovėjo Lenkijos ir Lietuvos ginčijamojoje teritorijoje. Paskutinį kartą šis gynybinis objektas savo funkciją atliko Švedų tvano metu, kuomet Elko gyventojai pasislėpė jame nuo totorių ir etmono Gosiewskio artėjančių karinių dalinių. Galų gale, pilis prarado savo pirminį vaidmenį 1889 m., kuomet buvo paversta kalėjimu, pirmiausia prūsų, o vėliau - lenkų. Paskutiniai kaliniai tvirtovės kalėjimo sienas apleido XX amžiaus septintajame dešimtmetyje.

Ełk has a rich history. In the early Middle Ages the area around the city was inhabited by the Prussian tribes of Yotvingians. At the end of the 13th century their land was conquered by the Teutonic Order. In the years 1398-1406 a castle was constructed on an island on Lake Ełckie. Today, a bridge built in 1910 on Lake Ełckie leads to the ruins of the castle. Along the eastern shore of the lake a settlement was built. Currently, the castle consists of two structures. To the left of the gate there is a building, which in the 19th century served as a prison. Then the building behind the gate was once a Gothic tower, turned into spacious administrative premises after renovation. While there is no unanimity regarding the exact date of the castle construction, the reason why the stronghold was erected in this place is indisputable. Ełk was situated on the trade and war route running east to Grodno, which was of great importance to the Teutonic Knights. The castle was connected to the island with drawbridges. Although it was not among the largest or best-equipped strongholds, it was frequently besieged, destroyed and rebuilt up to the Swedish Deluge. This was owed to its location on the controversial Polish-Lithuanian land. The last time the castle was used as a fortress was during the Swedish Deluge, when Ełk residents hid there from the advancing Tatar army and hetman Gosiewski. Eventually, the castle stopped serving its original purpose in 1889, when it was turned into a prison (first Prussian, then Polish). The last prisoners left the place in the 1970s.

**4.
MOST DROGOWY
PRZY ZAMKU**

...

**TILTAS,
VEDANTIS I PIŁI**

...

**ROAD BRIDGE
TO THE CASTLE**

PL

W czasach średniowiecznych istniał most zwodzony łączący wyspę zamkową z lądem. Do początku XX wieku funkcjonowała konstrukcja wykonana z drewna, zamieniona w 1913 r. na konstrukcję żelbetową, która istnieje do dziś. Elementem ozdobnym na moście są wznoszące się po obu stronach mostu latarnie gazowe.

LT

Viduramžių laikotarpyje egzistavo pakeliamasis tiltas, jungiantis pilį su sausumos juosta. Iki XX a. pradžios veikė iš medžio pagaminta konstrukcija, kuri 1913 m. buvo pakeista gelžbetonine. Ji tebėra ligi šiol. Tiltą puošia abiejose jo pusėse iškilę dekoratyviniai elementai - dujų žibintai.

EN

In the Middle Ages a drawbridge connected the castle island with the mainland. It was a wooden structure, replaced in 1913 with the one made of reinforced concrete, which can be still seen today. Gas lanterns on both sides of the bridge make a perfect decoration.

**5.
WIEŻA
CIŚNIENÍ**

...

**VANDENS
BOKŠTAS**

...

**WATER
TOWER**

PL

Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów ełckiego krajobrazu jest zabytkowa wieża ciśnień (wzniesiona w 1895 r.). Jest częścią budowanej od końca XIX wieku sieci wodociągowej, na której miasto opiera się do dzisiaj. Sieć wodociągowa stanowiła jeden z elementów umożliwiających zaopatrzenie mieszkańców w wodę, z którego korzystano przez osiemdziesiąt lat, do czasu, gdy w latach 70-tych wybudowano nowoczesny system wodociągowy. Wieża przetrwała obie wojny. Od dawna już nie pełni swojej pierwotnej funkcji użytkowej. Aktualnie mieści się w niej Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej „Mazury” w Ełku i izba pamięci regionalnej m.in. z meblami, zastawą stołową i strojami mazurskimi.

LT

Vienas labiausiai būdingų Ełko kraštovaizdžiui elementų yra senovinis vandens bokštas (pastatytas 1895 m.). Tai XIX a. pabaigoje pradėto statyti vandentiekio dalis, kuria miestas naudojasi dar ir šandien. Vandentiekis - tai vienas elementų, kurių dėka galima buvo aprūpinanti gyventojus vandeniū. Jis buvo naudojamas aštuoniasdešimt metų, iki to laiko, kuomet septintajame dešimtmetyje buvo pastatyta moderni vandens tiekimo sistema. Bokštas išgyveno abu karus. Jau seniai neatlieka savo pirminės funkcijos. Šiuo metu čia įsikūrusi Vokiečių tautinės mažumos draugija „Mazury” ir Regioninės atminties rūmai, kur sukaupti baldai, valgomojo stalo indai bei mozūrų regioniniai kostiumai.

EN

The historic water tower erected in 1895 is among Ełk most famous landmarks. It is part of the water supply network whose construction began in the late 19th century and which provided basis for the one that is used today. The old water supply network was used for eighty years, until a modern system was developed in the 1970s. The water tower survived both world wars intact. Today, it does not serve its original purpose but it houses Mazury, the Association of German Minority in Ełk and the Memorial Exhibition Room filled with old regional furniture, tableware and folk costumes of Masuria.

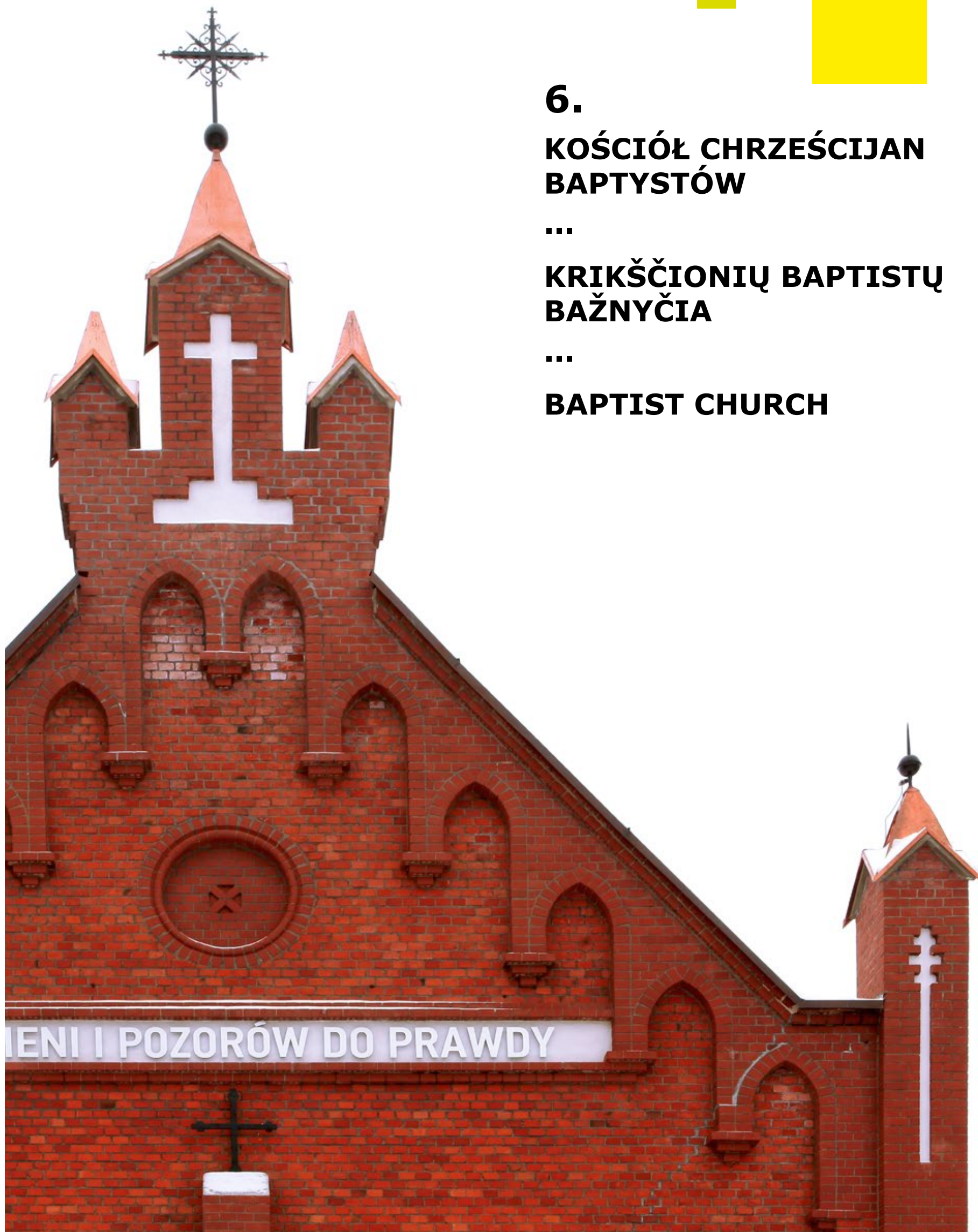
**6.
KOŚCIÓŁ CHRZEŚCIJAN
BAPTYSTÓW**

...

**KRIKŠČIONIŲ BAPTISTŲ
BAŽNYČIA**

...

BAPTIST CHURCH

PL

Zabytkowy kościół wzniesiony w 1905 r. w stylu neogotyckim. Od początku pełnił funkcję świątyni Chrześcijan Baptystów. Gminę wyznaniową w Ełku założył w 1888 r. Gottlieb Kuczewski. Podczas obu wojen budynek nie uległ żadnym zniszczeniom. Nie przestał istnieć również zbór, pomimo, że po drugiej wojnie światowej został tylko garstka wyznawców. Baptyści uzyskali w 1947 r. od ówczesnych władz zgodę na użytkowanie świątyni. Jednak już w połowie lat 50. pojawiły się problemy, bowiem kaplica została udostępniona jednocześnie wyznawcom Kościoła ewangelicko - augsburskiego. W 1957 r. rozgorzał konflikt, który zakończyła dopiero ustawa (z 1971 r.) umożliwiająca wspólnotom wyznaniowym przejmowanie na własność nieruchomości na tzw. Ziemiach Odzyskanych, na mocy której baptyści odzyskali prawo do swojej świątyni

LT

Senovinė neogotikinė bažnyčia, pastatyta 1905 m. Nuo pat pradžių atliko baptistų krikščionių šventovės funkciją. Elko religinę bendruomenę 1888 m. įkūrė Gottliebas Kučevskis (Gottlieb Kuczewski). Abiejų karų metu pastatas nebuvo apnaikintas. Nenustojo egzistuoti ir bendruomenė, nors po antrojo pasaulinio karo išliko vos keletas tikinčiųjų. 1947 m. baptistai gavo tuometinės valdžios leidimą naudotis šventove. Tačiau jau penktojo dešimtmečio viduryje išliko problemų, nes koplyčia tuo pat metu buvo skirta ir liuteronų bažnyčios išpažinėjams. 1957 m. prasidėjo konfliktas. Jam kelią užkirto tik įstatymas (1971 m.), leidžiantis religinėms bendruomenėms nuosavybės teise perimti nekilnojamąjį turtą esantį vadinamosiose Susigrąžintose teritorijose, pagal kurį baptistai atgavo teisę į savo šventovę.

EN

A historic church constructed in 1905 in the neo-Gothic style. From the very beginning, it was the church of Christian Baptists, a religious community founded in Ełk in 1888 by Gottlieb Kuczewski. The building survived the two world wars intact. The community did not cease to exist, although only a handful of Baptists survived World War II. In 1947 they obtained a permission from the city authorities to use the church. However, problems started as early as in the mid-1950s when the same permission was given to the followers of the Evangelical Church of Augsburg confession. That led to a conflict in 1957, eventually ended in 1971 after the introduction of the law which enabled religious communities to take over the ownership of real estates on the so-called Recovered Territories. Under this law Baptists regained their right to the church.

**7.
PARK
SOLIDARNOŚCI**

...

**SOLIDARUMO
PARKAS**

...

**PARK
OF SOLIDARITY**

PL

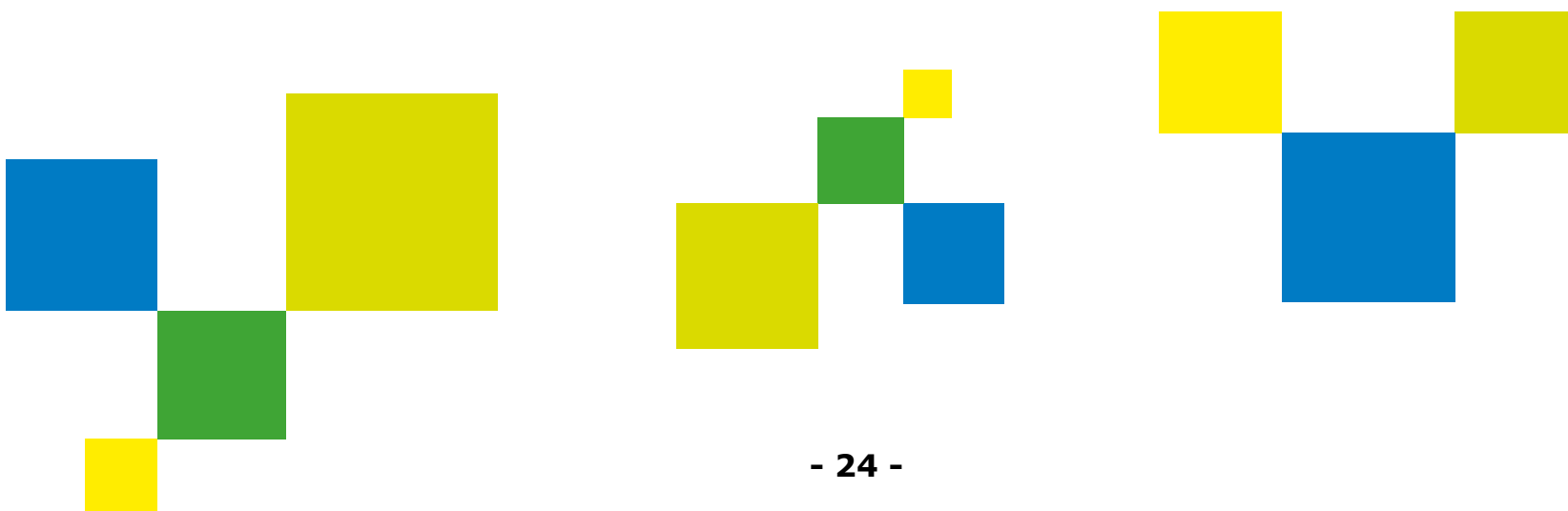
Najstarszy park w Ełku. Od 1913 do 1945 roku - Plac Królowej Luizy, nazwany na cześć pruskiej królowej - Luizy Augusty Wilhelminy, żony Fryderyka Wilhelma III. W parku mieści się XIX - wieczna fontanna, oraz pomniki: Michała Kajki, ku pamięci „Poległych za Wolną i Niezawisłą Polskę”, a także fragmenty istniejącego tam kiedyś pomnika 147. regimentu piechoty im. Hindenburga. W parku rosną pomniki przyrody: dąb szypułkowy, buki pospolite i klon jawor. Park mieści się w kwartale ulic Armii Krajowej, 3-go Maja, Mickiewicza oraz Małeckich.

LT

Seniausias Ełko parkas. Nuo 1913 iki 1945 metų - Karalienės Luisos (Królowej Luizy) aikštė, pavadinta Prūsijos karalienės - Luisos Augustos Wilhelminos, Frideriko Williamo III-jo žmonos garbei. Parke yra XIX-ojo amžiaus fontanas ir paminklai: Mykolo Kaikos, „Žuvusiems už laisvą ir nepriklausimą Lenkiją“ atminti, bei kadaise buvusio 147-ojo Hindenburgo pėstininkų pulko paminklo liekanos. Parke yra gamtos paminklai: paprastasis ažuolas, paprastasis bukas ir platanalapis klevas arba jovaras. Parkas įkurtas Armijos Krajovos, Gegužės 3-osios, Mickevičiaus ir Maleckių (Armii Krajowej, 3-go Maja, Mickiewicza ir Małeckich) gatvių kvartale.

EN

This is the oldest park in Ełk. From 1913 to 1945 it was referred to as the Queen Louise Square (named after the Queen of Prussia Louise of Mecklenburg-Strelitz, wife of Frederic William III). The park features a nineteenth-century fountain, Michał Kajka statue, memorial to Those who Died for Free and Independent Poland, and fragments of the old monument commemorating the 147th infantry regiment (Hindenburg). Some of the common oaks, European beeches and sycamore maples growing in the park are natural monuments. The park is located in the quarter of ul. Armii Krajowej, ul. 3 Maja, ul. Mickiewicza and ul. Małeckich.

8.
BUDYNEK
SZKOŁY ARTYSTYCZNEJ

...

MENO MOKYKLOS
PASTATAS

...

SCHOOL OF ART
BUILDING

PL

Ta zabytkowa kamienica wzniesiona w 1919 r. mieści się w centrum miasta przy ul. Armii Krajowej 21. Dawniej na parterze obiektu znajdowały się sklepy, zaś na pierwszym i drugim piętrze od frontu mieszkania pierwszych właścicieli. W tylnej części kamienicy i na strychu zagospodarowane zostały z kolei nieduże mieszkania i pokoje dla służby, która dysponowała oddzielną klatką schodową w oficynie. W późniejszym czasie budynek stał się typową kamienicą czynszową z pokojami do wynajęcia. Wiosną 2008 r. swoją działalność rozpoczęła w tym budynku Szkoła Artystyczna (budynek wcześniej został poddany rewitalizacji i modernizacji). Do budynku przeprowadziła się również Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia mieszcząca się wcześniej w budynku przy ul. Piłsudskiego 2.

LT

Šis, 1919 m. pastatytas senovinis namas įsikūręs miesto centre, Armijos Krajosvos g. 21. Seniau pirmame pastato aukšte buvo įrengtos parduotuvės, o antrame ir trečiame aukšte, priekyje - pirmųjų savininkų butai. Pastato gale ir mansardoje buvo įrengti nedideli butai ir kambariai tarnautojams, kuriems buvo įrengta atskira laiptinė priestate. Vėliau pastatas virto tipišku daugiabučiu namu su kambariais nuomai. 2008 m. pavasarį šiame pastate pradėjo veikti meno mokykla (prieš tai objektas buvo atnaujintas ir modernizuotas). Į pastatą įsikėlė I-ojo laipsnio valstybinė muzikos mokykla, anksčiau ji buvo įsikūrusi Piłsudskio g. 2 (ul. Piłsudskiego 2).

EN

This historic house was built in 1919 in the city centre at ul. Armii Krajowej 21. In the past, there were shops on the ground floor, and flats of the first owners on the first and second floors at the front. At the back of the building and in the attic were small flats and rooms for servants, who used a staircase in the rear house. Later, the building was turned into a typical tenement house with rooms for rent. In spring 2008, the revitalized and modernized building became the seat of the Art School and the Elementary Music School, located earlier at ul. Piłsudskiego 2.

9.

**BUDYNEK
ŠAŲU**

...

**TEISMO
PASTATAS**

...

**COURT
BUILDING**

PL

Ta zabytkowa kamienica mieści się w centrum miasta przy skrzyżowaniu ul. Jana i Hieronima Małeckich z ul. Mickiewicza w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Solidarności. Zbudowana w 1911 r. pierwotnie użytkowana była jako kamienica mieszkalna. Dzisiaj z kolei pełni funkcję siedziby Sądu Rejonowego w Ełku. W ostatnich latach budynek przeszedł remont elewacji. Od strony ulicy Małeckich na elewacji widnieją miecz i waga - symbolizujące sąd.

LT

Šis senovinis mūrinis namas įsikūręs miesto centre, Jono ir Hieronimo Maleckių ir Mickevičiaus (ul. Jana i Hieronima Małeckich, ul. Mickiewicza) gatvių sankryžoje, Solidarumo parko kaimynystėje. Pastatytas 1911 m. Pradžioje buvo naudojamas kaip gyvenamasis mūrinis namas. O šiaudien - tai Ełko apylinkės teismo būstinė. Pastaraisiais metais renovuotas pastato fasadas. Nuo Maleckių (Małeckich) gatvės pusės ant fasado matosi kardas ir svarstyklės, kurios simbolizuoja teismą.

EN

This historic building is located in the city centre at the intersection of ul. J. i H. Małeckich and ul. Mickiewicza, in the immediate vicinity of the Park of Solidarity. Built in 1911, it was originally used as a residential building. Today it is the seat of the District Court in Ełk. The building has recently undergone facade reconstruction. On the facade from ul. Małeckich you can see a sword and a scale, the symbols of law and justice.

10.
DAWNA SZKOŁA
MUZYCZNA
...
BUVUSI MUZIKOS
MOKYKLA
...
OLD MUSIC
SCHOOL

To kamienica z początku XX wieku wzniesiona w pobliżu gmachu starostwa i miejskiej szkoły dla dziewcząt. Kamienica była typowym obiektem mieszkalnym, który służył zamożnym i szanowanym obywatelom miasta. W 1904 roku na parterze budynku mieściła się izba położnicza. Następnie w latach 60. obiekt służył jako siedziba Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i komendy hufca Związku Harcerstwa. W późniejszym czasie budynek przekształcono w szkołę muzyczną I stopnia. Z kolei w 2007 roku kamienica stała się siedzibą m.in. ełckiej Straży Miejskiej. W 2009 r. zakończyła się modernizacja budynku. Na nowej elewacji od strony frontowej pojawił się wówczas obecny herb Ełku, natomiast po prawej stronie - rycina Krzysztofa Hartknocha ukazująca Ełk z XVII wieku oraz trzy historyczne herby miasta.

Tai mūrinis namas pastatytas XX a. pradžioje šalia seniūnijos ir miesto mergaičių mokyklos pastato. Šis namas buvo tipiškas gyvenamųjų butų objektas, kuris tarnavo turtingiems ir garbingiems miesto piliečiams. 1904 m. pirmame jo aukšte buvo akušerijos skyrius. Po to, šešiasdešimtajame dešimtmetyje čia buvo įsteigta Lenkijos jungtinės darbininkų partijos bei Lenkų harcerų (skautų) sąjungos komendantūros buveinė. Vėliau pastatas buvo pertvarkytas į I-ojo laipsnio muzikos mokyklą. Tuo tarpu 2007 m. šiame name įrengta Elko savivaldybės Miesto sargybos būstinė. 2009 m. baigtas pastato modernizavimas. Tuomet priekinėje naujo fasado sienoje buvo patalpintas Elko herbas, o dešinėje pusėje - Kšištofo Hartknocho (Krzysztof Hartknoch) raižinys, vaizduojantis XVII a. Eloką bei tris istorinius miesto herbus.

The building, constructed near the seat of starostwo (Polish administrative unit) and the municipal school for girls dates back to the early 20th century. Initially, it was a residential building for the city's wealthy and respected residents. In 1904, a maternity room was located on the ground floor. In the 1960s the building was the seat of the Polish United Workers' Party and the command of the Polish Scouting and Guiding Association. Later, it was transformed into an elementary music school. In 2007 it became the seat of the Ełk Municipal Police and other institutions. During the modernization in 2009 the facade of the building was decorated with the Ełk current coat of arms, and the right side elevation, with an engraving by Krzysztof Hartknoch showing 17th-century Ełk and its three former coats of arms.

11.
BUDYNEK
WYŻSZEGO SEMINARIUM
DUCHOWNEGO

...

KUNIGŲ SEMINARIJOS
PASTATAS

...

BUILDING OF THE HIGHER
THEOLOGICAL SEMINARY

PL

Ta zabytkowa kamienica z początku XX wieku mieści się w centrum miasta przy ul. Kościuszki 9 - naprzeciwko Katedry św. Wojciecha i w pobliżu innych budynków kurii biskupiej. W latach powojennych przez krótki okres budynek zajmowały władze miasta. Po wyprowadzce władz miejskich zorganizowano tzw. szkołę handlową. Od 1992 w budynku mieści się Wyższe Seminarium Duchowne w Ełku.

LT

Šis XX a. pradžioje pastatytas senovinis mūrinis namas yra miesto centre, Kosciuškos g. 9 (ul. Kościuszki 9), priešais Šv. Vaitiekaus katedrą, šalia kitų vyskupijos pastatų. Po karo, per trumpą laiką šiame pastate buvo įsikūrusi miesto valdžia. Valdinkams persikėlus į kitą vietą, čia buvo įkurta prekybos mokykla. Nuo 1992 m. pastate veikia Ełko kunigų seminarija.

EN

This historic house dating back to the early 20th century is located in the city centre at ul. Kościuszki 9, opposite the Cathedral of St Adalbert and near other buildings of the episcopal curia. In the post-war period, the building was the seat of the city authorities for a short time, then of the so-called trade school. Since 1992, the building has been occupied by the Higher Theological Seminary.

12.
SALA SPORTOWA PRZY
UL. ARMII KRAJOWEJ

...

SPORTO SALĖ
ARMIJOS KRAJOVOS
GATVĖJE

...

SPORTS HALL
AT UL. ARMII KRAJOWEJ

PL

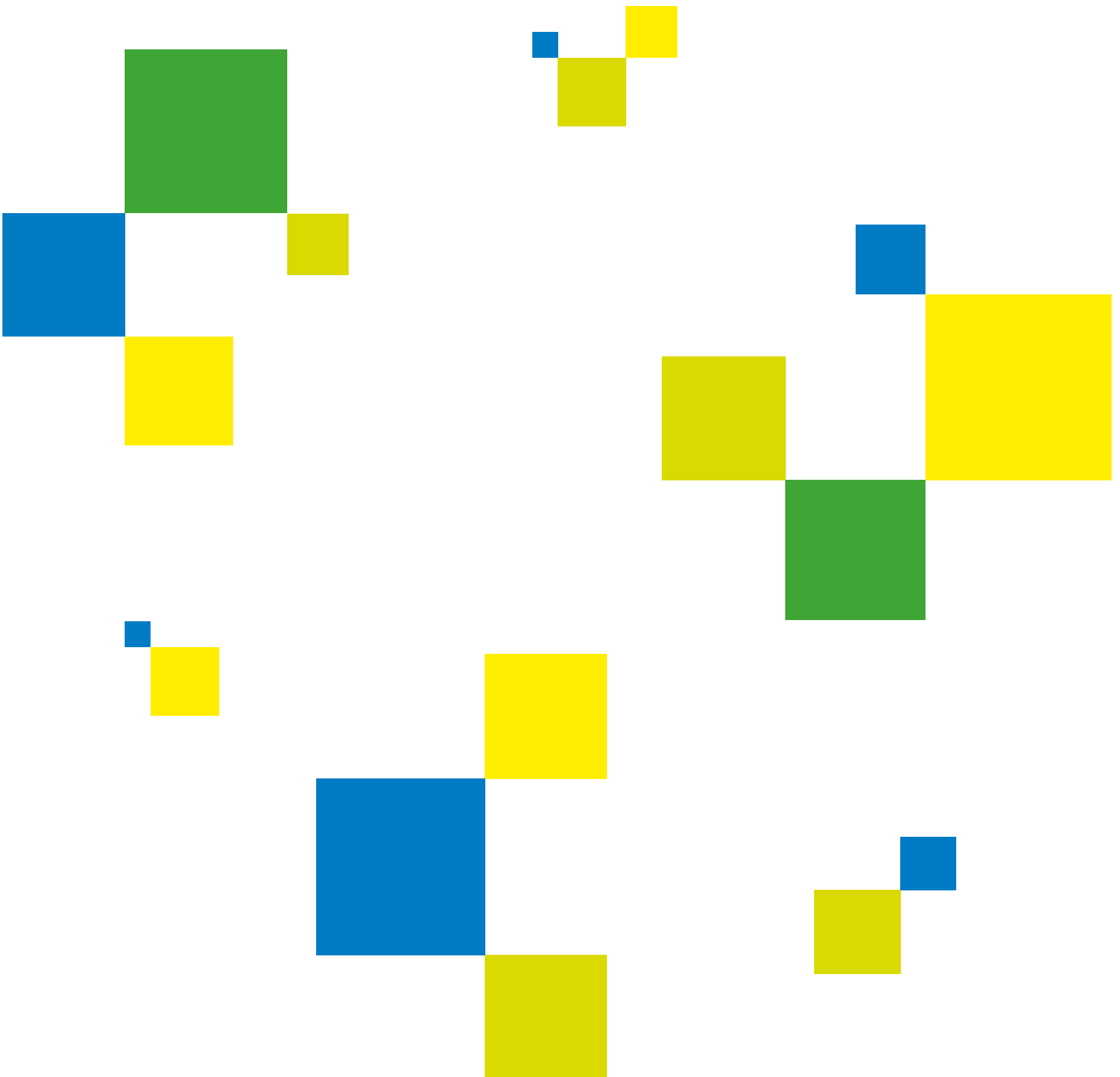
Budynek przy ul. Armii Krajowej 16 pochodzi z początku XX wieku. W latach 1940-1945 w budynku przetrzymani byli francuscy jeńcy wojenni, o czym informuje pamiątkowa tablica na ścianie zewnętrznej. Po II wojnie światowej sala została odbudowana i przez dziesięciolecia wykorzystywany był jako hala sportowa, w której trenowali m.in. zawodnicy Miejskiego Klubu Bokserkiego „Mazur”.

LT

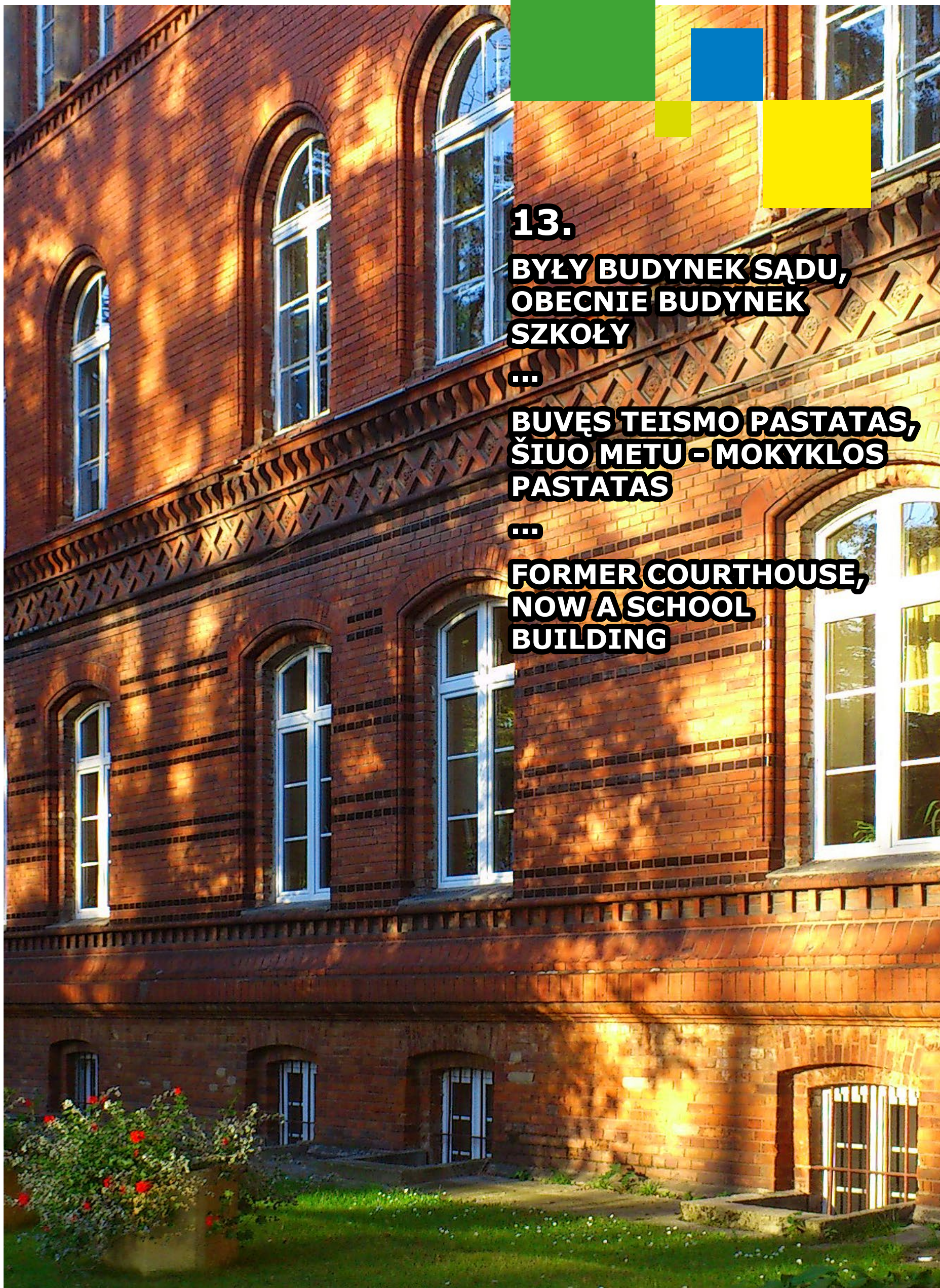
Objektas esantis Armijos Krajovos gatvėje nr. 16 buvo pastatytas XX a. pradžioje. 1940-1945 metais čia buvo kalinami prancūzų karo belaisviai. Apie tai liudija atminimo lenta esanti išorinėje sienoje. Po antrojo pasaulinio karo salė buvo pertvarkyta ir daugelį dešimtmečių naudojama kaip sporto halė, kurioje treniravosi, pvz., Miesto bokso klubo „Mazur” rungtynininkai.

EN

The building at ul. Armii Krajowej 16 dates back to the early 20th century. In the years 1940-1945 it was a detention site for French prisoners of war, as indicated on the commemorative plaque on one of the walls. Rebuilt after World War II, it has been used for decades as a sports hall, among others by members of Mazur, the City Boxing Club.

13.

**BYŁY BUDYNEK SĄDU,
OBECNIE BUDYNEK
SZKOŁY**

...

**BUVĖS TEISMO PASTATAS,
ŠIUO METŪ - MOKYKLOS
PASTATAS**

...

**FORMER COURTHOUSE,
NOW A SCHOOL
BUILDING**

PL

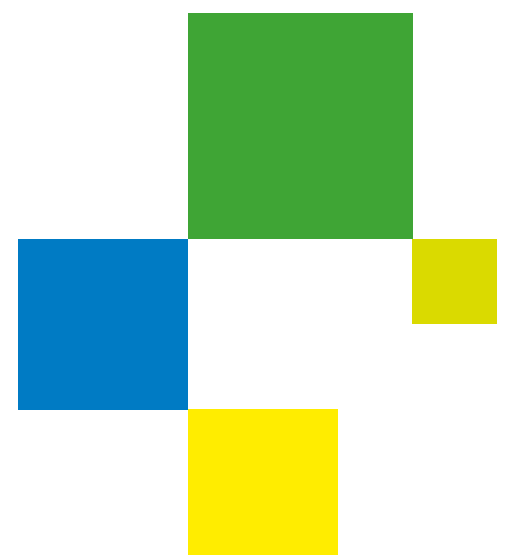
Nawiązujący do neogotyku budynek sądu wzniesiony został w latach 1877-1881 tuż przy ówczesnym Parku Królowej Luizy. Po zakończeniu budowy przeniesiono tam siedzibę Sądu Krajowego wcześniej mieszczącego się w zamku. W 1954 r. za sprawą m.in. Heleny i Jana Piotrowskich - pierwszych kierowników budynku stał się siedzibą Szkoły Podstawowej nr 1 i nr 2, szkoła podstawowa nr 2 i Gimnazjum nr 1 mieści się tam do dnia dzisiejszego.

LT

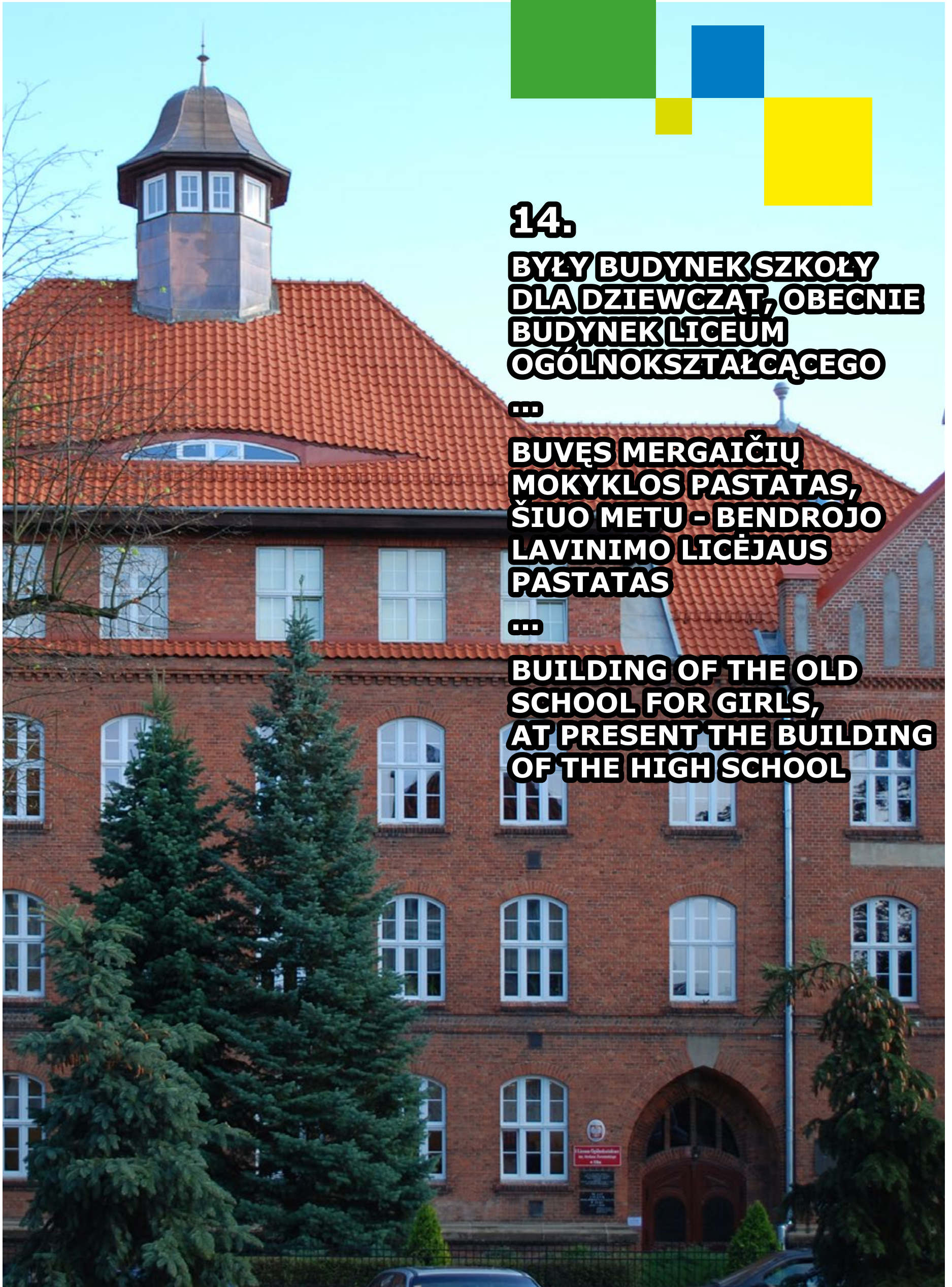
Neogotikinio stiliaus statinys, kuriame savo buveinę turėjo teismas, buvo pastatytas 1877-1881 m. šalia tuometinio Karalienės Luisos parko. Baigus statybos darbus, į šią vietą buvo perkelta Nacionalinio teismo įstaiga, kuri anksčiau savo būstinę turėjo pilyje. 1954 m., Elenos ir Jono Piotrovskių (Helena i Jan Piotrowscy) - pirmųjų vadovų dėka, šis pastatas tapo Pagrindinės mokyklos nr.1 ir nr. 2 būstine. Ligšiol čia veikia Pagrindinė mokykla nr. 2 ir Gimnazija nr. 1.

EN

The former neo-Gothic courthouse was built in the years 1877-1881 near the Queen Luise Park. Initially it was the seat of the National Court, moved there from the castle. In 1954, on the initiative of Helena and Jan Piotrowski, the first managers, the building was transformed into Primary School No. 1 and No. 2. Primary school No. 2 and Junior High School No. 1 are still located here today.

14.

**BYŁY BUDYNEK SZKOŁY
DLA DZIEWCZĄT, OBECNIE
BUDYNEK LICEUM
OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO**

...

**BUVĖS MERGAIČIŲ
MOKYKLOS PASTATAS,
ŠIUO METU - BENDROJO
LAVINIMO LICĖJAUS
PASTATAS**

...

**BUILDING OF THE OLD
SCHOOL FOR GIRLS,
AT PRESENT THE BUILDING
OF THE HIGH SCHOOL**

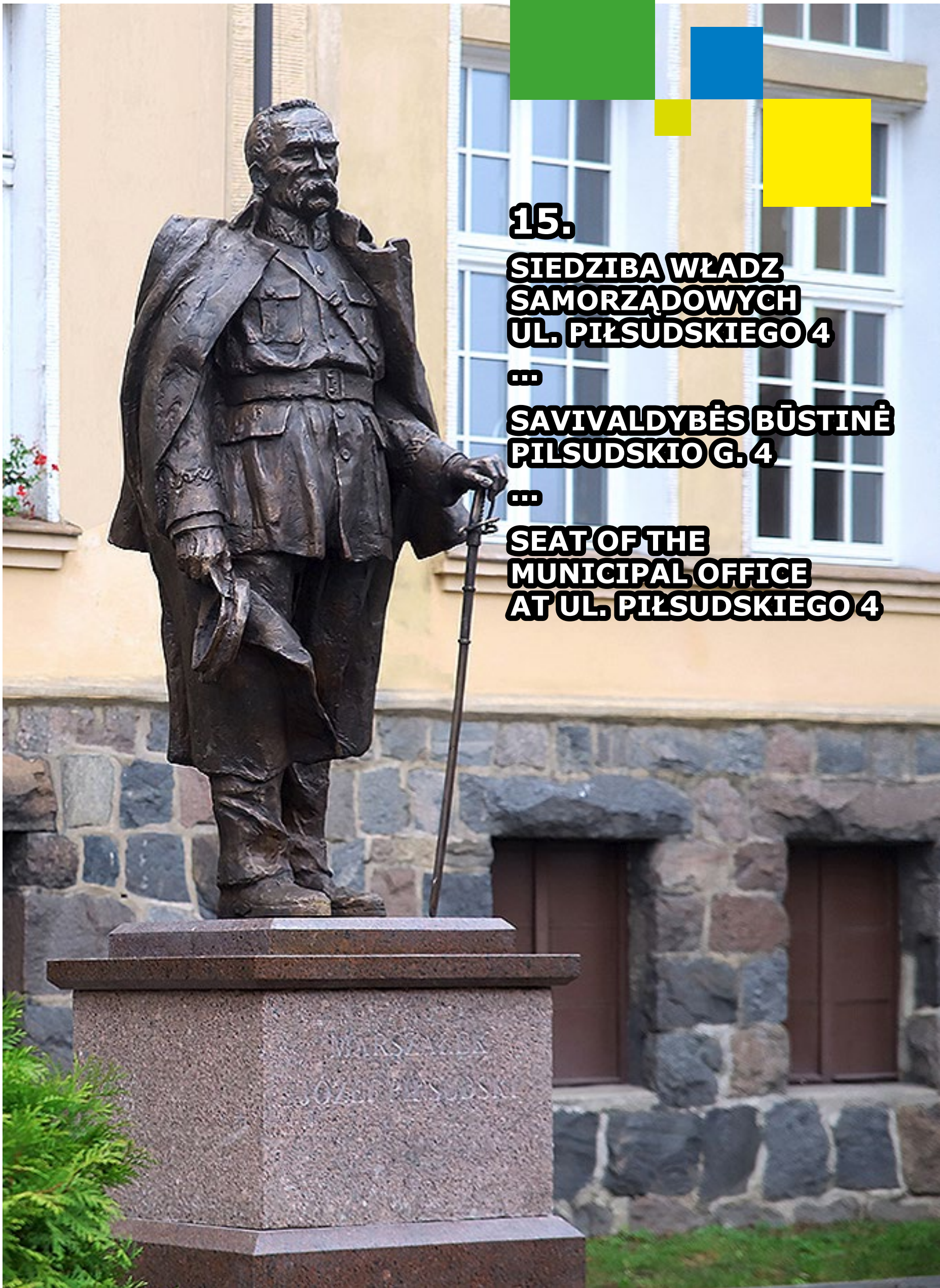
Pierwszą szkołą w Ełku była najprawdopodobniej szkoła działająca przy wybudowanym w latach 1470-1472 kościele. Po wprowadzeniu w Prusach reformacji w 1587 r. przekształcono ją w szkołę partykularną, a w 1599 r. w szkołę książęcą. W 1813 r. szkoła została podniesiona do rangi gimnazjum. Oprócz gimnazjum w mieście utworzono również szkołę dla dziewcząt, której siedzibą był budynek położony przy ówczesnej Schulstraße (ul. Szkolna). Wybudowano go w 1905 r. W 1908 r. w wskutek reformy szkołę dla dziewcząt przekształcono w liceum. Oprócz typowych przedmiotów szkolnych w szkole dla dziewcząt uczono również prowadzenia gospodarstwa domowego. W 1945 w budynku utworzono Liceum Ogólnokształcące i Liceum dla Pracujących. Ówczesna nazwa I Liceum Ogólnokształcące funkcjonuje dopiero od lat 90.

Manoma, kad pirmąja Elko miesto švietimo įstaiga buvo mokykla veikianti prie 1470-1472 m. pastatytos bažnyčios. Prūsijoje prasi-dėjus Reformacijai, 1587 m. ši mokykla buvo paversta partiku-liarine, o 1599 m. - Kunigaikščio mokykla (Fürstenschule). 1813 m. mokykla buvo performuota į gimna-ziją. Be gimnazijos, mieste buvo įkurta taip pat mergaičių mokykla, kurios būstinė buvo pastate, esan-čiame tuometinėje Schulstraße (Szkolna) gatvėje. Šis objektas buvo pastatytas 1905 m. 1908 m., įvyk-džius reformą, mergaičių mokykla buvo performuota į licėjų (vidu-rinę mokyklą). Be įprastų, mergaičių mokykloje dėstomų dalykų, buvo mokoma dar ir namų ūkio pagrindų. 1945 m. objekte įkurtas Bendrojo lavinimo licėjus (vidurinė mokykla) bei Licėjus dirbantiesiems. Tuome-tinis pavadinimas: I-asis Bendrojo lavinimo licėjus funkcionuoja tik nuo devyniasdešimtojo dešimtmečio.

The first school in Ełk was most prob-ably established at the church built in 1470-1472. After the introduction of the Protestant Reformation in Prussia in 1587, the school was transformed into a parochial school, and in 1599, into a princely school. In 1813, it was raised to the rank of a gymnasium (type of a secondary school). In addi-tion, a school for girls was opened in Ełk in the building located at the Schulstraße (ul. Szkolna), built in 1905. After the reform of 1908 the school for girls was transformed into a high school. Besides regular school subjects, girls were also taught how to run a household. In 1945, the High School and the Adult High School were opened here. The name of High School No.1 has been in use since the 1990s.

15.
SIEDZIBA WŁADZ
SAMORZĄDOWYCH
UL. PIŁSUDSKIEGO 4

...

SAVIVALDYBĒS BŪSTINĒ
PILSUDSKIO G. 4

...

SEAT OF THE
MUNICIPAL OFFICE
AT UL. PIŁSUDSKIEGO 4

PL

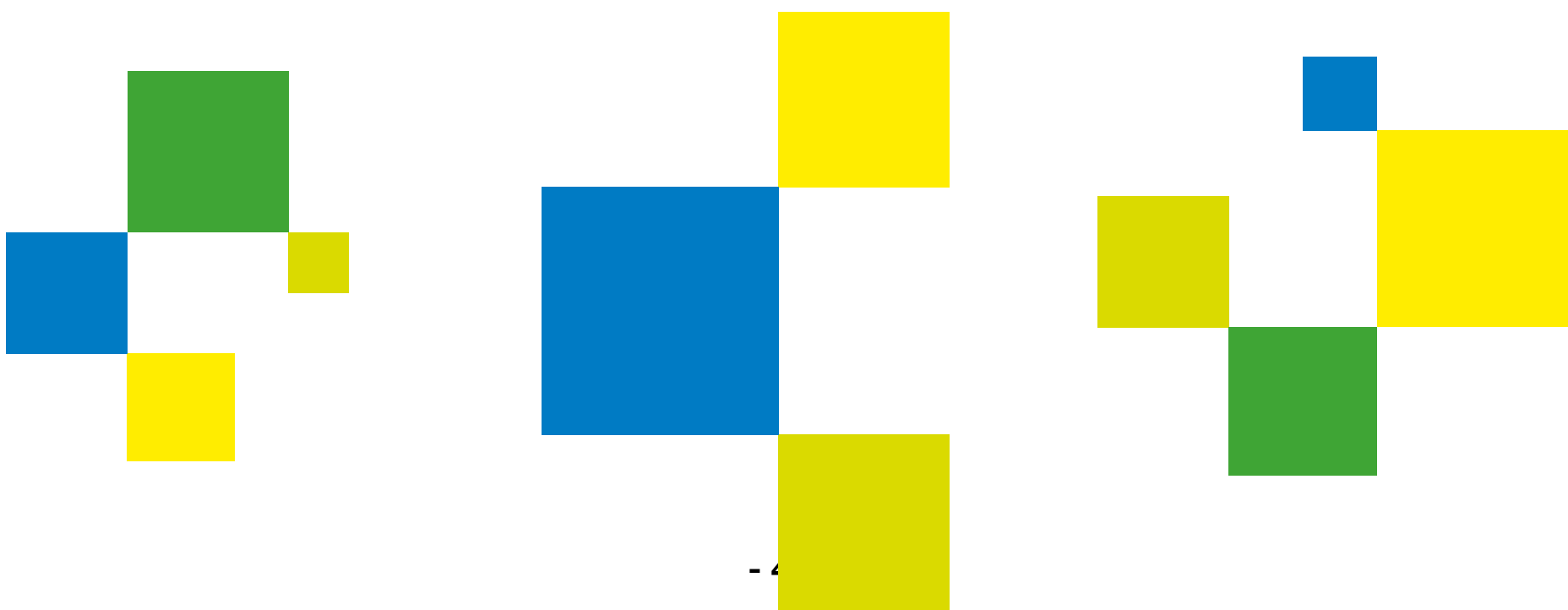
Dzisiejszy gmach Urzędu Miasta i starostwa wzniesiony został w 1912 roku. Mieścił się on przy Soldauer Weg 4 (ul. Działdowska) i był siedzibą władz ówczesnego starostwa ełckiego, a w czasach rządów nazistowskich ełckiego kreisleitera (kierownika okręgu) NSDAP Hermanna Knispela.

LT

Dabartinis Miesto savivaldybės ir seniūnijos pastatas pastatytas 1912 metais. Objektas, stovintis tuometinėje Soldauer Weg g. 4 (ul. Działdowska) buvo Elko seniūnijos valdžios būstinė, o nacių režimo metais - NSDAP Elko kreisleiterio (rajono vadovas) Hermanno Knispelio būstinė.

EN

The present seat of the Ełk Municipal Office and starostwo (Polish administrative unit) was built in 1912 at Soldauer Weg 4 (ul. Działdowska). Originally, it was the seat of the authorities of the then starostwo of Ełk, and during the Nazi regime, of the Ełk kreisleiter (district manager) of the Nazi Party, Hermann Knispel.

**16.
CMENTARZ
KOMUNALNY I WOJENNY**

...

**ISTORINĖS MIESTO
IR KARIŲ KAPINĖS**

...

**COMMUNAL AND WAR
CEMETERY**

Katolicki cmentarz przedwojenny (ul. Kilińskiego)

Pozostałości przedwojennego cmentarza katolickiego znajdują się w miejscu dawnego Przedmieścia Prosteckiego (droga do Prostek). Usytuowany jest on tuż obok ówczesnego Domu Dziecka (założonego jeszcze przez ks. Karola Foxa). Cmentarz, jak wszystkie podobne na Mazurach po II wojnie światowej został splądrowany przez szabrowników, a następnie pozostawiony bez opieki zarósł dziką roślinnością. Dzisiaj jednak, choć miejsce to zachowane zostało jedynie we fragmencie, znajduje się tam wart zauważenia przykład małej architektury sakralnej, charakterystyczny dla całego obszaru Niemiec w XIX i XX wieku. m.in. odlany z żeliwa krzyż z napisem „Hoffnung unse Wiedersehen” („W spotkaniu w wieczności nasza nadzieja”).

Cmentarz komunalny i wojenny

Przed wojną cmentarz należał do parafii ewangelickiej, która na początku XIX wieku zamknęła przykościelny cmentarz i rozpoczęła pochówki na terenie wówczas bardzo oddalonym od centrum miasta. Z jego najstarszej części pozostało niewiele - podobnie jak cmentarz katolicki, po wojnie został zdewastowany. Jednak dzisiaj nadal jest miejscem niezwykle interesującym. Przedwojenne groby prezentują się bardzo skromnie. Lepiej zachowane zostały z kolei groby żołnierskie, zarówno poległych podczas I, jak i II wojny światowej (mieszają się po drugiej stronie ul. Cmentarnej). Odnaleźć tam można założenia estetyki wschodniopruskich cmentarzy wojennych. W centrum znajduje się pomnik ku czci poległych, otoczony grobami poległych żołnierzy. Na niemieckim cmentarzu z I wojny światowej odnaleźć można również prawosławny krzyż z napisem „Chwała rosyjskim żołnierzom”. Wokół niemieckich mogił spoczywają polscy żołnierze kampanii wrześniowej, saperzy, którzy zginęli podczas rozminowywania terenu, ale również prawdopodobnie ofiary powojennych starć z Rosjanami. Niewykluczone, że groby radzieckie to efekt tych samych walk.

Prieškarinės katalikų kapinės Kilinskio g. (ul. Kilińskiego)

Prieškario katalikų kapinių likučiai yra buvusiame Protesteckie priemiestyje (Przedmieście Prosteckie) (kelias į vietovę Prostki), šalia tuometinių Vaikų namų (juos įkūrė dar kun. Karolis Foxas). Kapinės, kaip ir visos kitos esančios Mozūrijos teritorijoje, po antrojo pasaulinio karo buvo išgrobstytos plėšikų, o po to, visiškai nesaugomos, apžėlė žolėmis. Tačiau šiais laikais, nors ši vieta buvo išsaugota tik dalinai, - tai svarbus mažosios sakralinės architektūros pavyzdys, būdingas visoms XIX ir XX amžiaus vietovėms, tuomet buvusioms Vokietijos teritorijoje. Toks vertingas objektas yra pvz., išlietas iš ketaus kryžius su užrašu „Hoffnung unse Wiedersehen” („Mūsų viltis - kad susitiksim amžinybėje”).

Komunalinės ir karo kapinės

Prieš karą kapinės priklausė evangelikų parapijai, kuri XIX a. pradžioje uždarė kapines esančias prie bažnyčios ir savo mirusiuosius pradėjo laidoti teritorijoje, kuri buvo labai nutolusi nuo miesto centro. Iš jų seniausios dalies išliko nedaug; panašiai, kaip ir katalikų kapinės - po karo jos buvo suniokotos. Tačiau šandien ši vieta vis dar labai įdomi. Prieškario kapavietės yra labai kuklios. Geriau išsaugoti karių, žuvusių tiek pirmojo, tiek antrojo pasaulinio karo laikmečiu, kapai (jie yra kitoje Cmentarna gatvės pusėje). Čia galima surasti rytprūsių karo kapinių bruožus. Centre stovi paminklas skirtas pagerbti žuvusiuosius, o aplink jį - karo lauke žuvusių karių kapai. Pirmojo pasaulinio karo vokiečių kapinėse taip pat galima rasti stačiatikių kryžių su užrašu „Šlovė rusų kareiviams”. Aplink vokiečių kapus ilsisi Rugsėjo kampanijos metu žuvę lenkų kariai, kurie savo gyvybes paaukojo išminuodami apylinkę, o taip pat manoma, kad ir tie, kurie po karo dalyvavo susirėmimuose su rusais. Įmanoma, kad sovietų kapai atsirado po tų pačių kovų.

Pre-war Catholic cemetery (in ul. Kilińskiego)

The remains of the pre-war Catholic cemetery can be found at the site of the old Przedmieście Prosteckie (the road to Prostki), next to the former Children's Home (founded by priest Karol Fox). This cemetery, like many others in Masuria, was plundered after World War II, and, left unattended, became overgrown with weeds. Today the site, although not well-preserved, features a noteworthy example of small sacred architecture, common in the 19th- and 20th-century Germany. i.e. a cast iron cross with the inscription Hoffnung unse Wiedersehen (Our hope is in meeting in eternity).

Communal and war cemetery

Before World War II, the cemetery belonged to the Protestant parish, which at the beginning of the 19th century had closed the church cemetery and started burying the dead far from the city centre. Not much remains of the oldest part of the cemetery because it was also (like the old Catholic cemetery) devastated after the World War II. However, it is still a very interesting place. Pre-war graves are very modest. Graves of soldiers who died in the two world wars are better preserved (they are located on the other side of ul. Cmentarna). The cemetery aesthetics is similar to that of East Prussian war cemeteries. In the centre there is a war memorial to those who died in the war, surrounded by graves of soldiers. On the German World War I cemetery there is also an Orthodox cross with the inscription Glory to the Russian soldiers. German graves are surrounded by graves of Polish soldiers killed in the September Campaign (1939), of sappers killed in mine clearances, but probably also of victims of the post-war Polish-Russian conflict. The Soviet graves may come from the same era.

17.
KAMIENICE
Z XIX I XX W.

...
MŪRINIAI XIX
IR XX A. NAMAI

...
HISTORIC BUILDINGS
DATING BACK TO THE 19TH
AND 20TH CENTURIES

PL

Niezwykłą historię Elku można poznać przechadzając się pomiędzy XIX i XX-wiecznymi, zabytkowymi kamienicami. Na uwagę zasługują przede wszystkim zabudowania w centrum miasta, głównie wzdłuż ulicy Armii Krajowej, Mickiewicza, Kościuszki oraz Małeckich. W stylizacji wielu z nich rozpoznać można elementy architektury późnego historyzmu oraz secesji. Przepiękne zdobienia i elementy architektoniczne czy balkony na fasadach kamienic wzbudzają zainteresowanie nie tylko miłośników historii, ale również turystów. Wszystko to sprawia, że miasto dzięki unikalnej atmosferze kształtowanej przez zabytkowe pamiątki z przeszłości - na długo zapada w pamięć.

Zabytkowe kamienice z XIX/XX w. mieszczą się przy: ul. Armii Krajowej (10, 18, 20, 21, 23, 25, 33, 35, 37, 42, 58), Wojska Polskiego (15, 38, 57) oraz ul. T. Kościuszki.

LT

Su neįprasta Elko istorija galima susipažinti pasivaikščiojus tarp XIX-XX a. senovinių mūrinių pastatų. Ypatingai verta atkreipti dėmesį į statinius esančius miesto centre, ypač Armijos Krajovos (Armii Krajowej), Mickievičiaus (Mickiewicza), Kosciuškos (Kościuszki) ir Maleckių (Małeckich) gatvėse. Daugelio namų stiliuje galima įžvelgti vėlyvojo istorizmo ir secesijos architektūros elementus. Nuostabi apdaila ir architektoniniai elementai, balkonai, esantys senovinių mūrinių namų fasaduose, verčia susidomėti ne tik istorijos mėgėjus, bet ir turistus. Viso to dėka šis miestas ilgam pasilieka atmintyje su savo unikalios atmosfera, kurią formuoja būtent praeities istoriniai paminklai.

Senoviniai XIX/XX a. pastatai: Armijos Krajovos g. (ul. Armii Krajowej) (10, 18, 20, 21, 23, 25, 33, 35, 37, 42, 58), Wojska Polskiego (15, 38, 57) ir T. Kosciuškos g. (ul. T. Kościuszki)

EN

You can discover the unique history of Elk by strolling between the nineteenth and twentieth-century houses. The most interesting are the buildings in the city centre, mainly along ul. Armii Krajowej, ul. Mickiewicza, ul. Kościuszki and ul. Małeckich. Many of them have features of late historicism and secession. Beautiful decorations and architectural elements such as balconies on the facades will draw attention of history lovers and tourists alike. Owing to the unique atmosphere created by treasures of the past, the city will be long remembered.

Historic houses from the 19th and 20th centuries are situated at ul Armii Krajowej 10, 18, 20, 21, 23, 25, 33, 35, 37, 42, 58, ul. Wojska Polskiego 15, 38, 57 and in ul. T. Kościuszki

18.
JEZIORO
ELCKIE

...

ELKO
EZERAS

...

LAKE
ELCKIE

Jeziro Ełckie leży w środkowej części Pojezierza Ełckiego. Powierzchnia ponad 382 ha czyni je jednym ze 120 największych jezior Polski. Jest też jednym z 8 najgłębszych jezior w kraju (maksymalna głębokość wynosi ponad 58 m, średnia 15 m). Przez jezioro przepływa rzeka Ełk oraz dopływa woda z jezior Sunowo i Szarek. Podzielone jest ono na trzy części: północną, środkową i południowo - zachodnią. Wzdłuż zachodniego brzegu jeziora rozciąga się miasto Ełk, natomiast przy południowo - zachodniej części miejscowości Chruściele i Barany.

Wędkarze mogą udać się, po wykupieniu odpowiedniego zezwolenia na połów ryb. Dominującymi gatunkami ryb są m.in. : sielawa, lin, szczupak ale występują również, płoć, okoń, leszcz, sandacz, ukleja, krąp, karaś, lin, karpia. Miasto posiada plażę miejską przy Jeziorze Ełckim oraz camping wyposażony w stanowiska carawaningowe i duże pole namiotowe.

Elko ežeras yra vidurinėje Elko ežeryno dalyje. Užima 382 ha plotą ir tokiu būdu šis vandens telkinys įeina į 120-ties didžiausių Lenkijos ežerų sąrašą. Jis yra taip pat vienas iš 8-erių giliausių šalies ežerų (maksimalus gylis viršija 58 m, vidutinis - 15 m). Ežerą kerta upė Elk; į jį įplaukia Sunowo ir Szarek ežerų vanduo. Jis suskirstytas yra į tris dalis: šiaurinę, centrinę ir pietvakarinę. Prie vakarinio ežero kranto prisišliejęs Elko miestas, o pietvakariuose - vietovės Chruściele ir Barany.

Meškeriotojai, nusipirkę atitinkamą meškeriojimo leidimą, gali žvejoti. Elko ežere dažniausiai sutinkamos žuvų rūšys: seliava, lynas, lydeka; yra taip pat: kuoja, ešeris, karšis, starkis, paprastoji aukšlė, paprastasis plakis, paprastasis karosas, lynas, karpis. Prie Elko ežero yra miesto paplūdimys ir kempingas su aikštele kempingui statymui bei didelė stovyklavietė.

Lake Ełckie is spread across the central part of the Ełk Lakeland. With the surface area of over 382 hectares, it is one of the 120 largest lakes in Poland. It is also one of Poland's 8 deepest lakes (the maximum depth over 58 m, average depth, 15 m). The lake is fed by the Ełk River and lakes Sunowo and Szarek. It is divided into three parts: northern, central and south-western. Along the western shore stretches the city of Ełk, and along the south-western, the towns of Chruściele and Barany.

Those who are keen on angling have to obtain a fishing permit. The most common fish species include the vendace, tench, pike, followed by the roach, perch, bream, pike perch, bleak, silverfish, crucian carp, tench, and carp. Near the city beach at Lake Ełckie there is a large campsite for tents, camper vans and caravans.

19.
RZEKA
EŁK

...

ELKO
UPĚ

...

THE EŁK
RIVER

PL

Rzeka Ełk położona jest w dorzeczu Wisły. Stanowi prawy dopływ Biebrzy. Swoj początek bierze na Szeskiej Górze koło Gołdapi. Przepływa przez tereny powiatów gołdapskiego, oleckiego, ełckiego (woj. warmińsko - mazurskie), grajewski i moniecki (województwo podlaskie). Rzeka Ełk przepływa m.in. przez jeziora: Łażno, Łaśmiady, Straduńskie, Ełckie. Rzeka zmienia kilkakrotnie nazwę z Czarnej Strugi na Łażną Strugę i na końcu - na Ełk (po przepłynięciu przez Jezioro Ełckie). W dolnym odcinku Kanał Rudzki odbiera większość jej wód. Łączy on rzekę Ełk z Biebrzą w okolicach miejscowości Osowiec, położonej na obszarze Bagien Biebrzańskich.

LT

Elko upė yra Vyslos baseine. Tai Bebro upės (Biebrza) intakas. Jo ištakos - Szeska Góra netoli Galdapės (Gołdap). Teka pro Galdapės, Olecko, Elko seniūnijų teritoriją (Varmijos Mozūrų vaivadija), Grajavo (Grajewo) ir Monkių (Moniecki) seniūnijų teritoriją (Palenkės vaivadija). Elko upė teka pro ežerus: Łażna (Łażna), Lesmiadų (Łaśmiady), Stradūnų (Straduńskie) ir Elko (Ełckie). Upė keletą kartų keičia pavadinimą: iš Czarna Struga į Łażna Struga, o pabaigoje - į Elko (perplaukus Elko ežerą). Žemupyje didžiąją dalį jos vandens surenka Rudzki kanalas. Jis jungia Elko ir Bebro upę šalia vietovės Osovec (Osowiec), esančios Bebro upės pelkynų teritorijoje.

EN

The Ełk River, located in the Vistula basin, is the right tributary of the Biebrza River. It starts on Szeska Góra near Gołdap and flows through the Districts of Gołdap, Olecko and Ełk in the Warmia-Masuria Province, and the Districts of Grajewo and Monieck in the Podlasie Province. The Ełk River flows through lakes Łażno, Łaśmiady, Straduńskie, and Ełckie. It changes name from Czarna Struga to Łażna Struga and eventually to Ełk (after crossing Lake Ełckie). The Rudzki Canal, connecting the Ełk and Biebrza Rivers near Osowiec on the Biebrza Marshes, receives most water from its lower part.

20.
PROMENADA
NAD JEZIOREM EŁCKIM

...

PASIVAİKŠČIOJIMO
TAKAS PRIE ELKO EŽERO

...

PROMENADE
ALONG LAKE EŁCKIE

PL

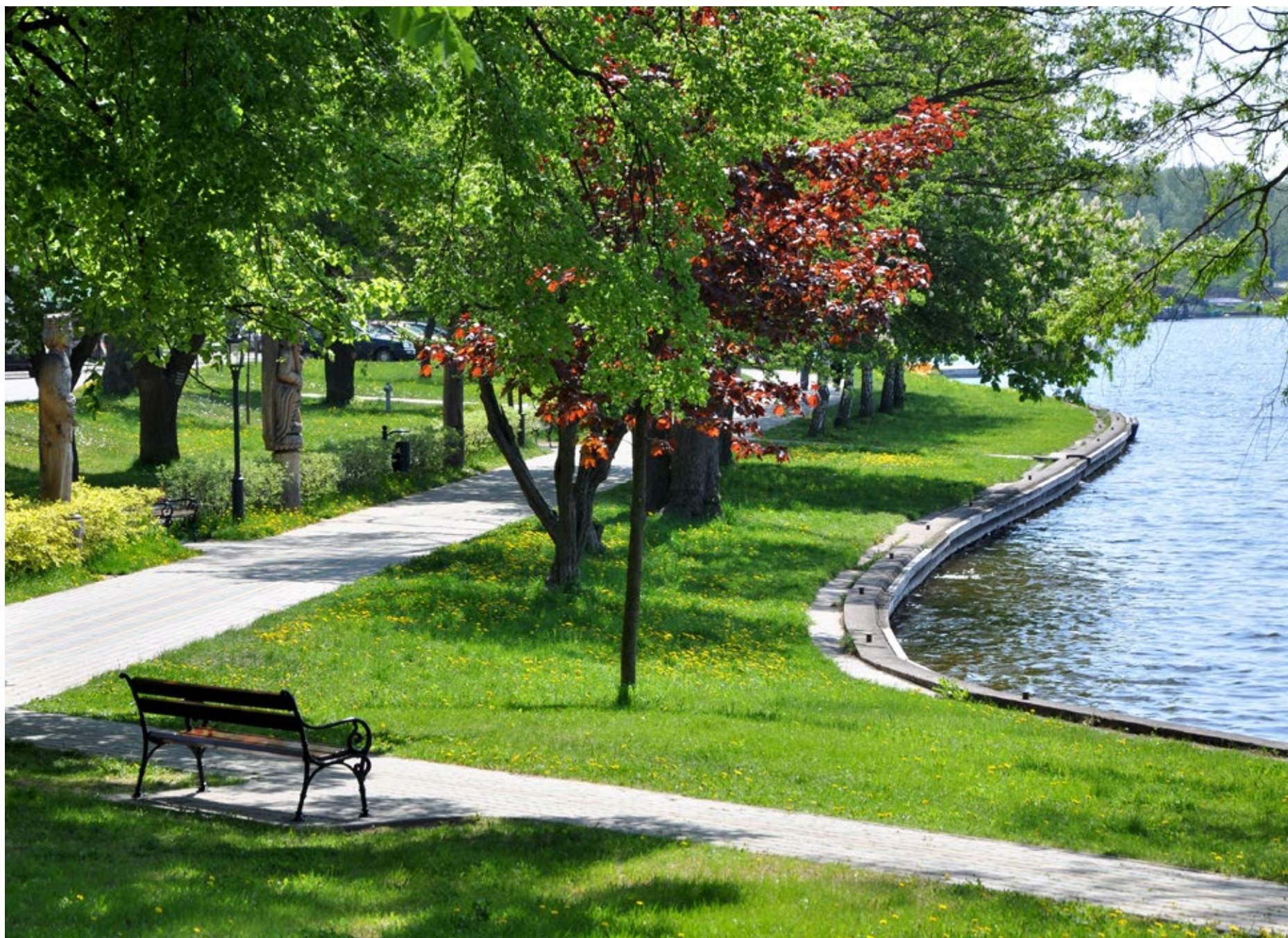
Wzdłuż jeziora, które usytuowane jest w centralnej części miasta, rozciąga się promenada miejska o długości około 7 km. To ścieżka pieszo-rowerowa biegnąca przy jeziorze niemal przez całe miasto. Promenada jest doskonałym miejscem na spacer albo na rodzinną wycieczkę rowerową czy na rolkach. Przepiękne widoki poprawiają nastrój, a odległość od ruchliwych ulic zapewni spokój i ciszę. Natomiast w usytuowanych wzdłuż promenady punktach gastronomicznych (ok. 20) można skosztować najlepszych, tradycyjnych mazurskich potraw. Tuż przy promenadzie znajdują się też liczne atrakcje dla dzieci, m.in. dwa duże place zabaw, skwer z fontanną chodnikową i zegarem słonecznym oraz trzy parki: linowy, edukacyjny i sportowy.

LT

Palei ežerą, esantį centrinėje miesto dalyje, yra įrengtas maždaug 7 km ilgio pasivaikščiavimo takas. Tai pėsčiųjų ir dviračių takas, kuris tęsiasi ežero pakrante kone per visą miestą. Alėja yra puiki vieta pasivaikščiavimui arba šeimos iškylai dviračiais ar riedučiais. Gražūs vaizdai pakelia nuotaiką, o atitinkamas nuotolis skiriantis šią vietą nuo triukšmingų gatvių užtikrins ramybę ir tylą. Ties pasivaikščiavimo taku įsikūrusiose maitinimo paskirties įstaigose (jų yra apie 20) galima paragauti geriausių, tradicinių Mozūrijos patiekalų. Be to, šalia tako taip pat yra daug atrakcionų vaikams, pvz., dvi žaidimų aikštelės, skveras su šaligatvio fontanu ir saulės laikrodžiu bei trys parkai: lynų, edukacinis ir sportinis.

EN

A nearly seven-kilometre-long promenade stretches along the lake, situated in the city centre. It consists of a walking and cycling paths and runs almost through the entire city. The promenade is a great place for leisurely strolls, family bike tours and rollerblading fun. Beautiful views improve the mood, and the distance from the busy streets ensures peace and quiet. About twenty restaurants and cafeterias along the promenade offer best-quality traditional Masurian dishes. Nearby there are numerous attractions for children, including two large playgrounds, a square with a fountain and a sundial, a rope course, an educational park and a sports area.

21.
PLAC
JANA PAWŁA II

...

JONO PAULIAUS II-OJO
AIKŠTĖ

...

JOHN PAUL II
SQUARE

PL

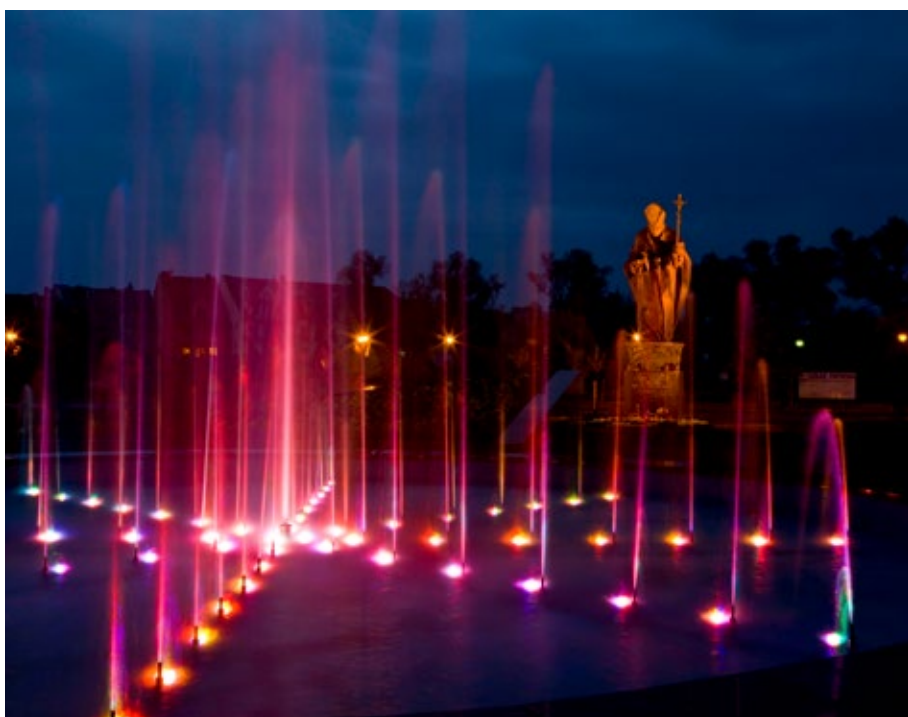
W centrum miasta przy rzece Ełk mieści się Plac Jana Pawła II (dawniej Plac Sopera). Nazwa została zmieniona po wizycie w 1999 roku w Ełku papieża Jana Pawła II. To w tym miejscu Ojciec Święty odprawił Mszę Świętą, w której uczestniczyło blisko 300 tysięcy wiernych z całego świata. Decyzją Stolicy Apostolskiej oraz papieża Franciszka św. Jan Paweł II w 2014 roku został patronem miasta Ełku. Na placu znajduje się pomnik Ojca Świętego, scena koncertowa, a także podświetlana w nocy fontanna i ławki parkowe. Uroku temu miejscu dodaje mnóstwo zieleni oraz przepływająca tuż obok rzeka Ełk. W tej właśnie okolicy gniazdują kaczki i łabędzie chętnie dokarmiane przez przechodniów.

LT

Miesto centre, prie Elko upės, yra Jono Pauliaus II-ojo aikštė (buvusi Išminuotojų aikštė - Plac Sopera). Pavadinimas buvo pakeistas po 1999 m. įvykusio popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo vizito Elke. Būtent šioje vietoje Šventasis Tėvas aukojo šv. Mišias, kuriose dalyvavo per 300 000 tikinčiųjų atvykusių iš viso pasaulio. Šventojo Sosto ir popiežiaus Pranciškaus sprendimu, 2014 m. popiežius Jonas Paulius II-asis tapo Elko globėju. Aikštėje yra paminklas skirtas Jonui Pauliui II-ajam, koncertų scena, bei naktį šviečiantis fontanas ir parko suoliukai. Šiai vietai žavesio suteikia gausi augmenija ir šalia tekanti Elko upė. Čia savo lizdus suka antys ir gulbės, kurias praeiviai su malonumu pamaitina.

EN

Plac Jana Pawła II John Paul II Square (formerly Plac Sopera, (Sapper Square)) is situated in the city centre on the Ełk River. The square was named after the Polish Pope after his visit in Ełk in 1999. It was here that the Pope celebrated a Holy Mass with the participation of nearly 300,000 believers from around the world. By the decision of the Holy See and Pope Francis, St John Paul II was appointed the patron of the city in 2014. The square features a statue of John Paul II, a concert stage, a fountain illuminated at night, and several benches. The charm of this place is enhanced by the presence of lush greenery and the Ełk River flowing nearby. Ducks and swans nesting in this area are frequently fed by passers-by.

22.
PARK
MIKOŁAJA KOPERNIKA

...

MIKOLAJAUS KOPERNIKO
PARKAS

...

NICOLAUS COPERNICUS
PARK

Park edukacyjny nawiązuje do układu planetarnego i gwiazdozbiorów. Funkcję i nazwę parku podkreśla rzeźba Mikołaja Kopernika usytuowana na jednej z parkowych ławek. Znajdujący się tam Układ Słoneczny składa się z 10 kul granitowych w różnych kolorach. Każda ma tabliczkę wmontowaną w chodniku z informacjami o planecie m.in.: nazwa, masa, odległość od Słońca czy średnica. Również wielkości kul są zróżnicowane. W układzie uwzględniono również Plutona, który od 2006 r. decyzją Międzynarodowej Unii Astronomicznej oficjalnie nie jest planetą. Poprzez zabawę park ma edukować dzieci i młodzież w zakresie astronomii i fizyki. Dla najmłodszych wybudowano też plac zabaw w formie gwiazdozbiorów „Mały Wóz” i „Wielki Wóz”. Tuż obok parku przepływa rzeka Elk.

Mieszcząca się nieopodal część sportowa zapewnia mieszkańcom i turystom miejsce do treningu sportowego na wolnym powietrzu oraz integracji rodzinnej. Dostępna jest tam bieżnia oraz stanowiska treningowe z elementami do ćwiczeń siłowych i sprawnościowych. Ponadto w parku znajdują się dziecięce huśtawki, bujaki piłkowe, a także stoły piknikowe i ławki parkowe. Uroku i rodzinnej atmosfery dodają dwa znajdujące się tam stawy oddzielone drewnianym mostem.

Edukacinis parkas susijęs su planetų sistema ir žvaigždynais. Parko funkcija ir pavadinimą pabrėžia Mikolajaus Koperniko skulptūra, pritvirtinta prie vieno parko suoliukų. Šioje vietoje esanti Saulės sistema susideda iš dešimties skirtingų spalvų granito rutulių. Kiekvienas jų vaizduoja tam tikrą planetą. Prie kiekvieno rutulio, lentelėje, pritvirtintoje prie šaligatvio, yra užrašyta informacija apibūdinanti dangaus kūną: jo pavadinimas, masė, atstumas nuo Saulės, skersmuo. Rutulių dydžiai yra skirtingi. Šioje sistemoje yra taip pat Plutonas, kuris nuo 2006 m. Tarptautinės astronomų sąjungos sprendimu oficialiai pripažintas nesąs planeta. Parko tikslas - žaidimų metu auklėti vaikus ir jaunimą astronomijos ir fizikos srityje. Patiems mažiausiems parko lankytojams įrengta žaidimų aikštelė primena „Mažųjų Grįžulo Ratų” ir „Didžiųjų Grįžulo Ratų” žvaigždynus. Prie pat parko teka Elko upė.

Elko gyventojams ir turistams, norintiems treniruotis lauke ir bendrauti su savo šeimomis yra kita parko dalis, vadinama sportine. Įrengtas bėgimo takas ir treniruočių vietos su įrenginiais, skirtais jėgos ir fizinio aktyvumo pratyboms. Be to, parke yra supynės vaikams, supantys kamuoliai, taip pat iškylautojų stalai ir parko suolai. Šiai vietai žavesio ir šeimyniškumo atmosferą teikia du tvenkiniai su mediniu tiltu.

The park refers to the planetary system and constellations. Park's name and profile are accentuated by the statue of Nicolaus Copernicus on one of the benches. The highlight of the park is the solar system consisting of ten granite balls in different colours. Each ball represents one planet, whose description (name, mass, distance from the Sun, diameter) can be found on a plaque embedded in the pavement. The balls are in different sizes. Pluto is also represented in the solar system although, after the General Assembly of the International Astronomical Union in 2006, it is no longer considered a planet. Through play, the park aims to teach children astronomy and physics. Another attraction for kids is a playground in the form of constellations Ursa Minor and Ursa Major. The Elk River flows near the park.

Nearby there is a special area for sports. It offers plenty of space for developing athletic skills and spending time with family. The outdoor gym has a treadmill and other equipment for weight and fitness training. In addition, the park has children's swings, ball swings, picnic tables and benches. Two ponds separated by a wooden bridge add to the charm of the place.

23.
GMACH
POCZTY GŁÓWNEJ

...
CENTRINIO PAŠTO
PASTATAS

...
MAIN POST OFFICE
BUILDING

PL

Został wybudowany w 1881 r. W 1908 r. poczta odkupiła sąsiednią działkę wraz z dotychczas wynajmowanym budynkiem. Kolejną działkę nabyła dziesięć lat później. Z biegiem czasu zmieniało się wnętrze budynku oraz jego otoczenie. Gmach rozbudowano wzdłuż dzisiejszej ulicy Chopina. Po 1945 r. budynek przejęła Poczta Polska i do dzisiaj służy on swojemu pierwotnemu przeznaczeniu.

LT

Pastatytas 1881 m. 1908 m. paštas atsipirko kaimyninį sklypą kartu su ligšiol nuomojamu objektu. Kitą sklypą įsigijo po dešimties metų. Ilgainiui keitėsi pastato interjeras bei jo aplinka. Namasis buvo išplėstas ties dabartine Šopeno gatve (ul. Chopina). Po 1945 m. pastatą perėmė Lenkijos paštas ir ligšiol jis tarnauja pirminei paskirčiai.

EN

It was built in 1881. In 1908, the Post bought the neighbouring plot with the previously rented building. The next plot was purchased ten years later. Over time, the interior and the surroundings of the building changed. The building was extended along ul. Chopina. After 1945, it was taken over by the Polish Post. Today, it still serves its original purpose.

24.

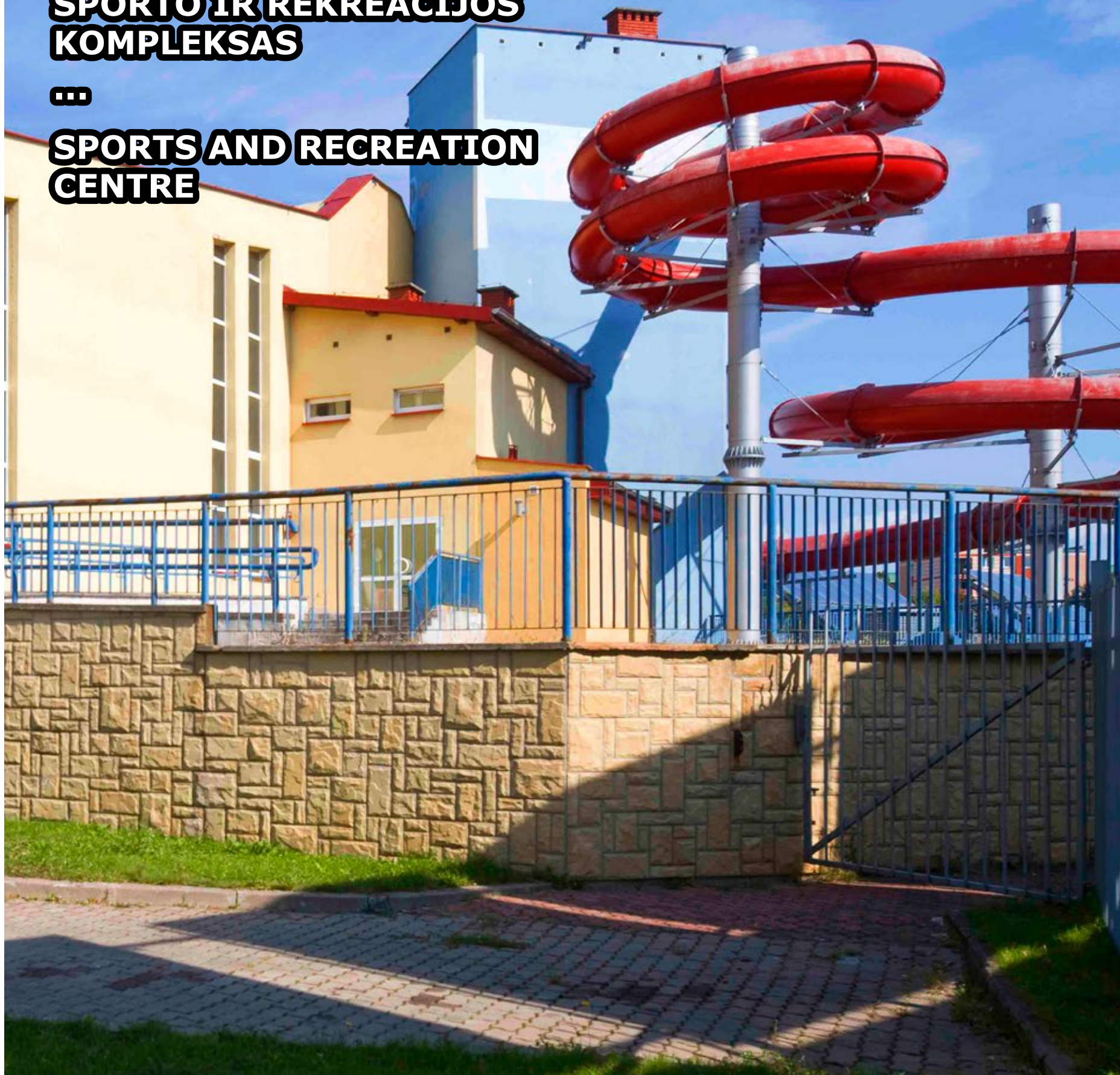
**KOMPLEKS
SPORTOWO-REKREACYJNY**

...

**SPORTO IR REKREACIJOS
KOMPLEKSAS**

...

**SPORTS AND RECREATION
CENTRE**

Położony jest na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Do dyspozycji graczy pozostają trzy korty tenisowe (dwa trawiaste oraz jedno z poliuretanu) czynne siedem dni w tygodniu. Można skorzystać również z boiska wielofunkcyjnego do gier zespołowych podzielonego na dwa boiska do gry w siatkówkę oraz trzy do gry w koszykówkę. Na terenie ośrodka zagospodarowany jest także plac zabaw dla dzieci, boisko do mini-golfa oraz siłownia zewnętrzna. Łączy piłkarze korzystają również z dwóch pełnowymiarowych boisk do gry w piłkę nożną (jedno trawiaste wraz z bieżnią wokół, drugie z nawierzchni sztucznej).

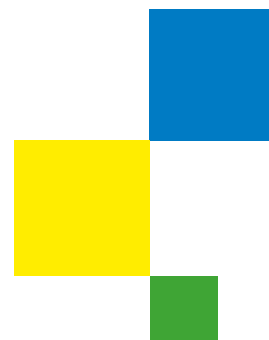
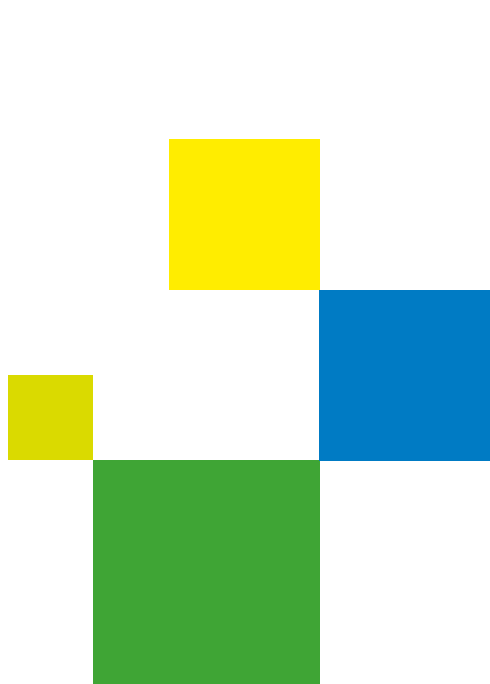
Kompleks graniczy z Parkiem Wodnym, w którym znajdują się trzy baseny: sportowy, z łózkami do hydromasażu oraz rekreacyjny. Ten ostatni wyposażony jest w: masaż wodny, wodospady, wodotryski, bicze wodne, zjeżdżalnie dziecięce, liny do wspinaczki, beczkę, kosze do gry w koszykówkę wodną oraz siłownię wodną (rowerki do aqua spinningu i bieżnia). Dodatkowo w Parku Wodnym znajduje się zjeżdżalnia wodna o długości 106 metrów. Do dyspozycji jest również: jacuzzi, sauny suche, parowe oraz infra-red, a także grota lodowa.

Įsikūręs Miesto sporto ir rekreacijos centro teritorijoje. Trys teniso kortai (du su žolės danga ir vienas - poliuretano) yra prieinami žaidėjams ištisą savaitę. Taip pat galima naudotis daugiafunkcine sporto aikšte komandų žaidimams. Ji suskirstyta į dvi tinklinio ir tris krepšinio aikšteles. Centre taip pat įrengta vaikų žaidimų aikštelė, mini-golfo aikštė ir lauko treniruokliai. Elko žaidėjai taip pat naudoja dvi pilno dydžio futbolo žaidimo aikštelių (viena - su žolės danga; čia aplink aikštelę įrengtas bėgimo takas, o kita - su dirbtine danga).

Kompleksas yra šalia vandens parko, kuriame įrengti trys baseinai: sportinis su vandens masažu ir rekreacinis. Pastarajame yra: vandens masažai, kriokliai, vandens srovės, vandens purkštukai, vandens čiuožykla, laipiojimo virvės, statinės, krepšiai vandens krepšinio žaidimui ir vandens treniruokliai (dviratukai aqua spinningui ir bėgimo takas). Be to, vandens parke yra 106 metrų ilgio vandens čiuožykla. Taip pat galima naudotis sūkurine vonia, sausomis, garinėmis ir infraraudonųjų spindulių pirtimis bei ledo grota.

It is located on the premises of the Municipal Sports and Recreation Centre. Three tennis courts (two grass and one polyurethane) are open seven days a week. There is also a multi-purpose field for team sports divided into two volleyball and three basketball courts. Other facilities include a playground for children, a miniature golf course and an outdoor gym. Local football players use two full-size football pitches (one made of grass with a surrounding running track, the other with an artificial turf surface).

The Sports and Recreation Centre is situated next to the Aquapark, which has three swimming pools: regular, with hydromassage beds, and recreational. The latter provides a range of attractions including water massages, waterfalls, water jets, water slides for kids, climbing ropes, a barrel, baskets for water basketball and a water gym (with an aqua treadmill and bicycles for aqua spinning). The Aquapark also has a 106-meter-long water slide, jacuzzi, dry, steam and infra-red saunas as well as an ice grotto.

25.
SKWER
IM. GEN. ALEKSANDRA
KRZYŻANOWSKIEGO

...

GENEROLO ALEKSANDRO
KŠIŽANOVSKIO SKVERAS

...

GENERAL ALEKSANDER
KRZYŻANOWSKI SQUARE

PL

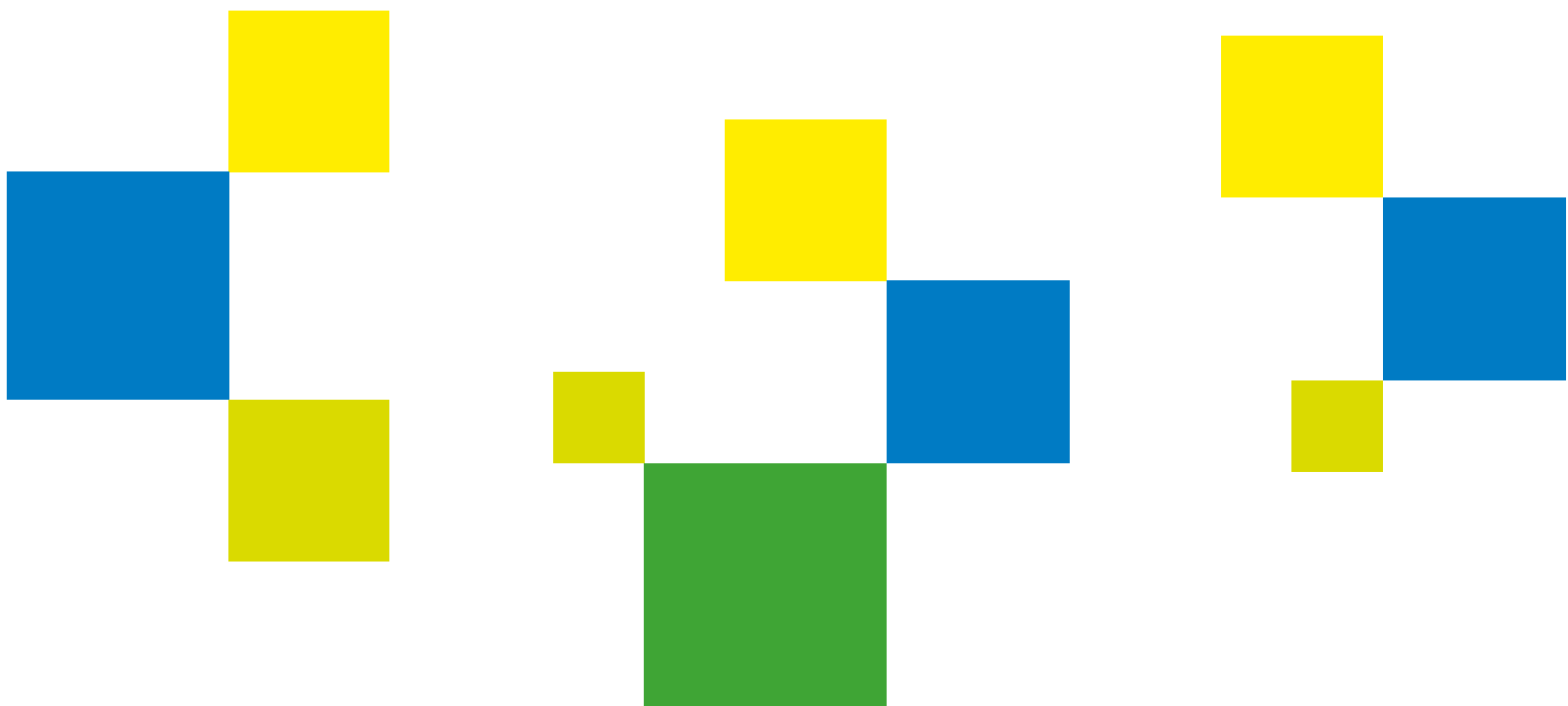
Skwer usytuowany jest przy ul. Słowackiego, nieopodal dawnego kina Polonia, które zakończyło działalność w 2011 r. Plac zagospodarowany został po I wojnie światowej. Wcześniej mógł pełnić funkcję zaplecza ogrodowego przy domu dyrektora ełckiego Gimnazjum (skrzyżowanie ul. Słowackiego oraz Armii Krajowej). W 1989 r. na placu stanął pomnik „Bohaterskim Żołnierzom Września”.

LT

Skveras yra Slovackio g. (ul. Słowackiego), šalia buvusio Polonia kino, kuris 2011 m. nutraukė veiklą. Aikštė buvo įkurta po pirmojo pasaulinio karo. Anksčiau ji galėjo tarnauti kaip sodo užnugaris prie Ełko gimnazijos direktoriaus namo, esančio Slovackio (Słowackiego) ir Armijos Krajovos (Armii Krajowej) gatvių sankryžoje. 1989 m. aikštėje buvo pastatytas paminklas „Didvyriškiems Rugsėjo kariams”.

EN

The square is located in ul. Słowackiego near the former Polonia cinema that closed in 2011. The square was developed after the World War I. Previously it was probably a garden near the house of the headmaster of the Ełk Gymnasium (type of secondary school) at the intersection of ul. Słowackiego and ul. Armii Krajowej). In 1989, a monument commemorating Heroic Soldiers of September 1939 was put up on the square.

26.
POMNIK
MICHAŁA KAJKI

...

MYKOŁO KAIKOS
PAMINKLAS

...

MICHAŁ KAJKA
STATUE

PL

Michał Kajka urodził się 27 września 1858 r. w Skomacku Wielkim nieopodal Ełku. Był poetą ludowym, ewangelikiem, mazurem wiernym poddanym cesarza niemieckiego. Po ślubie z Wilhelminą Karasiówną z wyprowadził się do Ogródka, gdzie wybudował dom i zamieszkał z rodziną (obecnie Muzeum Michała Kayki). Inspiracje dla swoich wierszy czerpał z Biblii i mazurskiego kancjonału i otaczającej przestrzeni. Jego twórczość wykorzystywana była przez propagandę PRLu jako potwierdzenie polskiej przynależności narodowej Mazurów. Pomnik Michała Kajki w Ełku odsłonięto w 1958 roku. Poeta przedstawiony został z Rodłem w ręku oraz siedzącymi u jego stóp dziećmi. Rodło jest symbolem Związku Polaków w Niemczech. Pomnik mieści się w Parku Solidarności w centrum miasta.

LT

Mykolas Kaika (Michał Kajka) gimė 1858 m. rugsėjo 27 d. Skomack Wielki vietovėje, šalia Elko. Jis buvo liaudies poetas, evangelikas, mozūras, ištikimas Vokietijos imperatoriaus pavaldinys. Susituokęs su Vilhelmina Karasiuvna (Wilhelmina Karasiówna), jis persikėlė į Ogrudką (Ogródka), kur pasistatė namą ir jame apsigyveno su savo šeima (šiuo metu yra Mykolo Kaykos muziejus). Įkvėpimo savo eilėrašiams sėmėsi iš Biblijos ir Mozūrijos religinių giesmių rinkinio bei jį supančios aplinkos. Jo kūryba naudojosi Lenkijos liaudies respublikos propagandos skleidėjai, tuo patvirtindami mozūrų kaip lenkų tautinę tapatybę. Mykolo Kaikos paminklas Elke buvo atidengtas 1958 m. Poetas buvo pavaizduotas su tam tikru simboliu "Rodło" rankoje bei po jo kojomis sėdinčiais vaikais. "Rodło" - tai Vokietijos lenkų sąjungos simbolis. Paminklas yra Solidarumo parke, miesto centre.

EN

Michał Kajka was born on 27 September 1858 in Skomack Wielki near Ełk. He was a folk poet, evangelist, Mazurian, and faithful subject of the German emperor. After marrying Wilhelmina Karasiówna he moved to Ogródek, where he built a house and lived with his family (currently Michał Kajka Museum). He drew inspiration for his poetry from the Bible, Masurian cantional and the surroundings. His works were used by the propaganda of the Polish People's Republic to confirm the Polish identity of Masuria residents. The statue of Michał Kajka was unveiled in Ełk in 1958. The poet is presented with Rodło in his hand and children sitting at his feet. Rodło is a symbol of the Union of Poles in Germany. The monument is located in the Park of Solidarity in the city centre.

NIEZBĘDNIK TURYSTY

...

TURIZMO INFORMACIJA

...

TOURIST INFORMATION

UM

Urząd Miasta Elku
Elk Miasto Taryba
Elk Municipal Office

ul. Marsz. J. Piłsudskiego 4
19-300 Elk

tel. +48 87 73 26 200
fax +48 87 73 26 230

ECK

Elckie Centrum Kultury
Elckie kultūros centras
Elk Cultural Centre

www.eck.elk.pl

MOSiR

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
Savivaldybės sporto ir poilsio centras
Municipal Sports and Recreation Centre

www.mosir.elk.pl

CITK

Centrum Informacji Turystyczno-Kulturalnej
Turizmo ir kultūros informacijos centras
Culture and Tourism Information Centre

www.turystyka.elk.pl

CEE

Centrum Edukacji Ekologicznej
Ekologinio švietimo centras
Ecological Education Centre

www.cee.elk.pl

ALYTUS LAND
LITHUANIA

LT

Alytus – didžiausias Pietų Lietuvos miestas. Vaizdingais miškais, žaliuojančiomis kalvomis pasipuošusį Alytų juosia 16 km Nemuno kilpa. Daugiau nei trečdalį miesto teritorijos užima žalieji plotai. Rašytiniuose šaltiniuose Alytus pirmą kartą paminėtas 1377 m.

Alytaus kraštas nuo seno garsėja gamtos grožiu, tyvuliuojančiais ežerais, srauniais upeliais, savo nepakartojama istorija, kultūra, nuoširdžiais ir vaišingais žmonėmis. Čia gausu unikalių, vienintelių Lietuvoje gamtos, archeologijos, architektūros ir urbanistikos paminklų, apgaubtų įvairiausių legendų.

Čia puikiai praleisti laiką gali kiekvienas: mėgstantis aktyviai pramogauti, ramiai poilsiauti, norintis papildyti žinių bagažą, išmokti dzūkiskų amatų ar kulinarijos paslapčių ir skaniai bei sočiai pavalgyti.

PL

Alytus – to największe miasto południowej Litwy. Ozdobione pięknymi lasami i zielonymi wzgórzami miasto Alytus owija pętla Niemna o długości 16 km. Ponad jedną trzecią terytorium miasta zajmują tereny zielone.

Kraj Alytus (Olicki) od dawna słynie z piękną przyrodą, rozciągających się jezior, porywistych rzeczek, ze swojej niepowtarzalnej historii, kultury, serdecznych i gościnnych mieszkańców. Sporo jest tu unikalnych i jedynych na Litwie zabytków przyrody, archeologii, architektury lub urbanistyki, które są okryte różnymi legendami.

Doskonale spędzić czas może tu każdy: miłośnik aktywnej rozrywki, spokojnego odpoczynku, pragnący poszerzyć swoją wiedzę, nauczyć się dzukijskich rzemiosł lub poznać tajemnice kulinarne oraz smacznie najeść się do syta.

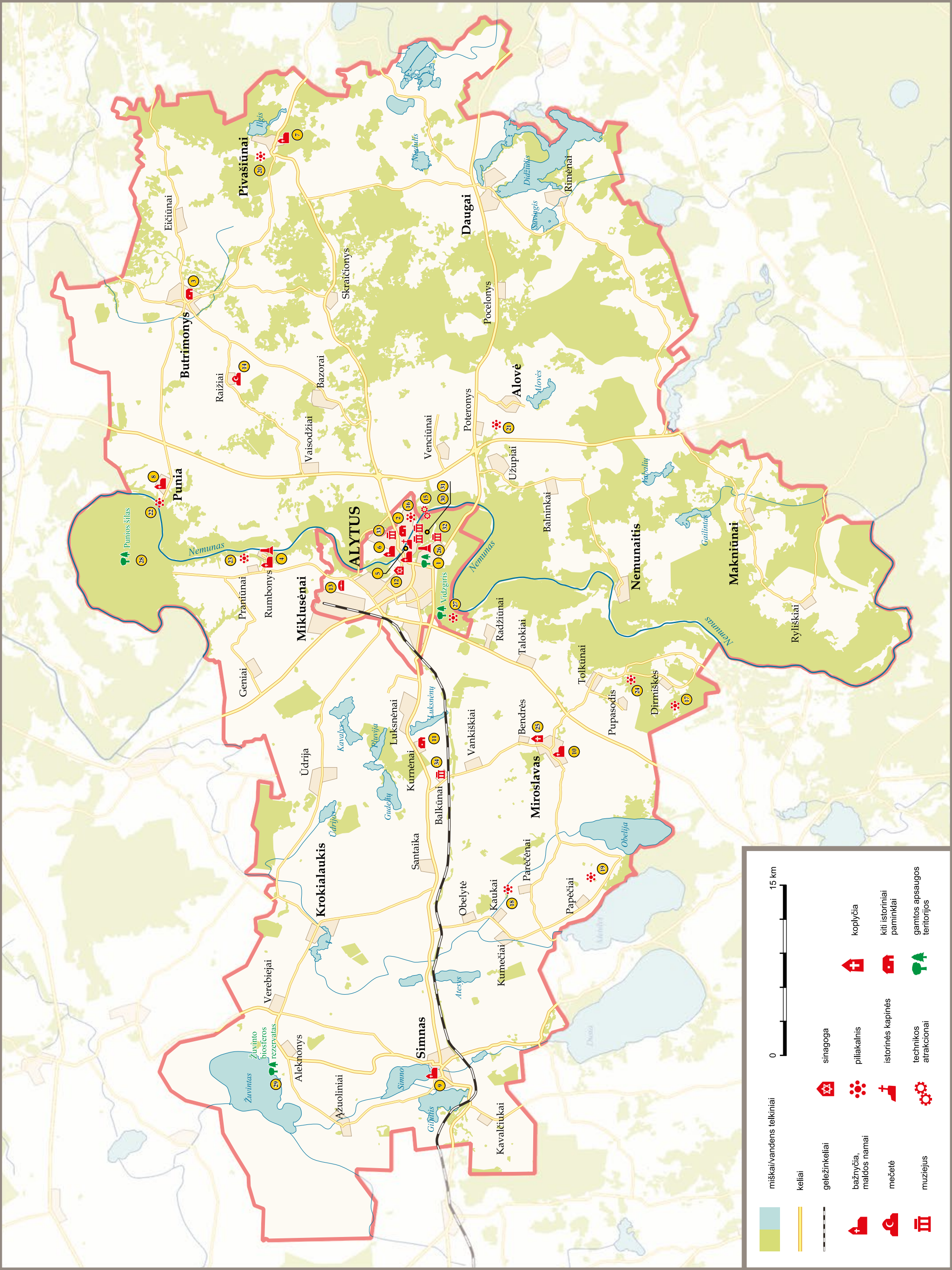
EN

Alytus is the largest city in Southern Lithuania. Surrounded by picturesque forests and verdant hills, Alytus is traversed by the 16 kilometre-long Nemunas loop. Green areas occupy more than one third of the city. In written sources Alytus was first mentioned in 1377.

Alytus Land is famous for the beauty of its nature, rippling lakes, swift streams, unique history, culture, open and hospitable people since old times. There you can find a number of unique, distinguished Lithuanian monuments of nature, archaeology, architecture and urbanistic that are shrouded in legends.

Everyone can have a good time there: those who like active relaxation, quite rest, are willing to improve their knowledge, to learn about Dzukian crafts or culinary secrets, and have nice and substantial meals.

0 15 km

	miškai/vandens telkiniai		sinagoga		koplyčia
	keliai		bažnyčia, maldos namai		mečetė
	geležinkeliai		muzejus		istorinės kapinės
			technikos atrakcionai		gamtos apsaugos teritorijos
					kiti istoriniai paminklai

1.
ROŽYNAIS GARSĖJANTIS
MIESTO SODAS

...

SŁYNĄCY
Z RÓŻANYCH KŁOMBÓW
OGRÓD MIEJSKI

...

THE ALYTUS PUBLIC
GARDEN

Rožynais garsėjantis Miesto sodas, įkurtas pačiame Alytaus centre, formuoti baigtas 1931 m. Iki šių dienų išliko fontanas su baseinėliu, kuriame kadaise plaukiojo auksinės žuvelės ir žydėjo lelijos. Fontaną buvo sumanyta įkurdinti parko centre, kad būtų tarsi saulutė, o visi nuo jo besidriekiantys takeliai – tarsi saulės spinduliukai. Ne vieną priverčia nusišypsoti sode dūkstančios voveraitės. Jame auga 55 medžių bei krūmų rūšys. Greta Miesto sodo yra Laisvės angelo paminklas (aut. A. Aleksandravičius). Pastatytas 1929 m. Pasakojama, kad pozuoti skulptorius prikabinęs jaunutę gimnazijos mokytoją. Laisvės angelas – tai pagarbos ir atminimo ženklas žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę. Paminklui teko atlaikyti kelis gamtos ir istorijos išbandymus: 1934 m. skulptūra subyrėjo trenkus žaibui (atstatyta po trejų metų), o 6-ajame dešimtmetyje buvo nugriauta politiniais sumetimais. Šiandienis Laisvės angelas Alytų papuošė 1991 m. Skulptorius Jonas Meškelevičius atkūrė skulptūrą, o skulptorius Jonas Blažaitis – paminklo bareljefus. Už Laisvės angelo aikštės, Kurorto parke, stovi memorialas „Nurimęs varpas“ (aut. S. Žirgulis, 2007 m.), skirtas politiniams kaliniams ir tremtiniam, Dainavos apygardos partizanams, 1941 metų birželio 22-28 d. Lietuvos kariuomenės sukilėjams pagerbti.

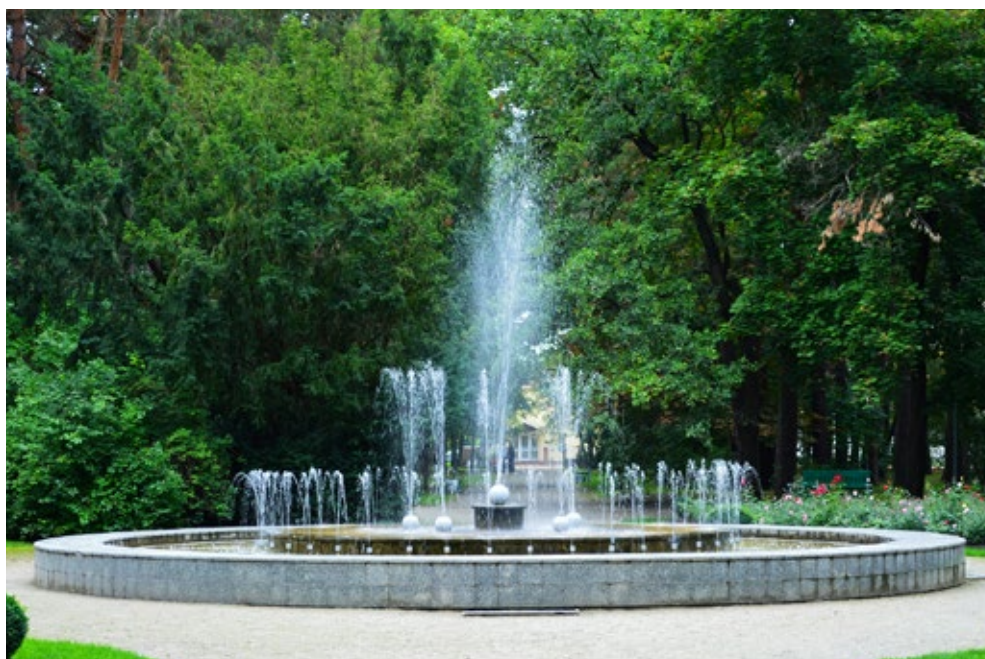
**S. Darius ir S. Girėno g., Alytus,
GPS: 54.394178, 24.047430 (WGS)**

Słynący z różanych klombów Ogród Miejski został założony w samym centrum miasta Olita (Alytus). Jego urządzenie zakończono w 1931 r. Do dnia dzisiejszego przetrwała fontanna z basenem, w którym niegdyś pływały złote rybki, kwitły lilie. Fontannę, imitującą słońce umieszczono w samym centrum, aby była jak słońce, a wszystkie ciągnące się od niej ścieżki - jak promienie słoneczne. Nie jedną osobę, do uśmiechu zmuszają rozrabiające w parku wiewiórki. W ogrodzie rośnie 55 gatunków drzew i krzewów. W pobliżu Ogrodu Miejskiego znajduje się pomnik „Anioła Wolności” autorstwa A. Aleksandrawicziusa (A. Aleksandravičius). Wzniesiono go w 1929 roku. „Anioł Wolności” jest symbolem szacunku i pamięci o tych, którzy zginęli w walce o niepodległość Litwy. Pomnik przetrwał kilka procesów przyrodniczo-historycznych: w 1934 r. rzeźba rozpadła się po uderzeniu pioruna (odbudowano ją po trzech latach), a w latach 60-tych – została zburzona z powodów politycznych. Od 1991 r. po dzień dzisiejszy „Anioł Wolności” wciąż zdobi miasto Olita (Alytus). Artysta Jan Meszkeliawiczius (Jonas Meškelevičius) odtworzył statwę, a rzeźbiarz Jan Blažaitis (Jonas Blažaitis) wykonał umieszczone w niej płaskorzeźby. Za placem z „Aniołem Wolności” znajduje się pomnik „Umarły dzwon” (autor S. Žirgulis, 2007 r. (S. Žirgulis)), upamiętniający więźniów politycznych i zesłańców, partyzantów okręgu Dainava oraz powstańców Wojska Litewskiego z powstania 22-28 czerwca 1941 roku.

**ul. S. Darius i S. Girėno, Alytus,
GPS: 54,394178, 24,047430 (WGS)**

Famous for rose beds, the Alytus Public Garden was established in the centre of the city in 1930-1931. To this day survived a fountain formerly filled with goldfish and lilies. The fountain, placed in the centre of the park, was meant to represent the Sun, and the paths stretching from it, sunrays. Frolicking squirrels never cease to amuse visitors. The park is the habitat of 55 species of trees and shrubs. Near the Garden there is Angel of Freedom monument by A. A. Aleksandravičius put up in 1929. There are rumours that the author persuaded a young school teacher to pose for him for this work. Angel of Freedom commemorates people who sacrificed their lives for Lithuania. The monument faced several natural and historical challenges: in 1934 it was struck by lightning and rebuilt three years later, in the 1960s it was pulled down for political reasons. Reconstructed in 1991 by Jonas Meškelevičius, the sculpture, decorated with bas reliefs by Jonas Blažaitis, is still the highlight of Alytus. Behind the square with Angel of Freedom monument you can see Dead Bell monument by S. Žirgulis, erected in 2007, commemorating political prisoners and exiles, partisans of the Dainava district and insurgents of the Lithuanian Army from the 22-28 June 1941 uprising.

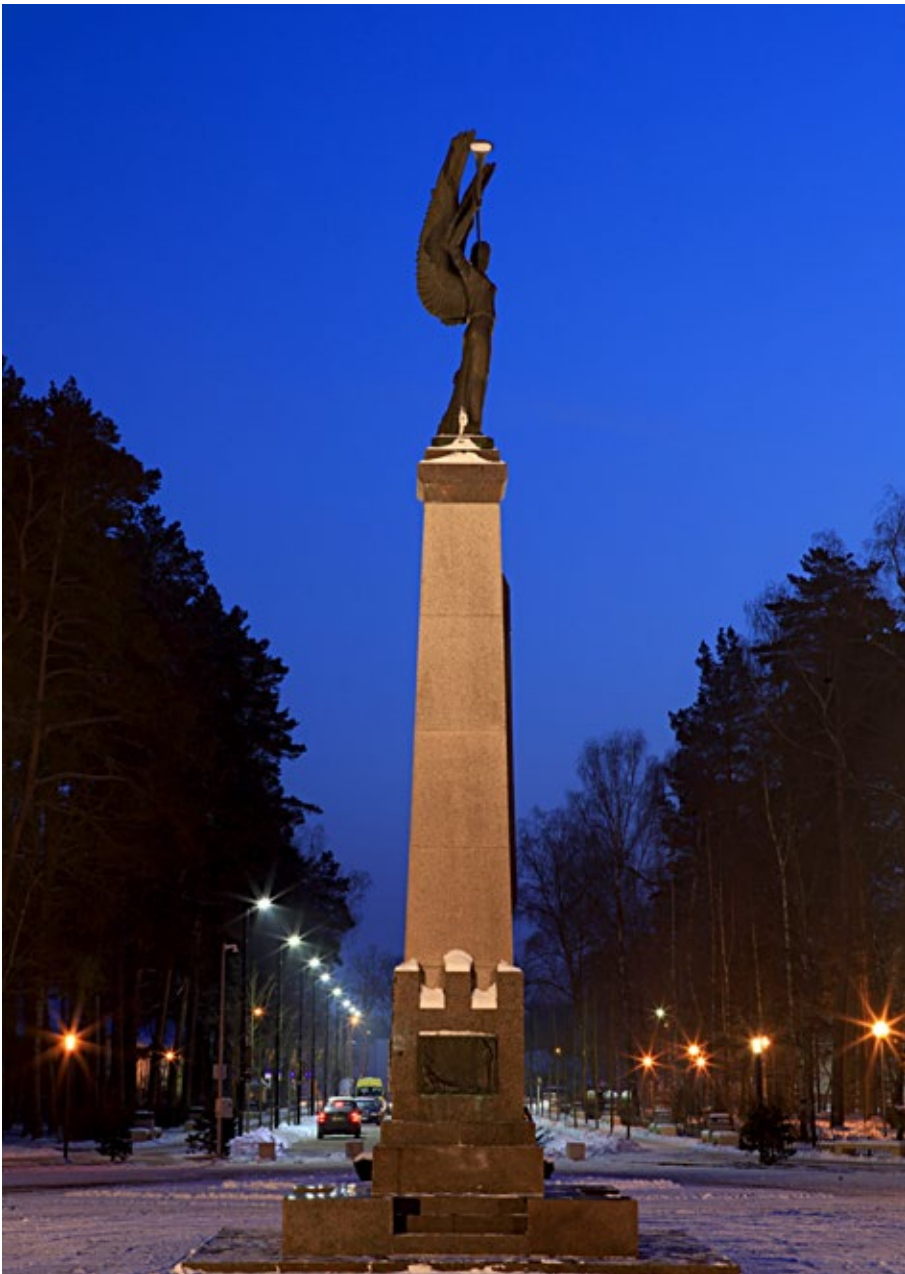
**S. Darius ir S. Girėno g., Alytus,
GPS: 54,394178, 24,047430 (WGS)**

2.
PIRMOJO ALYTAUS
ISTORINĖ AIKŠTĖ

...

HISTORYCZNY PLAC
I-GO OLITY (ALYTUS)

...

HISTORIC SQUARE
OF THE FIRST ALYTUS

LT

Istorinėje I-ojo Alytaus aikštėje XVI a. buvo pastatyta pirmoji miesto rotušė. Tarpukariu kiekvieną savaitę joje vykdavo turgūs. Pasakojama, kad aikštė prieš amžių buvo vadinama Kryžiaus aikšte, čia stovėjo medinis kryžius, sustodavo laido-tuvių procesijos, jas pasitikdavo klebonas.

**A. Juozapavičiaus g. / Studentų g.,
Alytus,
GPS: 54.402834, 24.064661 (WGS)**

PL

W XVI wieku, w historycznym miejscu, na Placu I-go Olity (Alytus), zbudowano pierwszy Ratusz Miejski. W okresie międzywojennym co tydzień odbywały się tu targi. Powiadają, że plac od wieków był nazywany Placem Krzyża, gdyż stał tam drewniany krzyż, zatrzymywały się konduktory pogrzebowe, którym na spotkanie wychodził proboszcz.

**ul. A. Juozapavičiaus /
ul. Studentų, Alytus,
GPS: 54.402834, 24.064661 (WGS)**

EN

The first Town Hall was built in the 16th century on the historic square of the First Alytus. In the interwar period the square hosted weekly fairs. For centuries it has been referred to as the Square of the Cross for a wooden cross standing there. Funeral processions passing the square were met by the parish priest.

**A. Juozapavičiaus g. / Studentų g.,
Alytus,
GPS: 54.402834, 24.064661 (WGS)**

**3.
BUTRIMONIŲ
TRIKAMPĖ AIKŠTĖ**

...

**PLAC TRÓJKATNY
W BUTRYMAŃCACH
(BUTRIMONYS)**

...

**TRIANGLE CROSSROAD
SQUARE IN BUTRIMONYS**

LT

Butrimonių trikampė aikštė, susiformavimus XVII a., 1969 m. paskelbta urbanistikos paminklu, įtraukta į Valstybės Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, kaip miestelio istorinio centro dalis. Tai vienintelė tokia aikštė Lietuvoje. Jos atvaizdas puošia ir miestelio herbą. Netoli aikštės yra 1926 m. baigta statyti Butrimonių Švenčiausiojo Išganytojo bažnyčia, kurioje saugoma vertingų XIX a. I pusės tapybos ir liaudies dailės darbų.

**Butrimonys, Alytaus r.,
GPS: 54.501014, 24.252546 (WGS)**

PL

Plac Trójkątny w Butrymańcach (Butrimonys), ukształtowany w XVII wieku. W 1969 roku otrzymał tytuł pomnika układu urbanistycznego, został wpisany do Rejestru Narodowego Dziedzictwa Kulturowego jako część historycznego centrum miasteczka. To jedyny taki plac na Litwie. Jego zarys jest zawarty również w herbie miasteczka. W pobliżu placu znajduje się kościół pwz. Najświętszego Zbawiciela. Budowę świątyni ukończono w 1926 roku. Obecnie przechowywane są tu cenne dzieła malarstwa i twórczości ludowej z I połowy XIX wieku.

**Butrimonys, Alytaus r. (rejon),
GPS: 54.501014, 24.252546 (WGS)**

EN

Triangle Crossroad Square in Butrimonys was built in the 17th century. In 1969, it was officially recognized as a monument to the urban layout and entered into the National Cultural Heritage Register as part of the old town centre. This uniquely shaped square can be found on the town's coat of arms. Nearby there is the Church of the Holiest Saviour, completed in 1926. Currently, it houses a valuable collection of paintings and folk art treasures from the first half of the 19th century.

**Butrimonys, Alytaus r.,
GPS: 54.501014, 24.252546 (WGS)**

4.

**RUMBONIŲ ŠVČ.
TREJYBĖS BAŽNYČIA
IR KOREVŲ ŠEIMOS
KAPO ANTKAPINIS
PAMINKLAS**

...

**KOŚCIÓŁ
PW. TRÓJCY ŚWIĘTEJ
I POMNIK CMENTARNY
RODZINY KOREWÓW
(KOREVAI)
W RUMBONIACH
(RUMBONYS)**

...

**CHURCH
OF THE HOLY TRINITY
AND A GRAVESTONE
OF THE KOREVAI FAMILY
IN RUMBONYS**

LT

Rumbonių Švč. Trejybės bažnyčia ir Korevų šeimos kapo antkapinis paminklas.

Pastatyta 1795 m. nedidelė medinė bažnyčia yra liaudies architektūros formų, turi klasicizmo elementų, bebokštė, stačiakampio plano, halinė, su šešių kolonų portiku. Ne vienas pastebi, jog ji tarsi nedidukė medinė Vilniaus arkikatedros kopija. Greta yra medinė varpinė.

Rumbonių kapinėse yra vienas išskirtinis paminklas – grafitės Jadvygos Korevaitės kapo balto marmuro paminklas, paskelbtas respublikiniu dailės paminklu. Mirus dukrai grafas Varšuvoje užsakė sukurti paminklą žymiam lietuvių kilmės skulptoriui Pijui Velionskiui. Antkapinis paminklas sudarytas iš ant masyvaus, grubiai tašyto šviesaus granito bloko esančio aukšto akmeninio kryžiaus su laiptuotu postamentu ir skulptūros (paminklo aukštis 3,15 m, plotis 1,04 m, gylis 0,96 m, skulptūros aukštis 1,90 m).

**Nemuno g. 55, Rumbonių k., Alytaus sen., Alytaus r.,
tel. +370 315 255 52,
GPS: 54.466291, 24.054345 (WGS)**

PL

Kościół pw.Trójcy Świętej i pomnik cmentarny rodziny Korewów (Korevai) w Rumboniach (Rumbonys).

Zbudowany w 1795 roku mały drewniany kościół jest formą architektury ludowej, zawierającą elementy klasycyzmu: bez wieży, w kształcie prostokąta, z nawami, z portykiem i sześcioma kolumnami. Większość uważa, że świątynia ta wygląda jak mała, drewniana kopia Katedry Wileńskiej. Obok niej znajduje się drewniana dzwonnica.

Na cmentarzu w Rumboniach (Rumbonys) znajduje się nagrobek, który w szczególny sposób wyróżnia się spośród innych. To pomnik ku czci zmarłej hrabiny Jadwigi Korewówny (Jadvyga Korevaitė) wykonany z białego marmuru, wpisany do państwowego rejestru zabytków. Po śmierci córki hrabia zlecił słynnemu warszawskiemu rzeźbiarzowi – Litwinowi Pijusowi Velionskiowi (Pijus Velionskis) wykonanie okazałego pomnika. Nagrobek składa się z wysokiego, kamiennego krzyża, umiejscowionego na grubo ciosanej, jasnej bryle granitu oraz z rzeźby. Elementy te zostały umieszczone na cokole ze schodami (wysokość pomnika: 3,15 m, szerokość: 1,04 m, głębokość: 0,96 m, wysokość rzeźby: 1,90 m).

**ul. Nemuno 55, Rumbonys, Alytaus s. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
tel. +370 315 255 52,
GPS: 54.466291, 24.054345 (WGS)**

EN

Church of the Holy Trinity and a gravestone of the Korevai family in Rumbonys.

Built in 1795, this small wooden church is a fine example of folk architecture with elements of classicism; without a tower, rectangular in shape, with a main nave, aisles, porch and six columns. The church is reputed to be a small copy of the Vilnius Cathedral. Next to it is a wooden bell tower.

At the Rumbonys cemetery the grave of countess Jadvyga Korevaitė is particularly interesting. The gravestone of white marble was entered into the national register of historic monuments. After the death of his daughter, the count commissioned the gravestone from Pijus Velionskis, the famous Lithuanian sculptor living in Warsaw. The tombstone consists of a tall cross made of stone, standing on a thick, light-coloured granite block, and of a sculpture. These elements are put on a pedestal with stairs (height of the monument: 3.15 m, width: 1.04 m, depth: 0.96 m, height of the sculpture: 1.90 m).

**Nemuno g. 55, Rumbonys, Alytaus sen., Alytaus r.,
phone: +370 315 255 52,
GPS: 54.466291, 24.054345 (WGS)**

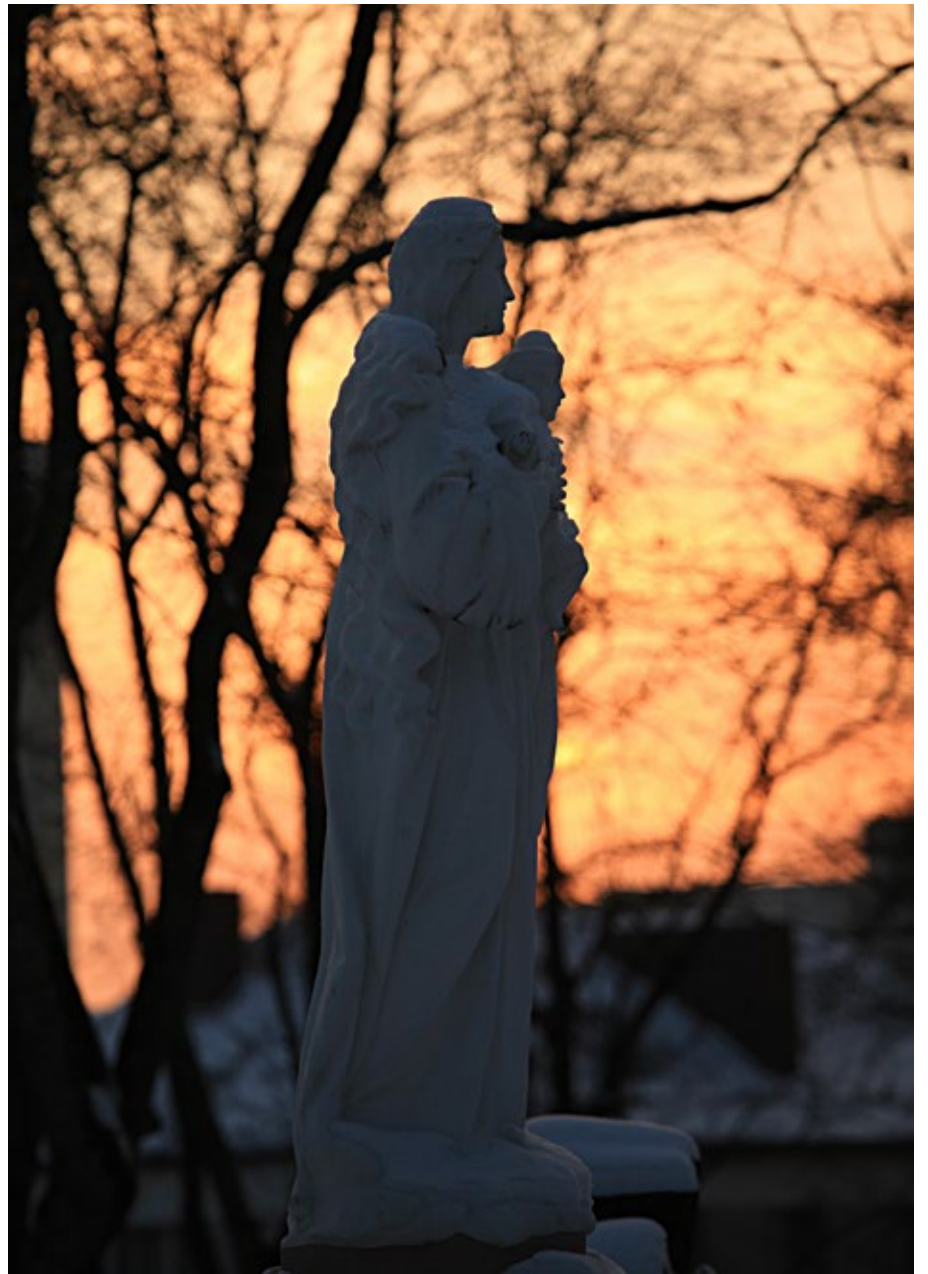

**5.
ALYTAUS ŠV. ANGELŲ
SARGŲ BAŽNYČIA
IR ŠVENTORIAUS
KAPINĖS**

...
**KOŚCIÓŁ
PW. ŚW. ANIOŁÓW
STRÓŻÓW I CMENTARZ
PRZYKOŚCIELNY W OLICIE
(ALYTUS)**

...
**CHURCH
OF ST GUARDIAN ANGELS
WITH A CHURCHYARD
CEMETERY IN ALYTUS**

LT

Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčia ir šventoriaus kapinės. Pastatyta 1830 m. vietoje XVII a. čia stovėjusios Šv. Onos koplytėlės. Dabartinis bažnyčios interjeras neobarokinis, todėl spalvingas ir puošnus. Bažnyčios šventoriaus kapinėse palaidota daug miestui ir Lietuvai nusipelnusių žmonių, vienas iš jų – Antanas Juozapavičius, pirmasis karininkas žuvęs nepriklausomybės kovose.

**Savanorių g. 5, Alytus,
tel. +370 315 52 238,
GPS: 54.399019, 24.050574 (WGS)**

PL

Kościół pw. Św. Aniołów Stróżów i cmentarz przykościelny w Olicie (Alytus). Zbudowany w 1830 roku, w tym samym miejscu, gdzie w XVII wieku stała kapliczka Św. Anny. Obecnie wewnątrz kościoła stanowi wystrój epoki neobaroku, dlatego wyróżnia się mnogością barw i wytwornością. Na cmentarzu przykościelnym pochowano wielu ludzi zasłużonych dla miasta i Litwy, wśród nich spoczywa tu Antoni Juozapawiczius (Antanas Juozapavičius) – pierwszy oficer, który zginął w bitwach o niepodległość.

**ul. Savanorių 5, Alytus,
tel. +370 315 52 238,
GPS: 54.399019, 24.050574 (WGS)**

EN

Church of St Guardian Angels with a churchyard cemetery in Alytus was built in 1830 at the site of the chapel of St. Anne, which was there until the 17th century. Currently, it has sumptuous, elegant, and colourful Neo-Baroque interior decoration. The churchyard cemetery is home to many noteworthy graves of people who contributed greatly to the development of the city and Lithuania, including Antanas Juozapavičius, the first officer who died in one of the battles for Lithuania independence.

**Savanorių g. 5, Alytus,
phone: +370 315 52 238,
GPS: 54.399019, 24.050574 (WGS)**

6.
ALYTAUS ŠV. LIUDVIKO
BAŽNYČIA

...

KOŚCIÓŁ
PW. ŚW. LUDWIKA
W OLCIE (ALYTUS)

...

CHURCH
OF ST LUDWIG
IN ALYTUS

LT

Alytaus Šv. Liudviko bažnyčia.

Pirmą kartą bažnyčia pastatyta 1524 m. Jai sudegus, 1818 m. iškilo mūriniai klasicizmo stiliaus maldos namai. Tai vienas seniausių pastatų Alytuje. Bažnyčios varpinėje skamba 1669 m. žymaus varpų meistro Jono Delamarso nulietas varpas.

**Panemuninkėlių g. 7, Alytus,
tel. + 370 682 68 176,
GPS: 54.404577, 24.057877 (WGS)**

PL

Kościół pw. Św. Ludwika w Olicie (Alytus).

Pierwszy kościół w tym miejscu został wzniesiony w 1524 roku. Po pożarze w 1818 roku, w którym świątynia doszczętnie spłonęła, zbudowano nową, murowaną, w stylu klasycystycznym. Jest to jeden z najstarszych obiektów w Olicie (Alytus). W dzwonnicy kościoła rozbrzmiewa dzwon, odlany w 1669 roku przez słynnego ludwisarza Jana Delamarsa (Jonas Delamarsas).

**ul. Panemuninkelių 7, Alytus,
tel. + 370 682 68 176,
GPS: 54.404577, 24.057877 (WGS)**

EN

Church of St Ludwig in Alytus.

The first church was erected here in 1524. After it burnt down in a fire in 1818, it was replaced with a new brick structure in Classicism. It is one of the oldest buildings in Alytus. The bell in the belfry was made in 1669 by the famous bell founder Jonas Delamarsas.

**Panemuninkėlių g. 7, Alytus,
phone: +370 682 68 176,
GPS: 54.404577, 24.057877 (WGS)**

**7.
PIVAŠIŪNŲ
ŠVENČIAUSIOSIOS
MERGELĖS MARIJOS
ĖMIMO Į DANGŲ BAŽNYČIA**

...

**KOŚCIÓŁ
PW. WNIEBOWZIĘCIA
NAJŚWIĘTSZEJ MARYI
PANNY W PIWASZUNACH
(PIVAŠIŪNAI)**

...

**CHURCH
OF THE ASSUMPTION
OF THE BLESSED VIRGIN
MARY IN PIVAŠIŪNAI**

Pivašiūnų Švenčiausiosios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia. Pastatyta 1825 m., medinė. Garsiausia Alytaus krašte ir vienintelė klasicistinio stiliaus Lietuvos bažnyčia, išlaikiusi ypatingą lotyniško kryžiaus struktūrą, kuriai būdinga išilginių tūrių ir kryžmos dinamika. Šalia stovi medinė varpinė, menininkės L. Belvertaitės 1945–1948 m. sukurta Švč. Mergelės Marijos su kūdikėliu Jėzumi skulptūra. Bažnyčios viduje yra retai kur Lietuvoje aptinkamas apeinamas altorius. Jame kabo stebuklingas Švč. Mergelės Marijos paveikslas. Kardinolas Vincentas Sladkevičius 1988 m. vainikavo Pivašiūnų Mergelę su Kūdikiu popiežiaus Jono Pauliaus II dovanotomis karūnomis ir suteikė jai Nuliūdusiųjų Paguodos titulą. Įspūdinga interjero dalis – 15 medinių baltai dažytų skulptūrų su pauksavimais. Pivašiūnų bažnyčia – vienas iš Jono Pauliaus II piligrimų kelio Lietuvoje objektų (www.pilgrimukelias.lt).

**Trakų g. 6, Pivašiūnai, Alytaus r.,
tel. +370 699 12 696,
www.pivasiunai.lt,
GPS: 54.460791, 24.372739 (WGS)**

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Piwaszunach (Pivašiūnai). Zbudowany w 1825 roku, drewniany. Najbardziej znany w okolicy Olity (Alytus) i jedyny w stylu klasycystycznym kościół na Litwie. Zachował szczególną formę świątyni na planie krzyża łacińskiego, z charakterystycznymi elementami dynamiki krzyżowej: z nawą podłużną i transeptem. Obok znajduje się drewniana dzwonnica z rzeźbą Najświętszej Maryi Panny z Dzieciątkiem Jezus, stworzoną w latach 1945-1948 przez artystkę L. Belwertaitę (L. Belvertaitė). Wewnątrz kościoła znajduje się ołtarz, wokół którego można swobodnie się poruszać, to rzadko spotykany przypadek na Litwie. W ołtarzu znajduje się cudowny obraz Najświętszej Maryi Panny. W 1988 roku Kardynał Wincenty Śładkiewicz (Vincentas Sladkevičius) dokonał koronacji obrazu z Maryją Panną i Dzieciątkiem. Korony na ten cel podarował papież, św. Jan Paweł II, który świętemu obliczu nadał tytuł: Pocieszenie Strapionych. Wnętrze świątyni zdobi 15 białych, pozłacanych rzeźb drewnianych. Kościół w Piwaszunach (Pivašiūnai) znajduje się na liście Ścieżki Pielgrzymów. Utworzono ją dla upamiętnienia wizyty Jana Pawła II na Litwie w 1993 r., ze względu na liczne podróże i wędrówki papieża. (www.pilgrimukelias.lt).

**ul. Trakų 6, Pivašiūnai, Alytus r.
(rejon),
tel. +370 699 12 696,
www.pivasiunai.lt,
GPS: 54,460791, 24,372739 (WGS)**

Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Pivašiūnai. This wooden church built in 1825 is the most famous one near Alytus and the only one in Lithuania in Classicism. It has a Latin cross floor plan, with its characteristic elements, i.e. a long nave crossed by a transept. Adjacent to the church is a wooden bell tower with a sculpture of the Blessed Virgin Mary with Baby Jesus created in 1945-1948 by L. Belvertaitė. Inside there is a walk-around altar, a rare feature in Lithuania. The altar is adorned with a miraculous image of the Blessed Virgin Mary with Baby Jesus. In 1988, Cardinal Vincentas Sladkevičius crowned the painting with crowns gifted by Pope St John Paul II. The painting received the title Comfort for the Sorrowful. The interior is decorated with 15 white, gilded wood sculptures. The church is included in the Pilgrim Path, created to commemorate the visit of Pope John Paul II in Lithuania in 1993 as well as his other trips. (www.pilgrimukelias.lt).

**Trakų g. 6, Pivašiūnai, Alytaus r.,
phone: +370 699 12 696,
www.pivasiunai.lt,
GPS: 54,460791, 24,372739 (WGS)**

**8.
PUNIOS
ŠV. APAŠTALO
JOKŪBO BAŽNYČIA**

...

**KOŚCIÓŁ
PW. ŚW. JAKUBA
APOSTOŁA W PUNII
(PUNIA)**

...

**CHURCH
OF ST JAMES
THE APOSTLE
IN PUNIA**

LT

Punios Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčia.

Pastatyta 1863 m., turi baroko ir klasicizmo bruožų. Pirmoji bažnyčia Punioje pastatyta 1425 m. Pasakojama, kad ją statyti paliepęs Vytautas Didysis, todėl jo atminimas gerbiamas iki šių dienų – bažnyčioje greta Punios herbo kabo šio kunigaikščio portretas. Punios Šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčia įtraukta į Šv. Jokūbo kelią Lietuvoje.

**Kauno g. 1, Punia, Alytaus r.,
tel. +370 315 68 680,
GPS: 54.512021, 24.095688 (WGS)**

PL

Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Puni (Punia).

Zbudowany w 1863 roku. Zawiera cechy baroku i klasycyzmu. Pierwszy kościół w Puni (Punia) został wzniesiony w 1425 roku. Powiadają, że polecił go zbudować sam Witold Wielki, dlatego jego pamięć pielęgnowana jest tu po dzień dzisiejszy: w świątyni, tuż obok herbu miasteczka Punia, znajduje się portret tego księcia. Kościół św. Jakuba Apostoła jest wpisany na listę obiektów Drogi św. Jakuba na Litwie.

**ul. Kauno 1, Punia, Alytaus r. (rejon),
tel. +370 315 68 680,
GPS: 54,52021, 24,095688 (WGS)**

EN

Church of St James the Apostle in Punia.

Built in 1863, it combines the elements of Baroque and Classicism. The first church in Punia was reportedly erected at the request of Vytautas the Great in 1425. The memory of the Duke is still cultivated today: his portrait is exposed in the church of St James next to the Punia coat of arms. The Church is on the list of monuments on the Way of Saint James (Camino de Santiago) in Lithuania.

**Kauno g. 1, Punia, Alytaus r.,
phone: +370 315 68 680,
GPS: 54,52021, 24,095688 (WGS)**

9.

**SIMNO ŠVČ. MERGELĒS
MARIJOS ĒMIMOĻDANGŪ
BAŽNYČIA**

...

**KOŚCIÓŁ
PW. WNIĘBOWZIĘCIA
NMP W MIEJSCOWOŚCI
SIMNAS**

...

**CHURCH
OF THE ASSUMPTION
OF THE BLESSED VIRGIN
MARY IN SIMNAS**

LT

Simno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia.

Pastatyta 1520 m. XIX a. Simne lankėsi ne vienas užsienio renesanso tyrinėtojas, kad galėtų pamatyti ir pasigerėti šiuo architektūros perliuku. Tai seniausias statinys Užnemunėje ir vienintelė bazilikinė kryžminio plano renesansinė bažnyčia Lietuvoje. XX a. pr. viename laikraštyje buvo apibūdinta, kaip „panaši į tvirtovę, storų ir aukštų sienų bažnyčia.“ Joje gausu meninę vertę turinčių sakralinės dailės kūrinių.

**Kreivoji g. 2, Simnas, Alytaus r.,
tel. +370 612 60 260,
GPS: 54.383633, 23.645463(WGS)**

PL

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w miejscowości Simnas.

Zbudowany w 1520 roku. W XIX wieku miejscowość tą odwiedziło wiele zagranicznych badaczy renesansu, pragnących zobaczyć i zachwycać się tą perłą architektury. Jest to najstarszy obiekt na lewym brzegu Niemna i jedyny na Litwie renesansowy kościół-bazylika zbudowany na planie krzyża łacińskiego. Na początku XX wieku, w jednej z gazet, świątynia ta została opisana jako „kościół podobny do twierdzy, z grubymi i wysokimi ścianami“. Znajduje się tu mnóstwo wartościowych dzieł sztuki sakralnej.

**ul. Kreivoji 2, Simnas, Alytaus r. (rejon),
tel. +370 612 60 260,
GPS: 54,383633, 23,645463 (WGS)**

EN

Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Simnas.

Built in 1520, it is the oldest church on the left bank of the Nemunas River and the only Renaissance church in Lithuania with a Latin cross plan. In the nineteenth century, this place was visited by many foreign Renaissance researchers who wanted to see this pearl of architecture. At the beginning of the 20th century the church was described as “similar to a fortress with its thick and high walls” in one of the newspapers. The church houses many impressive works of religious art.

**Kreivoji g. 2, Simnas, Alytaus r.,
phone: +370 612 60 260,
GPS: 54,383633, 23,645463 (WGS)**

10.
MIROSLAVO
ŠVČ. TREJBYĚS
BAŽNYČIA

...

KOŚCIÓŁ
PW. ŚWIĘTEJ TRÓJCY
W MIROSLAWIE
(MIROSLAVAS)

...

CHURCH
OF THE HOLY TRINITY
IN MIROSLAVAS

LT

Miroslavo Švč. Trejybės bažnyčia.

1763 m. Miroslave buvo pastatyta medinė bažnyčia ir marijonų vienuolynas. 1835 m. bažnyčia sudegė. Pastatyta laikina, 1847 m. – nauja mūrinė bažnyčia ir vienuolyno rūmai. Vienuoliai marijonai įsteigė mokyklą. 1864 m. vienuolynas buvo uždarytas. 1914 m., Pirmojo pasaulinio karo metu, atsitraukdami Rusijos kareiviai bažnyčia susprogdino. 1917 m. parengtas bažnyčios atstatymo projektas, o darbai pradėti 1918 m. Bažnyčia baigta statyti 1929 m.

**Vienuolyno g. 2A, Miroslavas,
Miroslavo sen., Alytaus r.,
tel. + 370 687 56 093,
<http://miroslavoparapija.lt>,
GPS: 54.331685, 23.895263 (WGS)**

PL

Kościół pw. Świętej Trójcy w Miroslawie (Miroslavas).

W 1763 roku, w miejscowości Miroslaw (Miroslavas) zbudowano drewniany kościół i klasztor ojców Marianów. W 1835 r. kościół spłonął. Postawiono tymczasową świątynię, a w roku 1847 – wzniesiono nowy, murowany kościół i dom klasztorny. Zakonnicy Marianie założyli szkołę. W 1864 roku klasztor został zamknięty. W 1914 r., podczas I wojny światowej, świątynia została wysadzona w powietrze przez wycofujące się wojska radzieckie. W 1917 r. przygotowano nowy projekt odbudowy kościoła, a prace rozpoczęły się w 1918 r. Budowę obiektu sakralnego ukończono w 1929 roku.

**ul. Vienuolyno 2 A, Miroslavas,
Miroslavo sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
tel. + 370 687 56 093,
<http://miroslavoparapija.lt>,
GPS: 54.331685, 23.895263 (WGS)**

EN

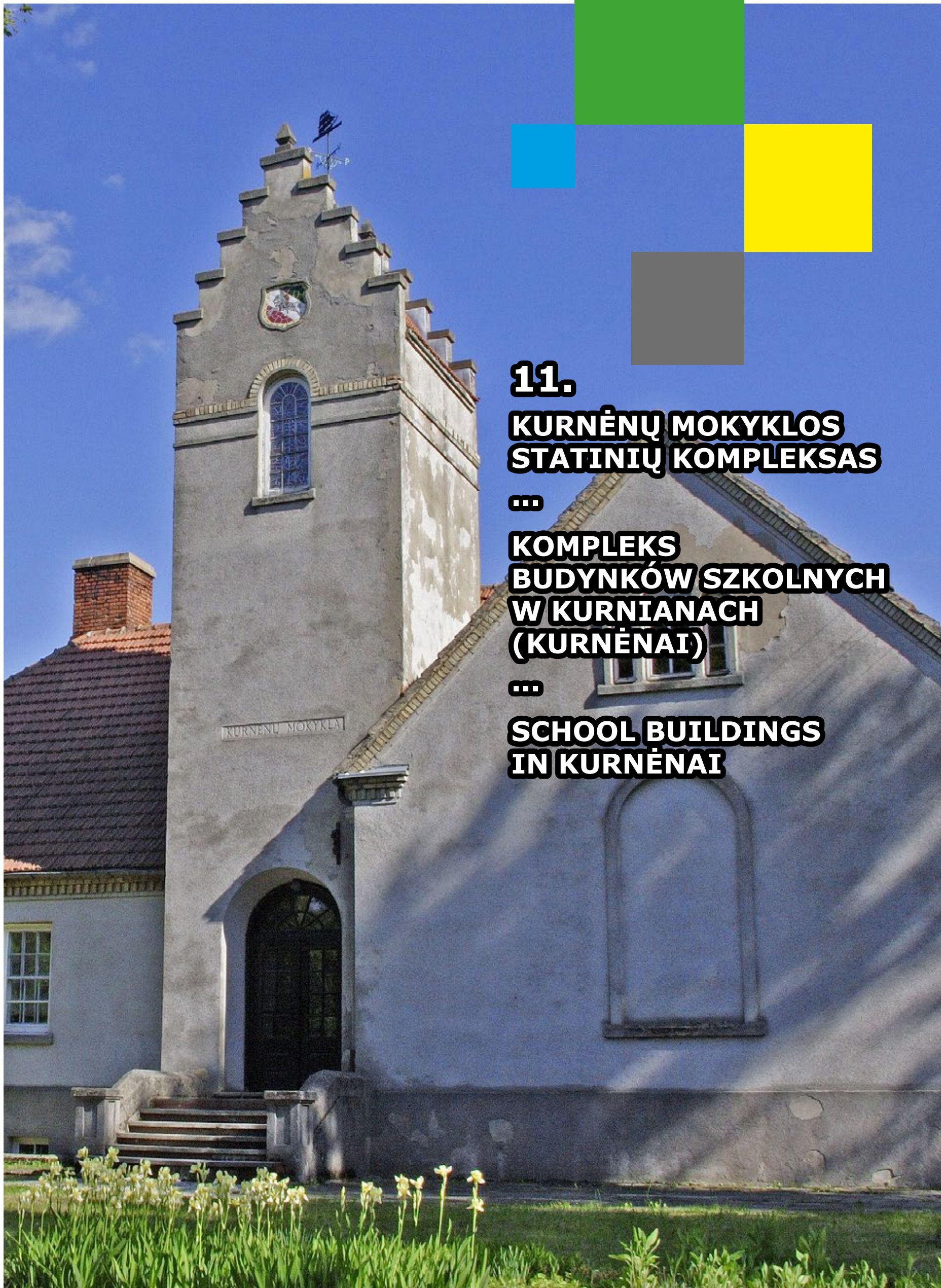
Church of Holy Trinity in Miroslavas.

In 1763, a wooden church and monastery of Marian Fathers was built in Miroslavas. After the church burnt down in 1835, a temporary one was erected, replaced in 1847 with a new, brick structure. Marian monks founded a school at the church. In 1864, the monastery was closed. In 1914, during World War I the church was blown up by retreating Soviet troops. In 1917 a reconstruction project was already prepared, and the actual construction began in 1918. The church was completed in 1929.

**Vienuolyno g. 2 A, Miroslavas,
Miroslavo sen., Alytaus r.,
phone: +370 687 56 093,
<http://miroslavoparapija.lt>,
GPS: 54.331685, 23.895263 (WGS)**

11.
KURNĖNŲ MOKYKLOS
STATINIŲ KOMPLEKSAS

...

KOMPLEKS
BUDYNKŲ SZKOLNYCH
W KURNIANACH
(KURNĖNAI)

...

SCHOOL BUILDINGS
IN KURNĖNAI

LT

Kurnėnų mokyklos statinių kompleksas.

Vienintelė iš Amerikos atplukdyta Lietuvos mokykla. Didžiuma statybinių medžiagų (net mokyklos langų stiklai) buvo gabenamos iš Čikagos (JAV). Beveik visas mokyklos statybos išlaidas (skyrė 160 tūkst. litų) finansavo po studijų JAV apsigyvenęs kurnėniškis Laurynas Radziukynas. Pirmasis skambutis čia nuskambėjo 1936 m. Mokykla veikė iki 2008 m.

**Draugystės g. 2, Kurnėnų k.,
Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54.397606, 23.907039 (WGS)**

PL

Kompleks budynków szkolnych w Kurnianach (Kurnėnai).

Jedyna litewska szkoła, która została przywieziona na pokładzie statku z Ameryki. Większość materiałów budowlanych (nawet szyby do okien) zostały przetransportowane z Chicago (USA). Niemal wszystkie koszty budowy placówki oświatowej (160 tys. litów) sfinansował Laurynas Radziukynas – mieszkaniec Kurnianów (Kurnėnai), który po studiach wyjechał i zamieszkał w USA. Pierwszy dzwonek rozległ się tutaj w 1936 roku. Szkoła działała do 2008 r.

**ul. Draugystės 2, Kurnėnai,
Miroslavo sen. (starostwo),
Alytaus r. (rejon),
GPS: 54.397606, 23.907039 (WGS)**

EN

School buildings in Kurnėnai.

The only Lithuanian school that was transported aboard a ship from the USA. Most building materials (including window panes) were transported from Chicago. Almost all construction costs (160 thousand litas) were covered by Laurynas Radziukynas, a resident of Kurnėnai, who left Lithuania after graduation and settled in the USA. Classes started in 1936. The school was closed in 2008.

**Draugystės g. 2, Kurnėnai,
Miroslavo sen., Alytaus r. ,
GPS: 54.397606, 23.907039 (WGS)**

12.
ALYTAUS SINAGOGA
IR RABINO NAMAS

...

SYNAGOGA I DOM RABINA
W OLICIE (ALYTUS)

...

SYNAGOGUE AND RABBI'S
HOUSE IN ALYTUS

LT

Alytaus sinagogos pastato ir rabino namo kompleksas.

Pastatyta XX a. pr., veikė iki Antrojo pasaulinio karo. Pokario metais joje buvo druskos sandėlis ir gamybinės patalpos. Vėliau – mėginta įrengti elektrografijos cechą, tačiau miesto bendruomenė užprotestavo. Šiuo metu pastate veikia vizualijų menų centras. Prie sinagogos yra buvęs rabino namelis.

**Kauno g. 9, Alytus,
GPS: 54.401036, 24.048025 (WGS)**

PL

Zespół obiektów: synagoga i dom rabina w Olicie (Alytus).

Zbudowany w XX wieku, był czynny do II wojny światowej. W latach powojennych znajdował się tu magazyn soli i zakłady produkcyjne. Później podjęto próbę utworzenia warsztatu elektrograficznego, ale społeczność miejska zaprotestowała. Obecnie w budynku działa ośrodek sztuk wizualnych. W pobliżu synagogi znajduje się dawny domek rabina.

**ul. Kauno 9, Alytus,
GPS: 54.401036, 24.048025 (WGS)**

EN

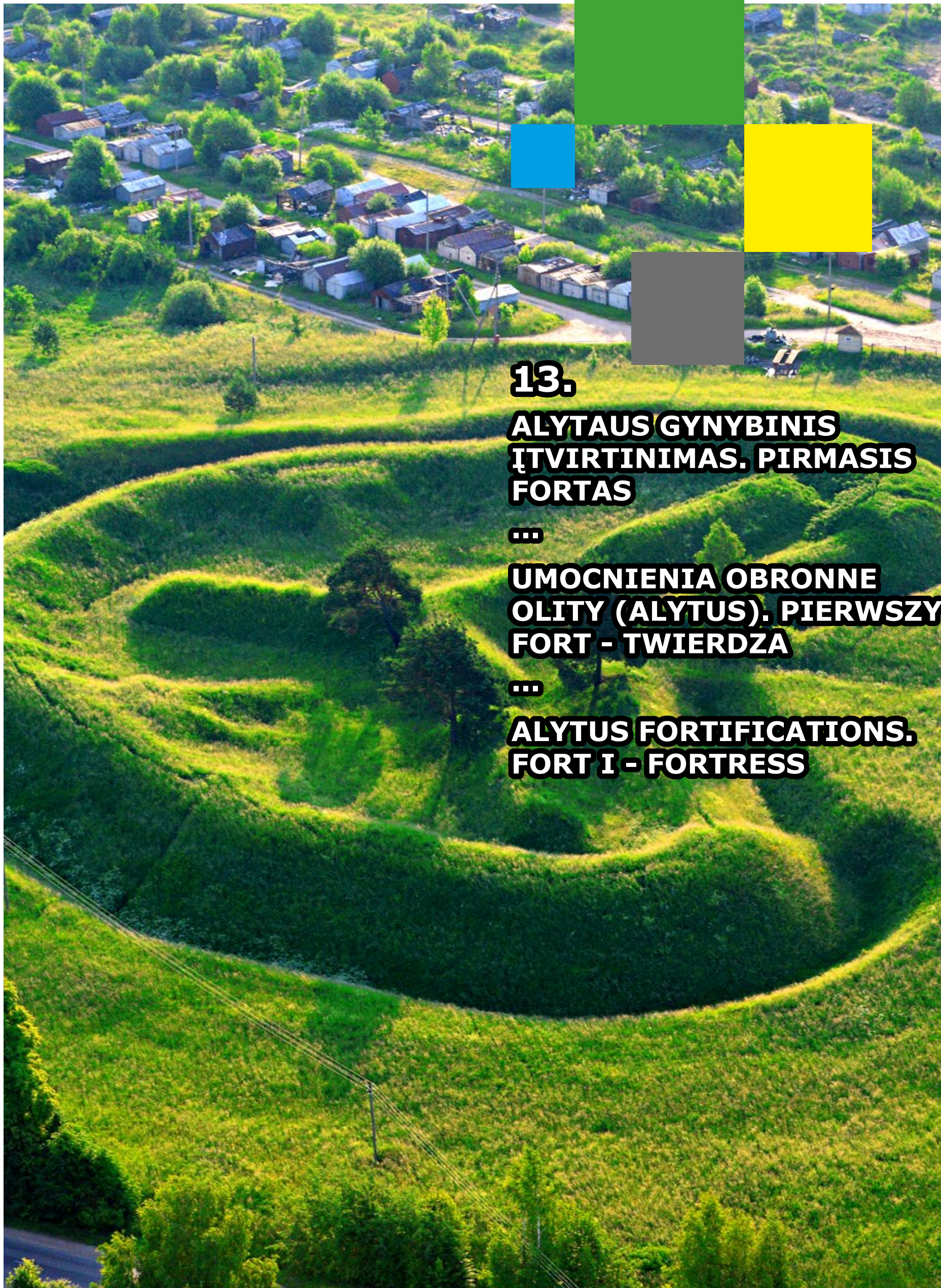
Synagogue and rabbi's house in Alytus.

Built in the 20th century, it was open until World War II. After the war the building housed a salt warehouse and a manufacturing plant. Plans to convert it into an electrographic workshop failed due to the protests of local community. Currently the building houses the centre of visual arts. Near the synagogue you can still see an old rabbi's house.

**Kauno g. 9, Alytus,
GPS: 54.401036, 24.048025 (WGS)**

13.
ALYTAUS GYNYBINIS
ĮTVIRTINIMAS. PIRMASIS
FORTAS

...

UMOCNIENIA OBRONNE
OLITY (ALYTUS). PIERWSZY
FORT - TWIERDZA

...

ALYTUS FORTIFICATIONS.
FORT I - FORTRESS

LT

Alytaus gynybinis įtvirtinimas. Pirmasis fortas.

XIX a. pab. carinė Rusija, kuri tuo metu buvo užgrobusi dabartinės Lietuvos teritoriją, ėmėsi stiprinti vakarines savo sienas. Alytus buvo paskelbtas III klasės tvirtove (vienintelė Lietuvoje): nutiesti plentai, geležinkelis, pastatytos kareivinės. Pirmasis fortas pradėtas statyti 1887 m. Jis geriausiai išlikęs iki mūsų dienų, ketvirtasis fortas menkai išliko, antrasis ir trečiasis – sunaikinti. Fortai buvo ne mūriniai, o supilti iš žemių, sutvirtinus akmenimis ir medžiu.

Putinų g., Alytus,

GPS: 54.430666, 24.035779 (WGS)

PL

Umocnienia obronne Olity (Alytus). Pierwszy fort – twierdza.

Pod koniec XIX wieku carska Rosja, która w owym czasie zagarnęła terytorium dzisiejszej Litwy, zaczęła wzmacniać swoje zachodnie granice. Alytus został ogłoszony twierdzą klasy III (jedyną na Litwie): zbudowano szosy, koleje i koszary. Pierwszą twierdzę zaczęto budować w 1887 roku. Jest w najlepszym stanie i zachowała się do dziś. Po Czwartej twierdzy pozostało niewiele, a druga i trzecia – zostały doszczętnie zniszczone. Twierdze nie były murowane, lecz usypane z ziemi, wzmocnione kamieniami i drewnem.

ul. Putinų, Alytus,

GPS: 54,430666, 24,035779 (WGS)

EN

Alytus fortifications. Fort I - fortress.

At the end of the nineteenth century Imperial Russia, which had already seized the Lithuania, began to strengthen its western border defences. Alytus was declared class III fortress (the only one in Lithuania) and roads, railways, and barracks for the army were built in the town. The construction of the first fort, which survived almost intact to the present day, started in 1887. However, not much is left of the fourth fort, and the second and third ones were completely destroyed. The forts were made of soil and reinforced with stones and wood.

Putinų g., Alytus,

GPS: 54,430666, 24,035779 (WGS)

14.
RAIŽIŲ
MEČETĖ

...

MECZET
W REJŻACH
(RAIŽIAI)

...

MOSQUE
IN RAIŽIAI

LT

Pastatyta 1889 m. ir vienintelė Lietuvoje veikė sovietmečiu. Statybų metu į ją buvo perkeltas sudegusios Bazorų mečetės 1684 m. pagamintas minbaras (sakykla). Mečetė medinė, stačiakampio plano, liaudies architektūros formų, ant dvišlaičio stogo yra nedidelis minareto bokštelis. Greta mečetės 2010 m. buvo pastatyti du saulės laikrodžiai. Vienas rodo vietas, kitas – Žalgirio mūšio lauko laiką. Tai vieninteliai tokie laikrodžiai Lietuvoje. 2010 m. birželio 26 d. netoli Raižių mečetės buvo atidengtas paminklas Vytautui Didžiajam.

**Vytauto g. 9, Raižių k., Punios sen., Alytaus r.,
tel. +370 686 56 801,
GPS: 54.479942, 24.187726 (WGS)**

PL

Zbudowany w 1889 roku i jedyny na Litwie, działający w czasach radzieckich. Podczas budowy został przeniesiony do niego minbar (ambona) ze spalonego w 1684 roku meczetu w Bozorach (Bozorai). Meczet drewniany, prostokątny, o formach architektury ludowej, na dwuspadowym dachu znajduje się niewielka wieżyczka minareta. W 2010 roku w pobliżu meczetu zbudowano dwa zegary słoneczne. Jeden pokazuje czas miejscowy, drugi – czas bitwy pod Grunwaldem. To jedyne takie zegary na Litwie. 26 czerwca 2010 roku w pobliżu meczetu w Rejzach (Raižiai) odsłonięto pomnik księcia Wielkiego Księstwa Litewskiego – Witolda Wielkiego.

**ul. Vytauto 9, Raižiai, Punios sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
tel. +370 686 56 801,
GPS: 54.479942, 24.187726 (WGS)**

EN

Built in 1889 this is the only mosque in Lithuania which was open in the Soviet era. During construction, a minbar (pulpit) was moved here from a Bozorai mosque burnt down in 1684. Wooden, rectangular in shape, it is an example of folk architecture with a small minaret on the gable roof. In 2010, two sundials were built near the mosque. One shows the local time, the other, the time at Grunwald, Poland, the site of the famous battle. These are the only sundials of this kind in Lithuania. On June 26, 2010, a statue of Vytautas the Great, the Grand Duke of Lithuania was unveiled near the mosque.

**Vytauto g. 9, Raižiai, Punios sen., Alytaus r.,
phone: +370 686 56 801,
GPS: 54.479942, 24.187726 (WGS)**

15.
ALYTAUS PĖSČIUJŲ
IR DVIRAČIŲ TILTAS

...

MOST DLA PIeszYCH
I ROWERZYSTŌW

...

PEDESTRIAN AND CYCLE
BRIDGE

LT

Alytaus pėsčiųjų ir dviračių tiltas pastatytas Alytuje 2015 m. ant išlikusių buvusio geležinkelio tilto taurų. Įrašytas į Lietuvos rekordų knygą, kaip aukščiausias tokio pobūdžio tiltas. Jo aukštis – 38,1 m, ilgis – 260 m. Oficialiai atidarytas 2016 m. birželio 4 d. Jis sujungė abiejų miestą dalijusio, Nemuno krantų dviračių takus.

XIX a. II p. stiprinant vakarines Rusijos imperijos (tuo metu Lietuva buvo užgrobtą carinės Rusijos) sienas, į Alytų, kaip III klasės tvirtovę, buvo nutiestas karinis geležinkelis. Šioje vietoje 1897–1899 m. pastatytas novatoriškos gembinės konstrukcijos tiltas (projekto aut. N. Beleliubskis), kurio aukštis – 33 m, ilgis – 240,5 m. Tilto važiuojamoji dalis buvo skirta traukinių ir vežimų eismui.

Pirmojo pasaulinio karo metu, 1915 m., besitraukianti caro kariuomenė tiltą susprogdino. Alytų užėmę vokiečiai jo vietoje pastatė laikinąjį medinį karinį geležinkelio tiltą. Jo aukštis buvo 35 m, ilgis – 294 m. Tiltas tarnavo iki 1926 m., vėliau – išardytas.

Šiandieninį tiltą pamėgo ekstremalių pramogų entuziastai – nuo jo organizuojami visame pasaulyje populiarūs šuoliai su virvėmis (<http://ropejumping.eu>).

**Dainų slėnis, Alytus,
GPS: 54.393169, 24.08107 (WGS)**

PL

Most dla pieszych i rowerzystów zbudowany w Olicie (Alytus) w 2015 roku na przęsłach ocalałych po byłym moście kolejowym. Wpisany do Księgi Rekordów Litwy, jako najwyższy most tego rodzaju. Jego wysokość - 38,1 metra, długość - 260 metrów. Oficjalnie został otwarty 4 czerwca 2016 roku. Połączył ścieżki rowerowe, które biegły po obu brzegach Niemna, dzielącego miasto.

W II połowie XIX wieku, w celu wzmocnienia zachodnich granic imperium rosyjskiego (w tym czasie Litwa była okupowana przez carską Rosję), do miasta Alytus, jako III twierdzy, doprowadzono kolej wojskową. W tym miejscu, w latach 1897-1899, powstał nowoczesny most (autor projektu N. Bielelubski) o konstrukcji wspornikowej, którego wysokość wynosiła 33 m, a długość – 240,5 m. Most służył dla ruchu pociągów i powozów.

Podczas I wojny światowej, w 1915 r., cofająca się armia carska zniszczyła most, wysadzając go w powietrze. Podczas okupacji niemieckiej, naziści na jego miejscu wybudowali tymczasowy, drewniany, wojenny most kolejowy. Jego wysokość wynosiła 35 m, długość - 294 m. Most służył do 1926 r., później go rozebrano.

Entuzjaści rozrywki ekstremalnej polubili dzisiejszy most: są tu organizowane popularne na całym świecie skoki z liną (<http://ropejumping.eu>).

**Dainų slėnis, Alytus,
GPS: 54,393169, 24.08107 (WGS)**

EN

Pedestrian and cycle bridge built in Alytus in 2015 on the remains of the piers of the old railway bridge. With the height of 38.1m and the length of 260m it has an entry in the Book of Lithuanian Records as the highest bridge of this kind. Officially opened on June 4, 2016, it connects two bicycle paths running on both sides of the Nemunas River dividing the town.

In the second half of the nineteenth century, in order to strengthen the western borders of the Russian Empire (at that time Lithuania was occupied by Russia), a new military railway ran to Alytus, classified as class III fortress. Between 1897-1899, a modern cantilever bridge, designed by N. Beleliubskis, was constructed at this site. It had the height of 33m and length of 240.5m and was used by trains and horse-drawn carriages.

In 1915 during World War I, a retreating Imperial Russian Army blew up the bridge. The Germans who occupied Alytus built up a temporary wooden structure, which allowed trains to cross the river. It had the height of 35m and the length of 294m. It was dismantled in 1926.

Nowadays, the bridge is the favourite spot of extreme entertainment enthusiasts because it serves as a popular platform for bungee jumps (<http://ropejumping.eu>).

**Dainų slėnis, Alytus,
GPS: 54,393169, 24.08107 (WGS)**

16.
ALYTAUS
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
W ALYTUSIE

...

ALYTUS
MOUND

Alytaus piliakalnis – šimtmečius menąs miesto įkūrimo liudininkas, kurio papėdę šiandien puošia skulptūrų ekspozicija „Alytaus piliakalnio protėviai“. Greta įrengta poilsio zona su pavėsinėmis, laužavietėmis, vaikų žaidimo aikštelėmis ir pasivaikščiavimo takais.

Piliakalnis datuojamas I tūkst. vid. – XIV a. Ant jo stovėjo medinė Alytaus pilis.

Viena piliakalnio legendų byloja apie meilę ir miesto vardo atsiradimą. Kadaise gyveno kunigaikštis Alytupis, kuris pamilo vaidilutę Mirgrauselę. Vietos pilį užpuolė kryžiuočiai. Kovoje krito daug karių, Alytupis prasiveržė iš kryžiuočių apsupties, nujojo į Gabijos kalnelį, kur Mirgrauselė kurstė šventąją ugnį, ją paslėpė ir grįžo į kovą. Narsiai kovėsi, bet žuvo. Mirgrauselė tai sužinojusi taip gaudžiai verkė, kad jos ašaros upeliu pradėjo tekėti į Nemuną. Upelį žyniai pavadino Alytupiu, o greta įsikūrusį miestą – Alytumi. Ir šiandien į Nemuną teka Mirgrauselės ašarų upelis, o seni žmonės sako, kad iš to upelio atsigėrę dar nemylėję – įsimyli, o kas myli – pamilsta dar labiau.

**Piliakalnio g., Alytus,
GPS: 54.396871, 24.078962 (WGS)**

Grodzisko w Alytusie – stuletni, niemy świadek założenia miasta; dzisiaj u stóp góry ustawiono efektowną ekspozycję rzeźbiarską pod nazwą „Przodkowie Grodziska Alytus“. Obok znajduje się teren rekreacyjny, miejsce na ognisko, place zabaw dla dzieci i ścieżki spacerowe.

Grodzisko datowane jest na okres od połowy I tysiąclecia n.e. do XIV wieku. Na usypanej górze stał drewniany zamek.

Jedna z legend grodziska opowiada o miłości i pojawieniu się nazwy miasta. W zamierzchłych czasach żył książę Alytupis, który pokochał wajdelotkę Mirgrausele (Mirgrauselė). Na gród najechali Krzyżacy. W bitwie poległo wiele żołnierzy. Alytupis zdołał wydostać się z otoczenia najeźdźców, pognął konno na wzgórze Gabija, gdzie Mirgrausele podsycała święty ogień. Kazał jej się tam ukryć, a sam wrócił na pole bitwy. Dzielnie walczył, lecz, niestety, zginął. Wieść o tym dotarła do Mirgrausele. Dziewczyna długo i żałośnie płakała za swoim ukochanym. Jej łzy popłynęły strumykiem aż do Niemna. Rzekę wieszcz nazwał Alytupis, a obok powstałe miasto Alytus - Olita. Po dziś dzień, do Niemna płynie strumyk łez Mirgrauseli, a starzy ludzie powiadają, że kiedy z tej rzeczki napiją się wody jeszcze nie zakochani – wnet się zakochują, a kto już kocha – zakochuje się jeszcze bardziej.

**ul. Piliakalnio, Alytus,
GPS: 54,396871, 24,078962 (WGS)**

Alytus mound – many-hundred-year-old, silent witness of the city foundation; today at the foot of the mountain you can see an impressive sculpture exhibition entitled Ancestors of Alytus. Nearby, there is a recreational area, a campfire area, playgrounds for children and walking paths.

The mound is dated from the mid-first millennium until the 14th century AD. A wooden castle was erected on the mound.

According to legend the name of the city is connected with a love story. Once upon a time there lived Duke Alytupis, who fell in love with a female wizard Mirgrauselė. One day the Teutonic Knights raided the castle. Many soldiers died in the battle. Alytupis managed to escape and rode on his horse to the hill of Gabija, where Mirgrauselė was cultivating the sacred fire. He told her to hide there and then returned to the battlefield. Although he fought with bravery, he was killed. The news got to Mirgrauselė. She cried pitifully for her beloved prince. Her tears formed a stream that flowed down the mountain and joined the Nemunas river. The stream was named Alytupis, and the city founded nearby, Alytus. To this day, a stream of Mirgrauselė tears flows to the Nemunas. It is believed that those who drink from the stream will soon fall in love, and those who are already in love, will love their partners even more.

**Piliakalnio g., Alytus,
GPS: 54,396871, 24,078962 (WGS)**

17.
DIRMIŠKIŲ
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
W DYRMISZKACH
(DIRMIŠKĖS)

...

THE DIRMIŠKĖS
MOUND

LT

Dirmiškių piliakalnis įrengtas miške netoli Dirmiškių kaimo. Šlaitai statūs, iki 6 m aukščio. Datuojamas I tūkst. vid. – II tūkst. pr. Nuo piliakalnio 350 – 450 m atstumu yra III – V a. pilkapynai. Tyrinėję piliakalnį pastebėjo, jog jis greičiausiai buvo skirtas ne gynybos, o kulto reikmėms. Legenda pasakoja, kad čia gyvenęs krivis įsimylėjo vaidilutę, pasižadėjusią gyventi skaistybėje, ir ją vedė. Tada ant jų krito dievų bausmė – su šventove nugrimzdo į kalną ir dabar ten gyvena. Iškilsią kartu su šventove pasaulio pabaigoje. Žmonės jiems atminti kalną apšodino rožėmis ir jas vadino piliarožėmis.

Dirmiškių k., Miroslavo sen., Alytaus r.

GPS: 54.277292, 23.932205 (WGS)

PL

Grodzisko w Dyrmyszkach (Dirmiškės) znajduje się w lesie, w pobliżu wsi Dyrmyszki (Dirmiškės). Zbocza są strome, do 6 m wysokości. Datuje się go na połowę I tysiąclecia – początek II tysiąclecia. W odległości 350-450 m od grodziska znajduje się cmentarzysko z kurhanami z III-V wieku. Badacze grodziska zauważyli, że prawdopodobnie ta góra zamkowa nie była przeznaczona do celów obronnych, lecz dla czczenia kultu religijnego. Legenda mówi, że przebywający tu pogański duchowny zakochał się w wajdelotce, która przyrzekła żyć w dziewictwie, i ożenił się z nią. Wówczas spadła na nich klątwa bogów: para wraz ze świątynią zapadła się pod ziemię i do tej pory tam przebywa. Jednakże powiadają, że gdy nadejdzie koniec świata – kochankowie wynurzą się spod góry wraz ze świątynią. Dla uczczenia pamięci tych dwojga, okoliczna ludność u podnóża grodziska zasadziła róże. Kwiaty nazwano piliarožės (pilis – grodzisko, rožės – róże), w jęz. polskim – malwy.

Dirmiškės, Miroslavo sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon)
GPS: 54,277292, 23,932205 (WGS)

EN

The Dirmiškės mound is located in a forest near the village of Dirmiškės. The steep slopes have the height up to 6 m. It is dated from the mid-first/early second century. At a distance of 350-450 m there is a burial ground with kurgans from 3rd-5th centuries. Researchers maintain that the hill was probably never used for defensive purposes, but was a place of worship. Legend has it that a pagan priest who stayed here fell in love with a local female wizard who had taken chastity vows, and married her. Then the curse of the gods fell on them: the couple, together with the temple, sank into the ground. However, it is believed that both the couple and the temple will emerge at the end of the world. To commemorate the lovers, local people planted flowers at the foot of the hill. They received the name piliarožės (pilis - settlement, rožės – roses).

Dirmiškės, Miroslavo sen., Alytaus r.
GPS: 54,277292, 23,932205 (WGS)

18.
KAUKŲ
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
W KAUKACH
(KAUKAI)

...

THE KAUKAI
MOUND

Kaukų piliakalnis. Vienas šalia kito esantys Kaukų ir Obelytės piliakalniai sudaro bendrą kompleksą. Pagrindinis – Kaukų piliakalnis, dar minimas Obelytės ir Obelytės-Pranevičių vardais, įrengtas Peršėkės upelio kairiojo kranto vingyje, esančioje aukštumoje.

Į vakarus nuo Kaukų piliakalnio, Peršėkės dešiniojo kranto aukštumos kampe, įrengtas kitas (dabar beveik sunaikintas) Obelytės piliakalnis. Šis piliakalnis, dar minimas Zomkaus ir Nugaros vardais, buvo gana didelis.

Kaukų ir Obelytės piliakalnių kompleksas gyvavo nuo I tūkst. pr. iki XI a., kai buvo sunaikintas greičiausiai per Kijevo Rusios kunigaikščių karinį žygį prieš jotvingių gentis.

Anot legendos, aplink šiuos piliakalnius žmonės rasdavo akmeninių kirvukų ir tikėjo jų stebuklingu poveikiu, kad šie turintys gydančių galių ir saugantys nuo mirties. Kita legenda pasakoja, kad Kaukų piliakalnį Metelių dvaro savininkas norėjo suarti, bet tikslu nepasiekė. Pradėjus arti apako jaučiai.

**Kaukai II k., Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54.352256, 23.784295 (WGS)**

Grodzisko w Kaukach (Kaukai). Sąsiadujące ze sobą dwa grodziska: w Kaukach (Kaukai) i Jabłonce (Obelytė) tworzą jeden kompleks. Główne grodzisko w Kaukach jest określane jeszcze mianem Jabłonki (Obelytė) oraz Jabłonki-Praniewiczów (Obelytės-Pranevičių) znajduje się na zakolu lewego brzegu strumienia Perszeki (Peršėkė), na wzgórzu.

Na zachód od grodziska w Kaukach (Kaukai), na prawym brzegu rzeki Perszeki (Peršėkė), na krańcu wzgórza znajduje się inne (obecnie prawie zniszczone) grodzisko Jabłonka (Obelytė). Grodzisko także nazwane było jako Zamkowe (Zomkaus) i Tylne (Nugaros), było dość duże.

Kompleks grodzisk w Kaukach (Kaukai) i Jabłonce (Obelytė) istniał od początku I tys. do XI wieku, został zniszczony najprawdopodobniej podczas działań wojennych książąt Rusi Kijowskiej przeciwko plemieniom Jaćwingów.

Zgodnie z legendą, wokół tych grodzisk ludzie znajdowali kamienne siekierki, wierzyli w ich cudowny wpływ, w uzdrawiającą moc i ochronę przed śmiercią. Inna legenda mówi, że właściciel pobliskiego dworku w Metelach (Meteliai) chciał grodzisko w Kaukach (Kaukai) zaorać, jednak nigdy nie mógł osiągnąć celu. Kiedy tylko zaczynał orać – ślepy jego woły.

**Kaukai II, Miroslavo sen. (starostwo), Alytus r. (rejon),
GPS: 54,352256, 23,784295 (WGS)**

18. The Kaukai mound. Two mounds located in neighbouring villages of Kaukai and Obelytė form one complex. The main one in Kaukai, also referred to as Obelytės-Pranevičių is located at the bend of the left bank of the Peršėkė river.

West of the Kaukai mound, on the right bank of the Peršėkė river, there is the Obelytė mound (almost entirely decayed). It was also called Castle Mound (Zomkaus) or Back Mound (Nugaros) and it was quite large.

The mounds in Kaukai and Obelytė existed from the early first millenium until the 11th century, when they were reputedly destroyed in the war of the dukes of Kievan Rus against Yotvingians tribes.

According to legend, people found stone axes near these mounds and believed that they had healing power and offered protection against death. Another legend has it that the owner of a mansion in nearby Meteliai could never plow the Kaukai mound because as soon as he began plowing, his oxen always lost their eyesight.

**Kaukai II, Miroslavo sen., Alytus r.,
GPS: 54,352256, 23,784295 (WGS)**

19.
PAPĒČIŪ
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
W PAPECIACH
(PAPĒČIAI)

...

THE PAPĒČIAI
MOUND

LT

Papėčių piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje į šiaurę nuo Metelių ežero. Datuojamas I tūkst. Nuo Papėčių piliakalnio atsiveria vaizdas į didžiulius Dzūkijos ežerus: Metelį, Obeliją, Dusią.

Viena piliakalnio legendų byloja, kad Papėčių piliakalnio rytiniame šlaite buvo išlindęs grandinės galas. Suėję žmonės traukė tą grandinę, tačiau ji trūko ir galas įlindo į piliakalnio vidų, o kas bandydavo tą grandinę ištraukti, tas būdavo įtraukiamas į kalno požemius. Manoma, kad šiame požemyje yra nugrimzdusi bažnyčia.

**Papėčių k., Miroslavo sen.,
Alytaus r.,
GPS: 54.314143, 23.797019 (WGS)**

PL

Grodzisko w Papeciach (Papėčiai) znajduje się na oddzielnym wzniesieniu, na północ od jeziora Metele (Meteliai). Datowany na I tysiąclecie. Z grodziska w Papeciach (Papėčiai) roztacza się piękny widok na największe jeziora regionu Dzukiji: Metelys, Obelija, Dusia.

Jedna z legend o grodzisku mówi, że na wschodniej skarpie grodziska zwiślał koniec łańcucha. Zebrani ludzie ciągnęli za ten łańcuch, ale on wciąż pękał, a na koniec wpadł do środka góry. Jeżeli jednak mimo to, jakiś śmiałek dalej próbował wyciągnąć łańcuch, - był wciągany w podziemia wzgórza. Podobno, we wnętrzu góry zamkowej, kryje się zapadnięty kościół.

**Papėčiai, Miroslavo sen.
(starostwo), Alytaus r. (rejon),
GPS: 54,314143, 23,797019 (WGS)**

EN

The Papėčiai Mound, dated to the first millennium, is located north of Lake Meteliai. From the mound there is a beautiful view to the largest lakes of the Dzūkija region: Metelys, Obelija, Dusia.

According to legend, a chain hung from the eastern slope of the hill. People tried to pull the chain down but it kept breaking and eventually fell into the mountain. If, however, any daredevil still tried to pull the chain out, he was dragged into the gut of the mountain. There's also a belief that a church is dug inside the hill.

**Papėčiai, Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54,314143, 23,797019 (WGS)**

20.
PIVAŠIŪNŲ
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
W PIWASZUNACH
(PIVAŠIŪNAI)

...

THE PIVAŠIŪNAI
MOUND

LT

Pivašiūnų piliakalnio legenda porina, kad ant šio piliakalnio senovėje buvusi šventykla ir tuomet jis nebuvo toks aukštas. Čia žmonės eidavo melstis ir nešdavo kepurę žemių, taip ir supylė šį piliakalnį. Dar pasakojama, kad Pivašiūnų piliakalnis priklausė Pilėnų kunigaikščio Margio sūnui. Todėl ir narsusis kunigaikštis esą jame ir palaidotas.

Datuojamas I tūkst. Puiki piliakalnio panorama atsiveria juo grožintis nuo bažnyčios šventoriaus.

**Pivašiūnai, Alytaus r.,
GPS: 54.460885, 24.366999 (WGS)**

PL

Legenda o grodzisku Piwaszunach (Pivašiūnai) głosi, że w pradawnych czasach na tym wzgórzu znajdowała się świątynia i wówczas nie było ono jeszcze tak wysokie. Ludzie, przychodząc tutaj się modlić, za każdym razem przynosili ze sobą czapkę ziemi. W ten sposób usypali to grodzisko. Powiadają również, że grodzisko Pivašiūnai należało do syna księcia Margisa. Podobno właśnie tu spoczywają szczątki tego dzielnego władcy.

Datowane na I tysiąclecie. Wspaniałą panoramę grodziska można podziwiać oglądając ją z placu przy kościele.

**Pivašiūnai, Alytaus r. (rejon),
GPS: 54,460885, 24,366999 (WGS)**

EN

Legend of the Pivašiūnai mound says that in ancient times there was a temple on this hill, and that the hill was not very high then. People who came there to pray, always brought a cap full of sand with themselves. In this way, they built this mound. People say that the mound belonged to the son of the brave Duke Margis, whose remains are believed to rest here.

The mound dates to the first millennium. From the square adjacent to the church you can admire the magnificent panorama over the hill.

**Pivašiūnai, Alytaus r.,
GPS: 54,460885, 24,366999 (WGS)**

21.
POTERONIŲ
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
W POTERONIACH
(POTERONIŲ)

...

THE POTERONYS
MOUND

Poteronių piliakalnis vietinių gyventojų vadinamas Milžinų kalnu, įrengtas Alovės upelės dešiniojo kranto kyšulyje, Poteronių kaime. Legenda pasakoja, kad ant piliakalnio stovėjo pilis, kurios kunigaikštis perėjęs į priešų pusę. Jo sūnus sušaukė burtininkus ir prakeikė savo tėvą. Dukterė, pamačiusi grįžtantį atgailaujantį tėvą, parodė jį broliui, kuris pykdamas, kad nepavyko užkeikti tėvo, nužudė burtininkus ir krivius. Dievai pilį su sūnumi nugramzdino į kalną, o tėvas išėjo kovoti su priešais ir žuvo. Mergaitė ilgai meldėsi, o nuo jos maldų (poterių) ir ši vieta gavo Poteronių vardą. Kalbama, kad vidurnaktį piliakalnio viršūnėje pasirodydavo baltais drabužiais vilkinti vaidilutė, kūrendavo ugnį, verkdamo ir aimanuodavo. Gaidžiams pragydus – pranykdavo.

Piliakalnis datuojamas I tūkst. – II tūkst. pr.

Poteronių k., Alovės sen., Alytaus r.,

GPS: 54.358671, 24.148968 (WGS)

Grodzisko w Poteroniach (Poteronių) miejscowi mieszkańcy nazywają górą Olbrzymów (Milžinų). Góra zamkowa znajduje się na cyplu prawego brzegu rzeki Alava, we wsi Poteroniai. Legenda mówi, że na wzgórzu stał zamek, którego książę przeszedł na stronę wroga. Jego syn zwołał czarowników i przeklął ojca. Córka, widząc powracającego ze skruczą ojca, pokazała go bratu. Ten, wściekły, że nie udało mu się zakląć ojca, zabił czarowników i pogańskich duchownych. Obrażeni bogowie sprawili, że zamek i syn zapadli się pod ziemię, a ojciec wrócił na górę, wyruszył do boju z wrogami i zginął na polu walki. Dziewczyna, w rozpacz, przez długi czas się modliła, a od jej modlitw (pacierzy – lit. poteriai) miejscowość tą nazwano Poteroniai. Powiadają, że kiedyś o północy, na szczycie grodziska pojawiał się wajdelota w białych szatach, rozpałał ognisko, płakał i lamentował. Kiedy tylko zaczynał piąć kogut – zjawa zniknęła.

Grodzisko datowane na I tysiąclecie – początek II tysiąclecia.

Poteronys, Alovės sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon), GPS: 54.358671, 24.148968 (WGS)

The Poteronys Mound is called the Giant Mountain (Milžinų) by local people. It is located on the promontory of the right bank of the Alava River, in the village of Poteroniai. Legend says that on the hill stood a castle, whose ruler joined the enemy. His son called sorcerers, who cursed his father. After some time, his daughter, seeing her repentant father returning home, showed him to her brother. The son, angry that the curse failed, killed all the sorcerers and pagan priests. The infuriated gods made the castle and the son fall into the ground, while the father returned to the mountain to fight with enemy troops and died on the battlefield. The girl prayed in despair for a long time, and from her prayers (poteriai in the Lithuanian language) this place was called Poteroniai. They say that sometimes at midnight, at the top of the hill, a white-robed wizard appeared, lit a fire, and cried. As soon as a rooster started to crow the phantom disappeared.

The mound dates back to the first millennium/early second millennium.

Poteronys, Alovės sen, Alytaus r., GPS: 54.358671, 24.148968 (WGS)

22.
PUNIOS
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
PUNIA

...

THE PUNIA
MOUND

LT

Punios piliakalnis yra vienas didžiausių ir gražiausių Lietuvoje. Stūkso jis Nemuno ir Punelės santakoje. Pasakojama, jog ant Punios piliakalnio stovėjusi kunigaikščio Margirio pilis, vadinta Pilėnais. 1336 m. čia įvykęs garsusis Pilėnų mūšis. Pilies gynėjai ir gyventojai nutarę verčiau žūti liepsnose nei pasiduoti kryžiuočiams į nelaisvę.

Archeologai, kruopščiai ištyrę piliakalnį, nustatė, kad XIII–XIV a. ant jo stovėjo pilis, kuri buvo sudeginta, XV a. jos vietoje pastatyta nauja. Tačiau neprabėgus nė amžiui sudegė ir ši, XVI a. pab. čia pastatyti nauji dideli rūmai. Vėliau jie tiesiog sunyko.

Nuo piliakalnio viršūnės atsiveria graži panorama: plati Nemuno juosta ir Punios šilas.

**Punia, Alytaus r.,
GPS: 54.512252, 24.091558 (WGS)**

PL

Grodzisko Punia jest jednym z największych i najpiękniejszych na Litwie. Znajduje się u zbiegu rzek Niemna i Punelė. Powiadają, że na górze w Punia stał zamek księcia Margiris, nazywany Pilėnai. W 1336 r. toczyła się tu słynna bitwa (Pilėnų). Obrońcy i mieszkańcy zamku podjęli decyzję, że wolą zginąć w płomieniach, niż poddać się Krzyżakom i trafić do niewoli.

Archeolodzy, po dokładnym zbadaniu grodziska stwierdzili, że w XIII–XIV wieku rzeczywiście stał na nim zamek, który był spalony. W XV wieku na jego miejsce zbudowano nowy. Jednak nie upłynął nawet wiek – a i ten został strawiony przez płomień. Pod koniec XVI wieku zbudowano tu nowy duży dwór. Jednak i ten nie przetrwał – po wielu latach, po prostu uległ zniszczeniu.

Ze szczytu grodziska roztacza się piękna panorama: szerokie pasmo Niemna i bór Punia.

**Punia, Alytaus r. (rejon),
GPS: 54,512252, 24.091558 (WGS)**

EN

The Punia Mound is one of the largest and most beautiful mounds in Lithuania. It is located at the confluence of the Nemunas and Punelė rivers. It is believed that at the top of the hill there was Duke Margiris castle called Pilėnai. In 1336, the famous battle took place here. Castle residents decided that they would rather die in flames than surrender to the Teutonic Knights and be captured.

Archaeological examination confirmed the existence of the castle, which was there in the thirteenth–fourteenth century and burnt down. In the fifteenth century, a new one was built. However, less than a century later it was also destroyed by fire. At the end of the sixteenth century, a large mansion was built at this site. It did not survive to this day, either.

From the top of the hill there is a beautiful panorama of the Nemunas river and the Punia forest.

**Punia, Alytaus r.,
GPS: 54,512252, 24.091558 (WGS)**

23.

**RUMBONIŲ
PILIAKALNIS**

...

**GRODZISKO
RUMBONYS**

...

**THE RUMBONYS
MOUND**

LT

Rumbonių piliakalnio legenda porina, kad ant jo stovėjusios pilies rūsiuose ėjo paslaptingi požeminiai urvai net po Nemunu. Jie vingiavo keletą kilometrų ir jungėsi su Punios pilimi. Ir Punios pilies 1336 m. kryžiuočiai nebūtų įveikę, jei nebūtų suradę šių požeminių kelių, kuriuos parodė išdavikas, susigundęs siūlomais turtais. Jais kryžiuočiai įsiveržė į Punios tvirtovę.

Piliakalnis datuojamas I tūkst. – II tūkst. pr.

**Rumbonių k., Alytaus sen., Alytaus r.,
GPS: 54.472581, 24.051735 (WGS)**

PL

Legenda grodziska Rumbonys głosi, że na górze stał zamek, a w jego piwnicach znajdowały się tajemne podziemne jaskinie, które prowadziły aż pod Niemen. Wiły się kilka kilometrów i łączyły z grodziskiem Punia. Również w 1336 roku Krzyżacy nie byliby w stanie zdobyć grodu Punia, gdyby nie znalazł się łasy na bogactwa zdrajca, który wskazał wrogom podziemne ścieżki. Tymi jaskiniami Krzyżacy wdarli się do twierdzy Punia.

Grodzisko datowane na I tysiąclecie – początek II tysiąclecia.

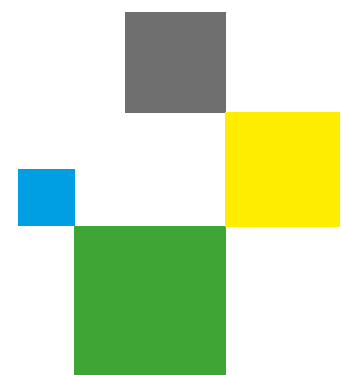
**Rumbonys, Alytaus sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
GPS: 54.472581, 24.051735 (WGS)**

EN

Legend of the Rumbonys mound – according to legend, once upon a time there was a castle on top of the Rumbonys hill and its basement was filled with secret underground caves that led as far as to the Nemunas river. The passages wound for several kilometers and ended in Punia. In 1336 the Teutonic Knights were able to seize Punia only because they had not been shown the underground passages by a greedy traitor.

The mound dates back to the first millennium/early second millennium.

**Rumbonys, Alytaus sen., Alytaus r.,
GPS: 54.472581, 24.051735 (WGS)**

24.
ŽILVIOS
PILIAKALNIS

...

GRODZISKO
ŽILWIA
(ŽILVIOS)

...

THE ŽILVIOS
MOUND

LT

Žilvios piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, Žilvios upelio kairiajame krante, Pupasodžio kaime. Dar vadinamas Pupasodžio bei Tolkūnų vardais. Datuojamas I tūkst. vid. – II tūkst. pr.

Viena iš piliakalnio legendų pasakoja, kad dėl bailumo buvo užkeikta septyniasdešimt Žilvios tvirtovėje buvusių kareivių, kurie Švento Jono naktį išeina ant kalno zuikiais pasivertę. Medžiotojai gyrėsi šovę į tuos zuikius, bet jų kulka neimanti ir visuomet sugendantis šautuvas.

**Pupasodžio k., Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54.297792, 23.953746 (WGS)**

PL

Grodzisko Żilwia (Żilvios) znajduje się na oddzielnym wzgórzu, na lewym brzegu rzeki Żilwia (Żilvia), we wsi Pupasodis. Nazywany także Pupasodis i Tołkunas (Tolkūnas). Grodzisko pochodzi z połwy I tysiąclecia-początku II tysiąclecia.

Jedna z legend o górze zamkowej mówi, że siedemdziesięcioro tchórzliwych żołnierzy, przebywających w twierdzy Żilwia (Żilviai), zostało zaklętych. W Dzień Świętego Jana wychodzą oni na wzgórze w postaci zajęcy. Myśliwi przechwalali się, że strzelali do nich, ale kula nigdy nie mogła ich sięgnąć, a strzelba zawsze się psuła.

**Pupasodis, Miroslavo sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
GPS: 54,297792, 23,953746 (WGS)**

EN

The Žilvios mound is located on the left bank of the Žilvia river, in the village of Pupasodis. Also known as Pupasodis and Tolkūnas, the mount dates back to the first half of the first millennium/early second millennium.

According to legend, a spell was put on seventy cowardly soldiers who were staying in Žilviai fortress. On St John's Day they appear on the hill as hares. Hunters used to tell stories how they tried to shoot the hares but the bullets could never reach them, and the shotguns always broke down.

**Pupasodis, Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54,297792, 23,953746 (WGS)**

25.
OLAKALNIS
SU KOPLYČIA

...

GÓRA NOR (OLAKALNIS)
Z KAPLICA

...

MOUNT OLAKALNIS
WITH A CHAPEL

LT

Olakalnis su koplyčia – buvęs aukų kalnas yra Bendrių kaime. Ant šio kalno stovinti balta koplyčia vaizduojama Miroslavo herbe. Kada ji buvo pastatyta ir kas pastatė sunku atsakyti – ant keturių mūrų stulpų, užsibaigiančių mūro skliautais, buvo uždengtas stogas, o viduje į žemę įkastas medinis kryžius. Pasakojama, kad pagonybės laikais čia buvo aukojamos įvairiausios aukos dievams. Senesni gyventojai prisimena savo tėvų pasakojimus, kad kalne Napoleono armija buvo paslėpusi lobį ir XIX a. vid. Bendrių dvaro skerdžius 10 dienų kiekvieną rytą rasdavo po vieną sidabrinę monetą.

**Bendrių k., Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54.338260, 23.906367 (WGS)**

PL

Góra Nor (Olakalnis) z kaplicą - dawna góra ofiarna znajduje się we wsi Bendriai. Zarys stojącej na tej górze białej kaplicy jest zawarty w herbie Mirosława (Miroslavas). Trudno określić, kiedy i kto ją zbudował. Cztery betonowe filary, zakończone murowanym sklepieniem pokrywa dach, a w centralnej części kaplicy, w ziemi jest wkopany drewniany krzyż. Powiadają, że w czasach pogaństwa w tym miejscu składano ofiary bogom. Starsi mieszkańcy pamiętają opowiadania swoich rodziców o tym, że na wzgórzu armia napoleońska ukrywała skarb i w połowie XIX wieku poganiacz z dworu Bendrai przez 10 dni każdego ranka znajdował jedną srebrną monetę.

**Bendrės, Miroslavo sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
GPS: 54.338260, 23.906367 (WGS)**

EN

Mount Olakalnis with a chapel - a former sacrifice site in the village of Bendriai. The white chapel appears on the coat of arms of Miroslavas. The date of the chapel construction and the name of its author remain unknown. The building has a brick vault supported by four concrete columns. In the centre there is a wooden cross. According to a popular belief, in pagan times ritual sacrifices were made on the top of the mountain. Old residents also remember stories of the treasure hidden here by the Napoleonic army. According to the stories, in the mid-19th century a drover of the Bendriai manor found here a silver coins for ten days in a row.

**Bendrės, Miroslavo sen., Alytaus r.,
GPS: 54.338260, 23.906367 (WGS)**

26.
PAMINKLAS MOKYTOJUI
KAZIUI KLIMAVIČIUI

...

POMNIK NAUCZYCIELA
KAZIMIERZA KLIMOWICZA
(KAZIUI KLIMAVIČIUI)

...

MONUMENT THE TEACHER
KAZYS KLIMAVIČIUS

LT

Paminklas mokytojui Kaziui Klimavičiui.

1919 m. rugpjūčio 30 d. pradėjo darbą Alytaus keturklasė vidurinė mokykla, vėliau tapusi gimnazija. Steigėjas ir pirmasis direktorius buvo mokytojas Kazys Klimavičius. Prie Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos 1989 m. pastatytas paminklas šiam įžymiam pedagogui. Bronzinė figūra, rankoje laikanti paties mokytojo parašytą vadovėlį, simboliškai išreiškia amžinąją mokytojo žodžio idėjos prasmę. Plastinė skulptūros kalba perteiktas asmenybės dvasingumas, kuklumas ir darbštumas. Mokytojo figūra pakylėta ant neaukštos triapakopės formos, kuri alegoriškai reiškia K. Klimavičiaus gyvenimo laiptus.

**Pulko g., Alytus,
GPS: 54.392966, 24.045263 (WGS)**

PL

Pomnik kuczni nauczyciela Kazimierza Klimowicza (Kaziui Klimavičiui).

30 sierpnia 1919 r. w Olicie (Alytus) otwarto czteroklasową szkołę średnią, którą później przekształcono w gimnazjum. Jej założycielem i pierwszym dyrektorem był nauczyciel Kazimierz Klimowicz (Kazys Klimavičius). Przy gimnazjum Adolfa Ramanauskasa-Vanagasa (Adolfas Ramanauskas-Vanagas) w 1989 roku postawiono pomnik poświęcony temu słynnemu pedagogowi. Jest to figura odlana z brązu. Postać trzyma w ręku podręcznik, którego autorem jest sam nauczyciel. Podręcznik symbolizuje ponadczasowość znaczenia określenia powołania do zawodu nauczyciela. Rzeźba w sposób plastyczny wyraża duchowość, skromność i pracowitość osobistości. Figura nauczyciela ustawiona jest na niskiej, trzystopniowej platformie, która alegorycznie wyraża etapy życia K. Klimawicziusa (K. Klimavičius).

**ul. Pulko, Alytus,
GPS: 54,392966, 24,045263 (WGS)**

EN

Monument commemorating the teacher Kaziui Klimavičiui. On August 30, 1919, a four-grade high school, later transformed into a gymnasium, was opened in Alytus. Its founder and first director was teacher Kazys Klimavičius. In 1989 near Adolfo Ramanauskas-Vanagas gymnasium, a monument commemorating this famous teacher was erected. A bronze cast figure holds a textbook of his own authorship. The book symbolizes the timeless sense of teaching as a calling and vocation. The sculpture shows the spirituality, modesty and diligence of the famous teacher. It is put on a low, three-level platform, which symbolizes life stages of K. Klimavičius.

**Pulko g., Alytus,
GPS: 54,392966, 24,045263 (WGS)**

27.
VIDZGIRIO BOTANINIS
DRAUSTINIS IR RADŽIŪNŲ
PILIAKALNIS

...

CHRONIONY OBSZAR
PRZYRODY W WIDZGIRIS
(VIDZGIRIS) I GRODZISKO
W RADZIUNACH
(RADŽIŪNAI)

...

VIDZGIRIS NATURE
RESERVE AND A MOUND
IN RADZIUNAI

LT

Vidzgirio botanionis draustinis ir Radžiūnų piliakalnis.

Alytaus miesto teritorijoje driekiasi 452 ha Vidzgirio miškas – unikalus gamtos kampelis, kuriame veši plačialapiai bei griovų ir šlaitų miškai, skroblynai, ažuolynai, didelę botaninę vertę turintys retieji augalai, gyvena daug saugomų gyvūnų rūšių. Didžioji miško dalis 1960 m. buvo paskelbta botaniniu draustiniu. Čia įrengti pažintiniai gamtiniai takai vedantys iki Radžiūnų piliakalnio. Jei tikėsime legendomis – piliakalnį supylė du broliai kunigaikščiai, kad galėtų apsiginti nuo priešų.

Piliakalnis datuojamas I tūkst. vid. – II tūkst. pr. Netoli piliakalnio įsikūręs nuotykių parkas „Tarzanija“.

**Vidzgirio botaninis draustinis,
GPS: 54.374310, 24.005352 (WGS)**

PL

Chroniony obszar przyrody w Widzgiriu (Vidzgiriu) i grodzisko w Radziunach (Radziūnai).

Na terytorium miasta Olita (Alytus) znajduje się obszar 452 hektarów lasu Widzgiriu (Vidzgiriu) – unikatowy zakątek przyrody, w którym rosną lasy liściaste oraz zagajniki w rowach i na skarpach, skupiska grabów, dębów, rzadka roślinność o cennych wartościach botanicznych; żyje tu wiele gatunków chronionych zwierząt. W 1960 r. znaczna część lasu została uznana jako chroniony obszar przyrody. Tutaj znajdują się poznawcze ścieżki przyrodnicze, które prowadzą do grodziska w Radziunach (Radziūnai). Jeśli wierzyć legendom – grodzisko zostało usypane przez dwoje książąt – braci, w celu obrony przed wrogiem.

Grodzisko pochodzi z połowy I tys. – początku II tys. W pobliżu grodziska znajduje się park rozrywki „Tarzanija“.

**Rezerwat przyrody w Widzgiriu
(Vidzgiriu),
GPS: 54.374310, 24.005352 (WGS)**

EN

Vidzgiris nature reserve and a mound in Radziunai. 452 hectares of the Vidzgiris forest, located in the city of Alytus, is a unique protected area with deciduous trees, woodlots in ditches and on slopes, hornbeams and oaks, and unique plants; it is also the habitat for many species of protected animals. In 1960, a significant part of the forest was recognized as a protected area. Here you will find educational trails that lead to the Radziunai mound. According to legend, the mound was built by two duke brothers to defend the area against the enemy.

The mound dates back to the middle of the first millennium/early second millennium. Nearby there is the Tarzanija theme park.

**Nature reserve in Vidzgiris,
GPS: 54.374310, 24.005352 (WGS)**

28.
PUNIOS
ŠILAS

...

BÓR
PUNIA

...

PUNIA
FOREST

LT

Punios šilas, apglėbtas 19 km ilgio Nemuno kilpos, priklauso Nemuno kilpų regioniniam parkui. Įkurtas 1960 m. Tai vienas iš seniausių ir gražiausių Lietuvos miškų, kuriame auga aukščiausia Lietuvos pušis (43 m), storasis ažuolas (kamieno apimtis 5,50 m), natūralia alėja išsirikiavę šimtamečiai, Lietuvos kunigaikščių ir istorinių įvykių vardais pavadinti, ažuolai. Nemuno pakrantėje yra geomorfologinis paminklas Panemuninkų skardis. Šilas – patikima saugomų augalų ir gyvūnų rūšių buveinė. Čia galima rasti skulptūrų parką „Žaltės slėnis“ – senojo, pagoniško tikėjimo interpretacija.

Nemuno g. 82, Panemunininkų k., Alytaus sen., Alytaus r., GPS: 54.506515, 24.037903 (WGS)

PL

Bór Punia, otoczony pętlą Niemna o długości 19 km należy do Regionalnego Parku Pętli Niemna. Założony w 1960 roku. Jest to jeden z najstarszych i najpiękniejszych kompleksów leśnych na Litwie. Rośnie tu najwyższa na Litwie sosna (43 m), gruby dąb (objętość pnia 5,50 m). Znajduje się tu naturalna aleja, którą tworzą stuletnie dęby. Każde drzewo tworzące tą niezwykłą aleję nosi imię książąt litewskich, jak również upamiętnia ważne wydarzenia historyczne. Na brzegu Niemna znajduje się pomnik geomorfologiczny: urwisko Panemuninków (Panemuninkų). Bór jest przyjaznym siedliskiem dla chronionych roślin i zwierząt. Tutaj znajduje się park rzeźbiarski „Dolina węży” („Žaltės slėnis”) - interpretacja starej pogańskiej religii.

ul. Nemuno 82, Panemunininkai, Alytaus sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon)., GPS: 54,506515, 24,037903 (WGS)

EN

Punia Forest, surrounded by the 19-km section of the Nemunas river belongs to the Nemunas Loop Regional Park. Founded in 1960, it is one of the oldest and most beautiful forests in Lithuania. Here you will see the highest pine in Lithuania (43m), a thick oak (trunk volume 5.50 m). There is an alley flanked by hundred-year-old oak trees which bear the names of Lithuanian dukes and commemorate important historical events. On the Nemunas shore there is a geomorphological monument, the Panemuninkų cliff. The Punia Forest is a perfect habitat for many protected plants and animals. Here is the Snake Valley (Zaltes slenis) sculpture park – interpretation of the old pagan religion.

Nemuno g. 82, Panemunininkai, Alytaus sen. , Alytaus r., GPS: 54,506515, 24,037903 (WGS)

29.
ŽUVINTO BIOSFEROS
REZERVATAS

...

REZERWAT BIOSFERY
ŽUWINTAS (ŽUVINTAS)

...

ŽUVINTAS BIOSPHERE
RESERVE

LT

Žuvinto biosferos rezervatas (18490 ha) – valstybės saugoma teritorija. Tai pati pirmoji saugoma teritorija Lietuvoje, įkurta prof. Tado Ivanausko rūpesčiu 1937 m., siekiant išsaugoti Žuvinto ežero ir jį supančių pelkynų ekosistemas, turtingą gyvūnijos pasaulį, ypač paukščius. 2002 m. prijungus gretimus draustinius teritorija tapo biosferos rezervatu. Žuvinto biosferos rezervatas – svarbi saugomų paukščių rūšių perėjimo ir migruojančių paukščių apsisitijimo vieta. Rezervato saugoma teritorija yra ES saugomų teritorijų tinklo Natura 2000 dalis. 2011 m. Žuvinto biosferos rezervatas įtrauktas į Pasaulinį UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ biosferos rezervatų tinklą.

**Kampelių g. 10, Aleknonių k.,
Simno sen., Alytaus r.,
tel. +370 315 49 540,
www.zuvintas.lt,
GPS: 54.457093, 23.640399 (WGS)**

PL

Rezerwat Biosfery Żuwintas (Żuwintas) (18490 ha) - obszar chroniony przez państwo. Jest to pierwszy chroniony obszar na Litwie, utworzony przez prof. Tadeusza Iwanowskiego (Tadas Ivanauskas) w 1937 roku, który miał na celu zachowanie ekosystemów jeziora Żuwintas i okolicznych mokradeł oraz bogatego świata zwierząt, zwłaszcza ptaków. W 2002 roku przyłączono do niego sąsiednie obszary chronione i terytorium stało się rezerwatem biosfery. Rezerwat Biosfery Żuwintas jest ważnym miejscem do gniazdowania dla chronionych gatunków ptaków oraz miejscem postoju dla ptaków wędrownych. Chronione terytorium rezerwatu jest częścią sieci obszarów chronionych w UE Natura 2000. W 2011 roku Rezerwat Biosfery Żuwintas został wpisany do sieci rezerwatów biosfery należącej do Światowego programu UNESCO „Człowiek i biosfera”

**ul. Kampelių 10, Aleknonys, Simno sen. (starostwo), Alytaus r. (rejon),
tel. +370 315 49 540,
www.zuvintas.lt,
GPS: 54.457093, 23.640399 (WGS)**

EN

Žuvintas Biosphere Reserve (18,490 hectares) includes the first protected area in Lithuania, established by Professor Tadas Ivanauskas in 1937, aimed at protecting the ecosystems of Lake Žuvintas and the surrounding wetlands including their diverse fauna, especially birds. In 2002, together with adjacent protected areas it became a biosphere reserve. The Žuvintas Biosphere Reserve is an important nesting site for domestic bird species and a stopping-over site for migratory birds. The territory of the reserve is part of the Nature 2000 network of protected areas in the EU. In 2011, the Žuvintas Biosphere Reserve was included in the World Network of Biosphere Reserves of the UNESCO's Man and the Biosphere Programme.

**Kampelių g. 10, Aleknonys, Simno sen., Alytaus r.,
phone: +370 315 49 540,
www.zuvintas.lt,
GPS: 54.457093, 23.640399 (WGS)**

30.
ALYTAUS KRAŠTOTYROS
MUZIEJUS

...

MUZEUM ETNOGRAFIKNE
W OLCIE (ALYTUS)

...

THE ALYTUS MUSEUM
OF ETHNOGRAPHY

LT

Alytaus kraštotyros muziejus miesto inteligentų iniciatyva buvo įkurtas 1928 m. Šiandien jame saugoma beveik 100 tūkst. eksponatų – tai istorinė, etnografinė ir archeologinė medžiaga, patekusi į muziejaus fondus iš visų Pietų Lietuvos rajonų. Alytaus kraštotyros muziejui priklauso ir keletas filialų. Muziejuje vyksta edukaciniai užėmimai mokiniams ir suaugusiems. Įėjimas nemokamas.

**Savanorių g. 6, Alytus,
tel. +370 315 51 990,
www.alytausmuziejus.lt,
GPS: 54.397854, 24.050482 (WGS)**

PL

Muzeum etnograficzne w Olicie (Alytus) zostało założone w 1928 r. z inicjatywy inteligencji miasta. Dziś przechowuje się tu prawie 100 tys. eksponatów - to materiał historyczny, etnograficzny i archeologiczny, który wszedł do zbiorów muzeum ze wszystkich rejonów południowej Litwy. Do Muzeum etnograficznego w Olicie (Alytus) należy kilka filii. W muzeum organizowane są zajęcia edukacyjne dla uczniów i dorosłych. Wstęp jest bezpłatny.

**ul. Savanorių 6, Alytus,
tel. +370 315 51 990,
www.alytausmuziejus.lt,
GPS: 54,397854, 24.050482 (WGS)**

EN

The Alytus Museum of Ethnography was founded in 1928 on the initiative of the city's intelligentsia. Today, it houses almost 100,000 historical, ethnographic and archaeological exhibits brought from all districts of southern Lithuania. The Alytus Museum of Ethnography has several branches. It organizes educational activities for children and adults. Admission is free.

**Savanorių g. 6, Alytus,
phone: +370 315 51 990,
www.alytausmuziejus.lt,
GPS: 54,397854, 24.050482 (WGS)**

31.
ANZELMO MATUČIO
MEMORIALINIS MUZIEJUS

...

MUZEUM PAMIĘCI
ANZELMASA MATUTISA
(ANZELMAS MATUTIS)

...

ANZELMAS MATUTIS
MUSEUM

Anzelmo Matučio memorialinis muziejus.

Muziejus įkurtas name, kuriame 1961–1985 m. gyveno vaikų poetas, pedagogas Anzelmas Matulevičius-Matutis. Pastato antrame aukšte išsaugotas rašytojo darbo kambarys su autentišku interjeru, biblioteka, suvenyrais ir asmeniniais daiktais. Čia galima pamatyti didžiąją dalį A. Matučio vaikams sukurtų knygų. Antrojo kambario ekspozicija iliustruoja rašytojo kasdieninį gyvenimą ir įkvėpimo šaltinius. Įvairūs eksponatai ir fotografijos byloja apie tolimas keliones ir meilę gamtai. Muziejuje moksliviams ir šeimoms siūlomos įvairios edukacinės programos, rengiamos vaikų kūrybos parodėlės. Šiltuoju metų laiku Poeto kieme vyksta renginiai. Įėjimas nemokamas.

Kitapus gatvės įkurtas A. Matučio parkas, kurį puošia medinės skulptūros

**A. Matučio g. 8, Alytus,
tel. +370 315 53 172,
www.alytausmuziejus.lt/matutis,
GPS: 54.397601, 24.051807 (WGS)**

Muzeum Pamięci Anzelmasa Matutisa (Anzelmas Matutis).

Muzeum powstało w domu pedagoga, poety Anzelmasa Matulewicza-Matutisa (Anzelmas Matulevičius-Matutis), który tu mieszkał i tworzył dla dzieci w latach 1961-1985. W mieszkaniu, na drugim piętrze, znajduje się pokój-pracownia z autentycznym wnętrzem, biblioteką, pamiątkami i rzeczami osobistymi poety. W muzeum można zobaczyć większość książek dla dzieci napisanych przez A. Matutisa. Ekspozycja drugiego pokoju ilustruje jego codzienne życie i inspirujące źródła. Różne eksponaty i zbiory fotografii świadczą o przebytych dalekich podróżach i miłości tego twórcy do przyrody. Muzeum oferuje różne programy edukacyjne dla dzieci w wieku szkolnym i dla rodzin, organizowane są tu ekspozycje prac dziecięcych. W sezonie letnim, w obojętności odbywają się różne imprezy. Wejście jest bezpłatne.

Po drugiej stronie ulicy znajduje się park A. Matutisa, ozdobiony drewnianymi rzeźbami.

**ul. A. Matučio 8, Alytus,
tel. +370 315 53 172,
www.alytausmuziejus.lt/matutis,
GPS: 54.397601, 24.051807 (WGS)**

31. Anzelmas Matutis Museum.

The museum was established in the house of Anzelmas Matulevičius-Matutis, poet and pedagogue, who lived here in the years 1961-1985. Upstairs there is

his studio with authentic interior decoration, bookcases, souvenirs and personal belongings. The museum houses many children's books written by A. Matutis. The second room shows his daily life and sources of inspiration. Various exhibits and photo collections are connected with the writer's exotic trips and confirm his love of nature. The museum offers various educational programmes for schoolchildren and families, and organizes exhibitions of children's works. In summer, many events take place in the yard. Admission is free.

Across the street is A. Matutis park, decorated with wooden sculptures.

**A. Matučio g. 8, Alytus,
phone: +370 315 53 172,
www.alytausmuziejus.lt/matutis,
GPS: 54.397601, 24.051807 (WGS)**

32.
ANTANO JONYNŲ
MEMORIALINIS
MUZEJUS

...

MUZEUM PAMIĘCI
ANTANASA JONINASA
(ANTANAS JONYNAS)

...

ANTANAS JONYNAS
MUSEUM

LT

Antano Jonyno memorialinis muziejus – pirmasis muziejus Lietuvoje, atidarytas po Kovo 11-osios akto. Tai namai, kuriuose prabėgo poeto, rašytojo, Lietuvos aklųjų draugijos organizatoriaus vaikystė ir paauglystė. Čia saugomi poeto daiktai, rankraščiai, nuotraukos. Lankytojai gali pamatyti XX a. 3 dešimt. alytiškio kambario interjerą.

Pavasarij muziejus lyg atgyja – gegužės mėnesį tradiciškai sode lankosi tarptautinis festivalis Poezijos pavasaris, vasarą sode vyksta koncertas Dainuoją poeziją, visus metus organizuojami susitikimai, poezijos vakarai, knygų pristatymai, vedami edukaciniai užsiėmimai. Įėjimas nemokamas.

Liškiavos g. 17, Alytus,
tel. +370 315 52 151,
www.alytausmuziejus.lt/jonynas,
GPS: 54.387375, 24.059132 (WGS)

PL

Muzeum Pamięci Antanasa Joninasa (Antanas Jonynas) - pierwsze muzeum na Litwie, otwarte po podpisaniu Aktu 11 Marca. Jest to dom z dzieciństwa późniejszego poety, pisarza, organizatora Litewskiego Towarzystwa Niewidomych. Tutaj są przechowywane rzeczy osobiste, rękopisy, zdjęcia poety. Zwiedzający mogą zobaczyć wystrój wnętrza pokoju z lat trzydziestych XX wieku. W takim pomieszczeniu przebywał poeta wywodzący się z Olity (Alytus).

Wiosną muzeum jakby ożywa: w maju, tradycyjnie w ogrodzie, odbywa się Międzynarodowy Festiwal Poezji. Latem jest tu organizowany koncert Śpiewam Poezję, a przez cały rok – spotkania, wieczory poetyckie, prezentacje książek, prowadzone są zajęcia edukacyjne. Wejście jest bezpłatne.

ul. Liškiavos 17, Alytus,
tel. +370 315 52 151,
www.alytausmuziejus.lt/jonynas,
GPS: 54,377375, 24.059132 (WGS)

EN

Antanas Jonynas Museum is the first museum in Lithuania opened after the Act of the Re-Establishment of the State of Lithuania (the Act of March 11). It is a family home of Antanas Jonynas, a poet, writer, organizer of the Lithuanian Society of the Blind. Here are stored his personal belongings, manuscripts, and photographs. Visitors can see interiors from the 1930s, in which the famous Alytus poet used to live.

In spring, the museum comes alive. Many events are organized in the garden, e.g. the International Poetry Festival in May. In summer there is the I Sing Poetry concert, and throughout the year, poetry readings, book presentations, and educational activities. Admission is free.

Liškiavos g. 17, Alytus,
phone: +370 315 52 151,
www.alytausmuziejus.lt/jonynas,
GPS: 54,377375, 24.059132 (WGS)

BRUKŠNI

AND RUGGE

Grubletoji keramika (I tūkst. pr. m. e.)
lipdyta keramika grubletu paviršiu
dydžio, šiek tiek profiliuota
paviršius iš pradžių buvo aptep-
velniau, vėliausiai, apdrebiamas
Anksčiausiai paplito vakar-
dalyje ir Užnemunėje. Nuo IV

Brūkšniuotoji
lipdyta kerami-
priemaisomis
paviršiumi. Pa-
neišdžiūvusio
šiaudų ar stog-
specialios suk-

33.
ALYTAUS KRAŠTOTYROS
MUZIEJAUS ARCHEOLOGINĖ
EKSPOZICIJA

...

EKSPOZYCIJA
ARCHEOLOGICZNA MUZEUM
ETNOGRAFICZNEGO
W OLCIE (ALYTUS)

...

ARCHAEOLOGICAL
EXHIBITION OF ALYTUS
MUSEUM OF ETHNOGRAPHY

LT

Alytaus kraštotyros muziejaus archeologinė ekspozicija.

Ekspozicija įsikūrusi XVI a. skliautuojuose rūsiuose. Čia pristatoma Pietų Lietuva akmens amžiuje, jotvingių genties palikimas Alytaus regione. Galima susipažinti su Alytaus miesto kūrimosi pradžia bei pamatyti mieste kasinėjimų metu rastus archeologinius radinius.

**Jiezo g. 2, Alytus,
tel. +370 607 81 776,
GPS: 54.403262, 24.065897 (WGS)**

PL

Ekspozycja archeologiczna Muzeum etnograficznego w Olicie (Alytus).

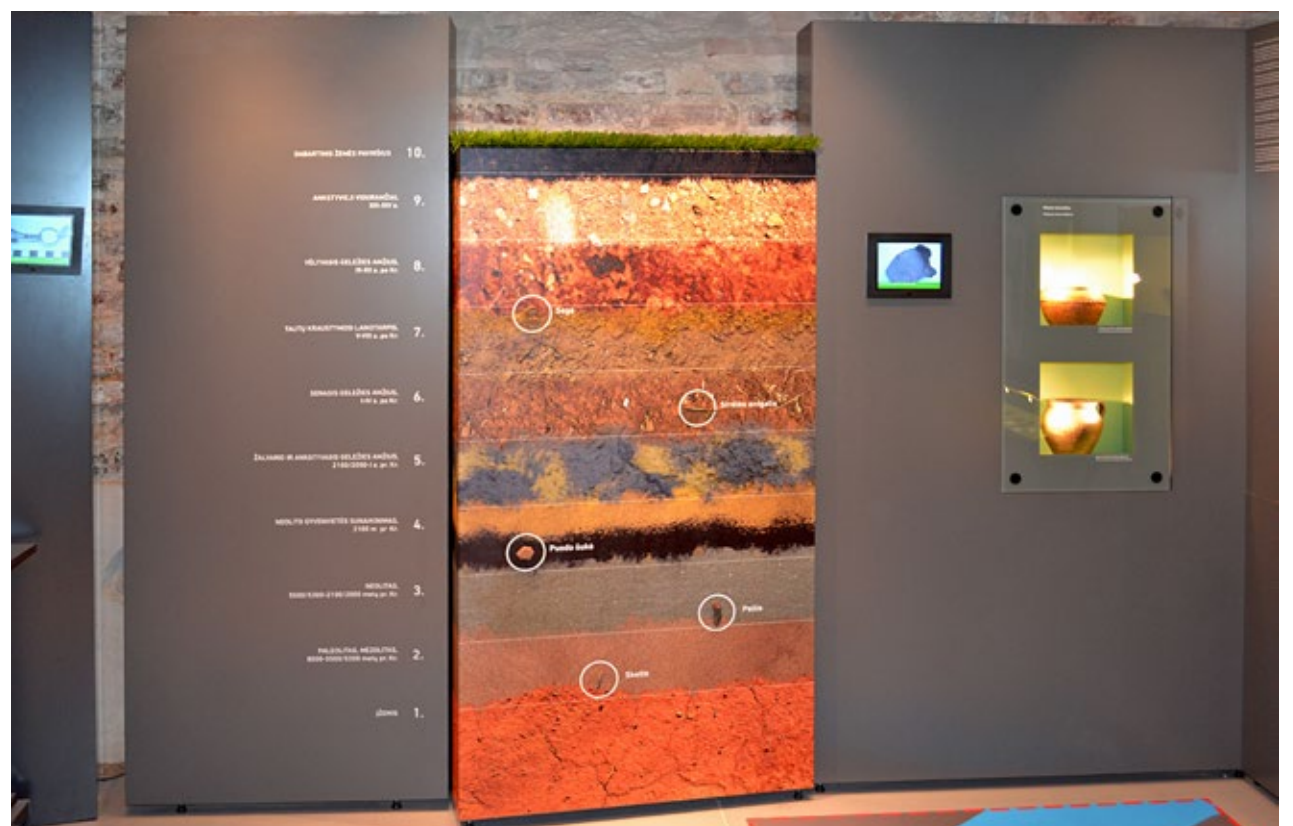
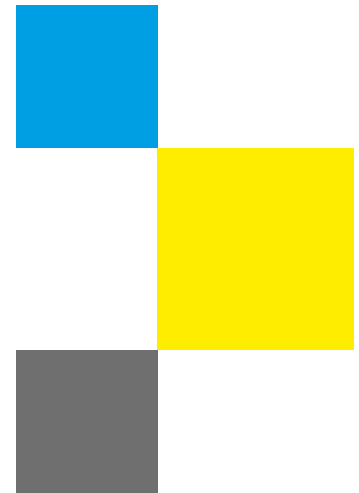
Ekspozycja powstała w XVI wieku w piwnicach ze sklepieniami. Tutaj jest pokazana południowa Litwa z epoki kamienia, pozostałość plemienia Jaćwingów w regionie Olity (Alytus). Można zapoznać się z początkami powstania miasta Olity (Alytus) i zobaczyć znaleziska archeologiczne znalezione podczas wykopalisk w mieście.

**ul. Jiezo 2, Alytus,
tel. +370 607 81 776,
GPS: 54,403262, 24,065897 (WGS)**

EN

Archaeological exhibition of Alytus Museum of Ethnography. The exhibition is located in the 16th-century vaulted cellars and shows southern Lithuania in the Stone Age as well the traces of the Yotvingians in the Alytus region. The exposition includes archaeological findings related to the beginning of Alytus city uncovered during the excavations.

**Jiezo g. 2, Alytus,
phone: +370 607 81 776,
GPS: 54,403262, 24,065897 (WGS)**

34.

**DAILININKO ANTANO
ŽMUIDZINAVIČIAUS
TĖVIŠKĖ**

...

**DOM OJCZYSTY
ARTYSTY ANTANASA
ŽMUIDZINAWICZIUSA
(ANTANAS
ŽMUIDZINAVIČIUS)**

...

**HOUSE OF ARTIST
ANTANAS
ŽMUIDZINAVIČIUS**

LT

Dailininko Antano Žmuidzinavičiaus tėviškė.

Šiame name 1981 m., minint 105-ąsias dailininko gimimo metines, buvo atidaryta ekspozicija. Nuo 1982 m. A. Žmuidzinavičiaus sūnėnas – žymus Lietuvos teatro istorikas Vytautas Maknys (1907–2003) sodyboje įkūrė A. Žmuidzinavičiaus ir savo tėvo, visuomenės veikėjo Jono Maknicko (1875–1938) memorialinį muziejų. 1994 m. tėvų namus padovanavo Alytaus rajono savivaldybei. Dalyje gyvenamo namo įrengta ekspozicija A. Žmuidzinavičiaus ir jo šeimos atminimui. Kasmet sodybos klojime vyksta Dzūkijos regione mėgėjų teatrų šventė-konkursas „Kaimo liktarna“, skirta Alytaus rajono savivaldybės įsteigta V. Maknio vardo premijai laimėti.

**Balkūnų k., Miroslavo sen.,
Alytaus r.,
tel. +370 614 53 704,
GPS: 54.379149, 23.881146 (WGS)**

PL

Dom ojczysty artysty Antanaso Žmuidzinawiczusa (Antanas Žmuidzinavičius).

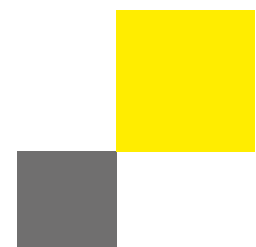
W 1981 r., z okazji obchodów 105 rocznicy urodzin artysty, otworzono wystawę w jego ojczystym domu. Od 1982 r. bratanek A. Žmuidzinawiczusa (A. Žmuidzinavičius) - słynny litewski historyk teatralny Vytautas Maknys (1907-2003) ufundował muzeum pamięci A. Žmuidzinawiczusa (A. Žmuidzinavičiaus) i swego ojca, działacza społecznego - Jana Maknickisa (Jono Maknickis) (1875-1938). W 1994 roku dom rodzinny podarował dla gminy rejonu Alytus. W części mieszkalnej domu powstała ekspozycja na cześć A. Žmuidzinawiczusa (A. Žmuidzinavičius) i jego rodziny. Każdego roku, w stodole, odbywa się święto-konkurs amatorskich teatrów stodołanych „Wiejska lampa” w regionie Dzūkiji. Zwycięzca otrzymuje premię imienia A. Maknisa ufundowana przez gminę rejonu Alytus.

**Balkūnai, Miroslavo sen.
(starostwo), Alytaus r. (rejon),
tel. +370 614 53 704,
GPS: 54,379149, 23,881146 (WGS)**

EN

House of artist Antanas Žmuidzinavičius. In 1981, an exhibition was opened in the house of Antanas Žmuidzinavičius to commemorate his 105th birth anniversary. In 1982, the artist's nephew, famous theatre historian Vytautas Maknys (1907-2003) founded the museum commemorating his uncle A. Žmuidzinavičius and his father, a social activist Jono Maknickis (1875-1938). In 1994, he gave the family home to the Alytus municipality. In the residential part of the house there is an exhibition showing the life of A. Žmuidzinavičius and his family. Every year the Country Lamp contest of amateur barn theaters is organized in a barn in the Dzūkija region. The winner receives the grant of A. Maknis funded by the Alytus District Municipality.

**Balkūnai, Miroslavo
sen. Alytaus r.,
phone: +370 614 53 704,
GPS: 54,379149, 23,881146 (WGS)**

**TURIZMO
INFORMACIJA**

...

**NIEZBĘDNIK
TURYSTY**

...

**TOURIST
INFORMATION**

TIC

**VŠĮ Alytaus turizmo informacijos centras
Centrum Informatji Turystycznej w Alytus
Alytus Tourism Information Centre**

**S. Dariaus ir S. Girėno g. 1,
LT-62137 Alytus**

tel.: +370 315 52 010, +370 687 07 703

**www.alytusinfo.lt
info@alytusinfo.lt**

Autorzy tekstów / Tekstų autoriai / Authors of texts:

Alytaus TIC, B. Malaškevičiūtė, dr Rafał Żytniec (Muzeum Historyczne w Ełku), UM Ełk.

Autorzy tłumaczeń / Vertimų autoriai / Translations, proofreading:

Dorota Sobierajska, Jolanta Jurkunas.

Zdjęcia / Nuotraukų autoriai / Photos:

W. Zdunek, M. Karasiński, Ł. Remizow, Z. Chojęta, D. Gajko, U. Mikulska, UM Ełk, A. Balčiūnas, J. Baranowski, Z. Baubonis, D. Belenihin, G. Bernatavičius, T. Bručas, Z. Bulgakovas, E. I. Fedaravičiūtė, R. Grigaravičius, R. Jakaitis, V. Kuchalskis, B. Malaškevičiūtė, A. Plonytė, E. Rugieniūtė, Ž. Sinkevičius, Z. Stankevičienė, J. Struckienė, M. Šematulskis, S. Šmigelskas, G. Tamošiūnienė, L. Valentaitė-Gudzinevičienė, Alytaus turizmo informacijos centras, Žuvinto biosferos rezervato direkcija.